

Täysistunto

Torstai 10.1.2019 klo 16.00—19.42

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 19.42.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (16.00—17.26), toinen varapuhemies Tuula Haatainen (17.26—19.01) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (19.01—19.42).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Juha Sipilä
valtiovarainministeri Petteri Orpo
kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen
opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen
ulkoministeri Timo Soini
puolustusministeri Jussi Niinistö
työministeri Jari Lindström
liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner
sisäministeri Kai Mykkänen
sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila
maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho
oikeusministeri Antti Häkkänen
perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen

Puhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla oleville ministereille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys leikkaustoiminnan järjestämisestä (Antti Lindtman sd)

Suullinen kysymys SKT 217/2018 vp

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäisen kysymyksen esittää sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä. Edustaja Lindtman.

Keskustelu

16.01 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Sipilän hallitus on ajanut julkisia terveyspalveluja alas, kun se päätti kieltää nukutusleikkaukset lukuisilta paikkakunnilta Raumalta Kouvolaan ja Forssasta Iisalmeen. Potilaat hallitus keskitti keskussairaaloihin vedoten potilasturvallisuuteen. Suureksi yllätykseksi hallitus toi eilen eduskuntaan esityksen, jolla se nyt räätälöi mahdollisuuden siirtää nämä potilaat yksityisiin sairaaloihin. Siis ensin ajetaan lukuisilta paikkakunnilta julkinen toiminta alas potilasturvallisuuden nimissä, mutta potilasturvallisuus ei suinkaan ole esteenä, kun yksityisille pitää saada lisää bisnestä. Ja jos jokin menee pieleen, potilaat lähetetään takaisin julkiseen sairaalaan veronmaksajien piikkiin. Siis julkinen toiminta alas, potilaat ja voitot yksityisille ja kustannukset veronmaksajille. Ministeri Saarikko, miten te keskustaministerinä voitte tuoda tällaisen esityksen eduskuntaan?

16.02 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Osana suomalaisen terveydenhuollon isoa sisällön ja rakenteen muutosta tämän vaalikauden aikana on toteutettu jo ennen sote-uudistustakin iso työnjako, joka liittyy erikoissairaanhoidon, siihen monen meidän asteikolla kaikkein vaativimpaan osuuteen erikoissairaanhoidon vaativimpia tehtäviä, joissa olemme myös maailman mittakaavassa onnistuneet tarjoamaan suomalaisille hyvän hoidon. Tälläkin hetkellä jossakin sairaalassa onnistuneesti pelastetaan ihmishenkiä. Koska kuitenkin yhteinen tavoitteemme on ollut, että vahvempi painopiste kohdistuu peruspalveluihin, on oleellista, että erikoissairaanhoidossa kyetään tekemään työnjakoa. Sen pohjalta oikeastaan yksikään suomalainen sairaala ei ole ennallaan. Pienimmästä aluesairaalaista suurimpaan, Helsingin yliopistolliseen sairaalaan, jokaisen rooli ja työnjako ovat muuttuneet. Nyt tämän esityksen myötä samanlaiset pelisäännöt tulevat koskemaan laadun ja kriteerien osalta yksityistä ja julkista leikkaustoimintaa.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää tästä aiheesta lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.03 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko, nythän näin ei ole. Esimerkiksi Keski-Suomen sairaanhoitopiirin johtajaylilääkäri Vesa Kataja on kommentoinut tätä esitystänne: ”Sääntöjen pitäisi olla kaikille samat. Nyt bisnekselle annetaan reippaasti tilaa, ja julkinen sektori hoitaa erittäin kalliin ja raskaan päivystystoiminnan. Yksityisellä sektorilla tapahtuneet komplikaatiot kaatuvat julkisen sektorin syliin.”

Tässä on nyt esitys, jota erittäin laajasti asiantuntijat kritisoivat. Kaikki sairaanhoitopiirit ovat tätä vastaan. Ja kun me tästä eilen salissa debatoimme, niin yksikään hallituksen kansanedustaja ei puolustanut tätä teidän esitystänne. Arvoisa puhemies, yksikään hallituksen kansanedustaja ei eilen debatissa tätä esitystä puolustanut. Asiantuntijat kritisoivat,

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

sairaanhoitopiirit ovat tätä vastaan, vain terveysbisnesjätit tätä puolustavat. Ministeri Saarikko, kyllähän tässä nyt herää kysymys: Liittykö tähän nyt taas jotain sellaista kaupan-käyntiä, josta te ette ole kertonut? [Puhemies: Aika!] Onko hallituksen sisällä tehty sellaisia sopimuksia, joista eduskunnalle ei ole kerrottu?

16.04 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennen esityksen antamista informoin muuta hallitusta arviostani, että tämän esityksen sisällön esittelystä ja sen todenperäisyydestä — siitä, miksi se todella toteutetaan — tulee seuraamaan vaikea keskustelu juuri niistä mielikuvista johtuen, joita puheenvuorollanne haluatte tähän liittyen kuvata. [Antti Lindtman: Mitä mielikuvia?]

Arvoisa puhemies! Tuon mainitsemanne esimerkin nojalla — miten yksityinen voi tehdä mitä vain ja sen jälkeen julkinen hoitaa komplikaatiot — itse asiassa tälläkin hetkellä on niin, että jos yksittäisessä leikkausoperaatioissa valitettavasti sattuu joku komplikaatio, mikä onneksi on harvinaista, mistä tahansa sairaalasta, yksityisestä tai julkisesta, vaikkapa pienemmästä toimijasta, lähetetään tehohoitoon keskussairaalaan. [Ben Zyskowicz: Eikö Lindtmanin mielestä pitäisi lähettää?] Tämä vastaava tilanne on voimassa itse asiassa juuri nyt. Itse asiassa tämän esityksen myötä syntyy vain sellainen ero, että tähän tehdään selkeämpi sopimuksellinen velvoite, että yksityinen ja julkinen ovat sopineet tämän järjestelyistä oikeutetulla tavalla.

Mitä tulee tuohon esitykseenne Keski-Suomesta, mihin viittaatte, [Puhemies koputtaa] unohditte mainita, että kyllä varmaan sielläkin ollaan hyvin tietoisia, että yksityisiä leikkauksia ei ole pakko ostaa. Se on yksittäisen sairaanhoitopiirin ja tulevaisuudessa maakunnan päätös, ja mikä tärkeintä, [Puhemies: Aika!] kullakin maakunnalla on velvoite ensisijaisesti oman erityisvastuualueensa muilta julkisilta sairaaloilta hankkia leikkauksia.

16.06 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Potilasturvallisuus on tärkeä asia. Tämä 30 minuutin raja on kuitenkin teiltä jännä linjaus. Esimerkiksi Porin keskussairaala saa potilas päiväkirurgiassa tehdyn operaation jälkeen lähteä samana päivänä 50 kilometrin päähän kotiinsa Raumalle toipumaan. Jos sitten keskiyöllä toipilaan tila heikkenee, lähin päivystys on Porissa 50 kilometrin päässä — siis ajoaikaa menee silloin yli tuon 30 minuutin. Tämän hallitus on katsonut 2016 tehdyn keskittämispäätöksen myötä olevan aivan hyväksyttävää ja potilasturvallista. Aivan samaa päiväkirurgista operaatiota ei nyt tämän uuden esityksen myötä kuitenkaan voi tehdä aluesairaalaissa, josta laaja päivystyssairaala sijaitsee yli 30 minuutin ajomatkan päässä. Eihän potilasturvallisuus ole kestävä peruste 30 minuutille, [Puhemies: Kysymys!] vaan tämä laki on räätälöity suurissa kaupungeissa toimivia yrityksiä varten. Ministeri, ette vastannut: onko tästä tehty jokin sopimus hallituksen kesken? [Ben Zyskowicz: On sovittu antaa tällainen esitys kyllä!]

16.07 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritän ensiksi avata tähän aika monimutkaiseen asiakokonaisuuteen sellaisen mittakaavan, että ymmärtäisimme, mistä keskustelemme: Me puhumme nyt siis sellaista leikkausoperaatioista, joissa tapahtuu potilaan nukuttaminen. Kaikki leikkaukset eivät suinkaan ole sellaisia. Me puhumme euromääräisesti noin 6 miljardin euron erikoissairaanhoidon kokonaisuudessa noin 170 miljoonan euron osuudesta.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

Mitä tulee arvioon potilasturvallisuudesta tai päivystysyksiköistä, nämä samat määräykset koskevat tästä eteenpäin siltä osin yksityistä ja julkista toimijaa, etteivät esimerkiksi tällä hetkellä yksityisen kyltin alla toimivat julkisrahoitteiset sairaalat voisi tämän esityksen jälkeen jatkaa toimintaansa. On minusta ongelmallista, että silloin, kun teimme sääntelyä julkisen terveydenhuollon sairaaloiden välisestä työnjaosta, emme riittävän selvästi laissa kyenneet ilmaisemaan, miten tämä tulee koskemaan yksityisellä tapahtuvaa leikkaustoimintaa silloin, kun käytetään julkista rahaa. [Puhemies koputtaa] Nyt tähän tehdään selkeämpää lainsäädäntöä. [Antti Lindtman: Ette vastannut kysymykseen!]

16.08 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme varmasti tässä salissa sitä mieltä, että kaikkien pitäisi olla samalla viivalla, siis yksityisen ja julkisen. [Ben Zyskowicz: Ettehän te ole!] Nyt ongelma on juuri siinä, että tässä räätälöidään voimassa olevaan lakiin kevennyksiä, jotta yksityiset pääsisivät helpommalla. Varmasti tässä pienessä kotimaassamme Suomessa ollaan vereslihalla ympäri Suomea sen takia, että tämä hallitus päätti vuoden 2016 joulun rytyksessä tehdä sellaisen työnjaon tähän maahan sote-asioissa, että se johti siihen, että aluesairaالاتasolla enää ei leikata. Nyt kuitenkin, kun on ajettu julkinen sektori tällä puolella alas, sallittaisiin leikkaaminen yksityisissä sairaaloissa. [Ben Zyskowicz: Samoilla ehdoilla kuin julkisella!] Onhan se nyt iso kysymys, miksi näitä sääntöjä räätälöidään nyt toisella tavalla jälkikäteen, kun jo perustuslakivaliokunnassa on nimenomaan sairaaloiden työnjako käsiteltävänä osana sote-uudistusta. Tätä ei kukaan ymmärrä, mikä jälkilypsy tämä on. [Puhemies: Kysymys!] Kysynkin nyt, ministeri: onko tämä sellainen esitys, joka on hallituksen prioriteeteissa ihan ensimmäisiä, niitä, jotka eduskunnasta pitäisi vielä saada ulos ennen toivottuja vaaleja?

16.09 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tärkeimpiä tehtäviä tämän vaalikauden loppuun mennessä on saattaa tämän salin läpi valmis esitys uudeksi sosiaali- ja terveystalvurakenteeksi, siis että sote-uudistus olisi tästä talosta valmis, jotta työ käytännössä kentällä voisi vihdoin edetä suunnittelusta kohti toimeenpanoa.

Edustaja Kiuru, tiedän, että te valiokunnan puheenjohtajana perehdytte ansiokkaasti esityskokonaisuuksiin, ja tältä osin on tärkeää huomioida, että tämän esityksen myötä tähän tulee käymään niin, että on myös yksityistä leikkaustoimintaa, jota tämä tulee rajoittamaan ja suorastaan lopettamaan. Eli aivan toisin kuin haluatte puheenvuorossanne maalata, tällä asialla on useammankinlaisia ulottuvuuksia. Lähtökohta on se, että tällä hetkellä meillä ei ole riittävän selkeää laintilaa, jonka muodostaisi ainoastaan valvontaviranomainen, sen suhteen, että jos julkisella rahalla tehdään leikkaus yksityisessä sairaalassa, koskevatko sitä samanlaiset laadun ja määrän vaatimuskriteerit kuin julkisia sairaaloita, ja tämän myötä ne samat kriteerit tulevat koskemaan molempia.

16.11 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä enemmän sote etenee, niin sitä sekavammasi tämä kaikki käy ja sitä enemmän potilas on pelinappula. Perussuomalaisille potilasturvallisuus on ollut koko tämän kauden ja viime kauden yksi tärkeimpiä asioita. Me olemme pontevasti vaatineet potilasturvallisuuden kehittämistä ja parantamista. Nyt alkaa tuntumaan siltä, että hallitus ei itsekään tiedä, millaisia esityksiä se on tekemässä. Aluesairaالات on ensin ajettu alas, ja nyt yksityiset tulevat leikkaamaan.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

En halua vähätellä yksityisten osaamista, mutta kysyn teiltä, ministeri: miten se on mahdollista, että kun yksityinen tekee virheen, niin julkinen on se, joka korvaa? Tähän täytyy saada korjaustilanne ja vaatia esimerkiksi vakuutusta siihen, että jos yksityisellä tapahtuu vahinko, niin kyllähän he sen sitten korjaavat ja maksavat.

Entä sitten asiakasmaksulaki? Haluan vielä nostaa sen esille. Siellä asiakasmaksukatto nousee, ja se tarkoittaa sitä, että yhä useampi sairastunut, ikääntynyt, köyhä joutuu maksamaan enemmän. Nykyisissä laissa [Puhemies koputtaa] kolme lääkärikäyntiä on maksullisia, tulevassa vaikka kymmenen. Miten se on mahdollista, että potilas on pelinappula?

16.12 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Juvosen kysymyksessä oli kaksi isoa aihealuetta. Keskityn nyt vastaamaan tähän ensimmäiseen, joka liittyi pääkysymykseen leikkaustoiminnasta.

Pidän ilahduttavana, että nostatte esiin potilasturvallisuuden. Uskon, että se on keskeisiä arvoja meille kaikille ja ennen kaikkea niille ihmisille, jotka tekevät työtä sote-ammattilaisina, jokaiselle niistä lääkäreistä, jotka tekevät operaatioita sekä julkisella että yksityisellä — hyvin suuri osa heistä muuten toimii molemmissa.

Mitä tulee potilasturvallisuuteen, tämän esityksen myötä yksityisessä leikkaustoiminnassa potilasturvallisuuden voidaan ajatella parantuvan. Lähtökohtana minusta on myös perusteltua, jos katsotaan asiakkaan tai leikkausta odottavan kansalaisen kannalta, että sairaanhoitopiireillä, tulevilla maakunnilla on olemassa jatkossakin edellytys turvautua yksityiseltä ostettaviin leikkauksiin, jotta he voivat täyttää lainmukaisen hoitotakuun rajat, jolloin ihmisten ei tarvitse jonottaa leikkaukseen. Näin tekee tälläkin hetkellä moni sairaanhoitopiiri. Mutta jatkossa ero on se, että [Puhemies koputtaa] jokaisessa maakunnassa tulee ensisijaisesti turvautua oman erityisvastuualueen muihin sairaaloihin — julkisiin — ennen kuin turvaututaan yksityisiin. Tältä osin [Puhemies: Aika!] julkisen erikoissairaanhoidon rooli itse asiassa vahvistuu.

16.13 Pekka Puska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä asia on monitahoinen eikä niin suoraviivainen kuin kysymyksessä esitettiin, kuten ministeri on kuvannut. Pyrkimys sairaalalaitoksemme saneeraukseen on hyvä, ja jatkossa se on välttämättömyyden peruspalveluiden vahvistamiseksi. Mutta tässä tilanteessa on ongelmana se, että samaan aikaan sote-uudistuksen valmistelu on täällä loppusuoralla, ja sen mukaan terveydenhuolto tullee järjestämään kokonaisvaltaisesti maakunnissa ja niiden yhteistyönä, koskien sekä sairaaloiden että perusterveydenhuollon työtä alueella. Olisin kysynyt ministeriltä: miten te näette tämän asian, josta nyt puhutaan, liittymisen sote-uudistukseen, jonka valmistelu maakunnissakin on jo hyvin pitkällä?

16.14 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan vielä todeta, koska tunnistan, että nyt yksityisen leikkaustoiminnan ja itse asiassa myös julkisen sairaaloiden erillisyyksiköiden leikkaustoiminnan uudet pykälät herättävät pintaan paljon myös sitä keskustelua, mikä on koko tämän vaalikauden liittynyt sairaaloiden väliseen työnjakoon, pelkästään jo julkisellakin sektorilla, että tunnistan, että ne muutokset ovat olleet alueilla vaikeita, ja siksi on tärkeää muistaa ihmisille todeta, että yhdestäkään sairaalasta Suomessa ei ole valoja sammutettu. Kaikkialla erikoislääkärit hoitavat poliklinikkatoimintojaan, ja hoitoa — erikoissairaanhoidon hoitoa — erikoissairaanhoidon hoitoa — saa näistä kaikista sairaaloista nyt ja jatkossa.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

Tämän kokonaisuuden osalta, kuten, edustaja Puska, tiedustelitte, sairaaloiden välinen työnjako liittyy hyvin tiiviisti sote-uudistukseen siltä osin, että olemme yhdessä sitoutuneet ikääntyvässä Suomessa siihen, että sen sijaan, että käyttäisimme resursseja hajallaan laajan Suomen eri verkostoissa, me kokoamme osaajia, huolehdimme sitä kautta heidän riittävydestään, [Puhemies koputtaa] varmistumme potilasturvallisuudesta ja siirrämme painopisteen peruspalveluihin ja ikäihmisten hoivaan.

16.15 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minua nyt sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenenä vähän järkyttää se, miten vastuussa oleva ministeri vähättelee oman lakiesityksensä seurauksia. Onhan nyt aivan selvä asia, että kun te ensin viette julkisilta aluesairaaloilta mahdollisuuden leikkaustoimintaan, sen jälkeen annatte sen yksityisille sairaaloille, ilman, että ne ovat missään vastuussa, jos tulee komplikaatioita, ja julkinen joutuu hoitamaan komplikaatiot, niin siitä seuraa se, että lääkärit, osaajat eivät välttämättä pidä julkisia sairaaloita niin houkuttelevina työpaikkoina kuin yksityisiä. Meillä on nyt jo lääkäreistä pula, ja tämä lakiesitys todennäköisesti pahentaa osaajapulaa julkisella puolella. Eli se, kun te väitätte, että tällä ei ole minkäänlaisia julkista sektoria heikentäviä vaikutuksia, ei kyllä pidä paikkaansa.

Olisin vielä kiinnittänyt huomion siihen, että tässä hallituksen omassa lakiesityksessä sanotaan, että tämä lakiesitys [Puhemies: Kysymys!] antaa yksityisille toimijoille laajat mahdollisuudet leikkaustoimintaan ilman, että niiden kustannukset lisääntyvät. [Puhemies: Kysymys!] Eikö tämä ole yksityisen suosimista julkisen kustannuksella?

16.16 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lain vaikutusarviot on tehty kuten muissakin esityksissä, ja sieltä voidaan tutustua siihen kokonaisuuteen, mihin tämä tulisi vaikuttamaan. Virkamiesteni arvio on, että tämän myötä yksityisen leikkaustoiminnan hyödyntäminen itse asiassa vähenee, varsinkin, kun maakuntauudistuksen ja sote-uudistuksen astuttua voimaan on ensisijaisesti etsittävä vaikkapa hoitojonojen purkuun tukea muista alueen sairaaloista, vaikkapa naapurimaakunnasta.

Koska tunnistatte aivan oikein, että tämän esityksen kohdat tuntuvat hyvin hankalilta ja niihin on kohdistunut paljon vastustusta — kaikkein pisimpään ja eniten muuten yksityinen terveydenhuolto vastusti näitä pykälä — totean, että on ihan hyvä, että eduskunta on tehnyt linjauksen, että myös perustuslakivaliokunta arvioi tämän, kuten kaikki muutkin sairaaloiden väliseen työnjakoon liittyvät pykälät, ja siten arvioi myöskin, toteutuuko tässä varmasti sekä veronmaksajan etu, potilaan etu että toisaalta erilaisten toimijoiden riittävä yhdenvertaisuus.

16.17 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Päivystysasetuksella, joka hyväksyttiin vuonna 2016, haluttiin nimenomaan parantaa potilasturvallisuutta ja laatua, ja siihen on perustunut se uudistus. Ja tällä hetkellä, kun hankitaan palveluja, niin että ihmiset pääsevät esimerkiksi kaihileikkaukseen tai tyräleikkaukseen tai suonikohjuleikkaukseen hoitotakuun määrittämässä rajassa, monissa sairaanhoitopiireissä julkinen sektori, erityisesti täällä Uudellamaalla, ei pysty niitä hoitamaan ja potilaat eivät saisi hoitoa. Eli oltaisiinko tässä salissa valmiita sanomaan ihmisille, että he eivät tule saamaan sitä hoitoa siinä hoitotakuun ajassa, jolloinka me olisimme laittomassa tilanteessa? Me olemme tällä

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

hetkelläkin sillä tavalla laittomassa tilanteessa, että me ostamme palvelua, minkä laatua me emme ole kuitenkaan määritelleet yhdenvertaiseksi julkisen palvelun kanssa.

Tällä tuodaan laadunhallintaa nimenomaan niihin ostoihin, ja kaikki tulee jatkossakin olemaan sairaanhoitopiirin vastuulla: Voi määritellä, paljonko ostaa ja mitä ostaa. Ketään ei pakoteta ostamaan yhtään mitään. [Puhemies: Kysymys!] Tämä on nimenomaan potilasturvallisuutta, ja kysynkin tässä: eikö tämä, ministeri Saarikko, nimenomaan paranna potilasturvallisuutta ja potilaan hoidon laatua?

16.19 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajatellaan, että syntyy tilanne, että nukutusta vaativa operaatio on lääkärin toteamana tarpeellinen ihmisen terveydentilan parantamiseksi ja samalla sairaanhoitopiiri toteaa, että valitettavasti meillä on tilanne, että me emme pysty hoitotakuun mukaisesti lupamaan teille leikkausaikaa, ja siksi olemme tehneet sopimuksen yksityisen toimijan kanssa, niin että voitte myös valita sen toimijan ja sitä kautta päästä operaatioon nopeammin. Tämän esityksen myötä näitä koskevat samat laadun ja määrän vaatimuskriteerit, oli kysymyksessä sitten operaatio julkisessa tai yksityisessä toiminnassa. [Ben Zyskowitz: Onko tämä demareista väärin?]

Mutta mikä on oleellista — ja toivon, että olen kyennyt sen kertomaan riittävän selvästi — jatkossakin joka ikinen sairaanhoitopiiri ja tuleva maakunta tekee itsenäisesti päätöksen siitä, onko heillä tarvetta yksityisen leikkaustoiminnan ostoon. Ja tältä osin on hyvä huomioida, että koska maassa on käynnissä erittäin merkittäviä, isoja sairaalainvestointeja — siis julkisia sairaaloita — on itse asiassa selvää, että niiden oma kapasiteetti tulee todennäköisesti riittämään paremmin. [Puhemies koputtaa] Ja kun asiaan vielä lisätään se vaikeuskerroin, että itse asiassa koko suomalainen terveydenhuolto [Puhemies: Aika!] tavoittelee vähemmän leikkauksia, kun terveydenhuollon sisältö muuttuu, niin en näe, että tämä määrä olisi merkittävästi kasvussa jatkossa.

16.20 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai ruuhkaa on syntynyt sairaaloihin, kun te olette kieltäneet leikkaukset aluesairaaloissa.

Arvoisa puhemies! Tässä tuntuu siltä, että yritetään selittää tätä esitystä ikään kuin nykytilaa selkeyttäväksi, mutta kyllä hallituksen esityksessä selvästi sanotaan, että uudet säädökset antaisivat yksityisille toimijoille laajat mahdollisuudet tarjota leikkauspalveluita sairaanhoitopiirien keskussairaaloiden sijaintikaupungeissa ilman merkittävää kustannusten nousua. Kyllähän tämä esitys nyt on nimenomaan räätälöity yksityisiä toimijoita silmällä pitäen. Kaiken lisäksi te olette kirjoittaneet esityksen irrallisena sote- ja maakuntauudistuksesta, joten tämä esitys tulee voimaan, vaikka sote- ja maakuntauudistus kaatuisi vielä tällä vaalikaudella. Kokoomus siis saisi todellakin laajan terveydenhuollon yksityistämisen ilman, että keskusta saisi maakuntauudistusta. Ministeri Saarikko, onko tämä teidän mielestänne [Puhemies koputtaa] oikea suuntaus — yksityistää suomalainen terveydenhuolto?

16.21 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähtökohtaisesti se, että tämä on erillinen laki, johtuu siitä, kuten valiokunnan jäsenenä, hyvin laajasti tähän perehtyneenä varmasti tunnette, että sote-maakuntauudistus on kokonaan uutta lainsäädäntöä ja tämä on yksittäinen pykälä jo olemassa olevassa terveydenhuoltolaissa. Siksi näitä tietenkin käsitellään siltä osin eri lain kokonaisuuksina.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

Mutta olen tunnistanut ja, kuten jo aiemmin sanoin, myös hallitukselle informoinut, kun tämä esitys päätettiin antaa, että tästä varmasti tulee vaikeaselkoinen ja paljon vastustettu keskustelu siksi, että meillä istuu hyvin syvässä näkökulma yksityisen ja julkisen terveydenhuollon toiminnan eroista siitä huolimatta, että minusta kuitenkin tämän esityksen oikeanlainen, alkuperäinen tarkoitus lähtee siitä, että toiminnan laatukriteeristöä tasataan ja yksittäisissä erillisyyksiköissä — vaikkapa siinä ongelmallisessa tilanteessa, mikä on liittynyt Länsi-Pohjan Mehiläiseen ja siihen ulkoistukseen, joka on herättänyt täälläkin paljon keskustelua — voidaan varmasti tämän esityksen jälkeen varmistua, että samat kriteerit koskevat myös niiden toimintaa siitä huolimatta, että katolla on yksityisen kyltti. Mutta koska esitys herättää paljon kritiikkiä, kuten aiemmin totesin, [Puhemies koputtaa] pidän erittäin hyvänä, että eduskunta ruotii tämän nyt perin pohjin läpi.

16.23 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman, arvoisa puhemies! Då man fråntog kretssjukhusen möjligheten att operera med anestesi var motiveringarna bland annat att man skulle koncentrera resurserna och sakkunskap, och framför allt öka patienttryggheten. Nu talar man här om att det har blivit långa köer och att patienttryggheten därför är i fara.

Onko oikein, että nyt tehdään tällainen muutos, että yksityiset sairaalat ja hoitolaitokset voivat tehdä anestesiaa vaativia leikkauksia, kun aluesairaalat eivät pystyneet niitä tekemään? [Ben Zyskowicz: Kriteerit on samat julkiselle ja yksityiselle, eikö tämä mene perille?] Onko tämä oikea suunta? Onko enää potilasturvallisuus niin tärkeä, koska nyt tässä tapauksessa, jos tulee komplikaatio, joudutaan kuitenkin siirtämään potilas? Ja lisäksi haluaisin kysyä: eikö ole vaarana, että julkinen erikoissairaanhoito pikkuhiljaa ajautuu alas, kun odotettavissa on, että lääkärit, kirurgit siirtyvät yksityiselle puolelle, missä jatkossa ei edes tarvitse suorittaa päivystystä?

16.24 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaan kysyjän kanssa yhtäläisen huolen siitä, että meillä on iso tekeminen, että vaativassa erikoissairaanhoidon työssä niin päivystyksessä kuin ylipäätään ottaen laaja-pohjaisessa julkisessa terveydenhuollossa ja sairaaloissa olisi riittävän hyvä ja houkutteleva työnantaja jatkossa.

Mutta kysymykseenne viitaten, kun totesitte tästä siirtymästä, 30 minuutista, joka on sittemmin vasta asetuskysymys — siitähän ei pykälässä täällä säädetä: Sen osalta on hyvä huomioda, että se 30 minuuttia itse asiassa tarkoittaa jotakin myös julkisten sairaaloiden osalta. Itse asiassa puolueenne puheenjohtaja on pitänyt paljon esillä myös Pietarsaaren kysymystä. Jos oikein olen ymmärtänyt, tämän minuuttimäärän puitteissa sairaanhoitopiiriin itse niin halutessa olisi mahdollisuus jatkaa toimintaa Pietarsaareissa. [Anna-Maja Henriksen: Hyvä, nyt päivän paras uutinen!]

16.25 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Päivystysasetusta aikanaan perusteltiin juuri potilasturvallisuudella ja sen takia näitä päiväkirurgisia leikkauksia lähdettiin ajamaan alas monista erittäin hyvin toimivista aluesairaaloista, kuten Iisalmesta, Kouvolasta, Forssasta, Loimaalta — vain muutamia mainitakseni. Tällä keskitämisasetuksella nämä kustannustehokkaat julkiset aluesairaalat näivetettiin, ja tällä on myös erittäin suuri aluepoliittinen merkitys näille alueille. Terveystenhuollon ammattilai-

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

set ovat kaikonneet näistä sairaaloista. Olisinkin halunnut kysyä ministeriltä: Onko pohdittu, mitä aluepoliittisia vaikutuksia tällä on maakuntien Suomessa? Nyt näille yksityisille halutaan avata se, mikä julkisilta toimijoilta ensin ajettiin alas. Onko tämä yhdenvertaista näitten toimijoiden kannalta, ja mitkä todellakin ovat tämän esityksen aluepoliittiset vaikutukset?

16.26 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sekä terveydenhuollon ja lääketieteen vaikutuksia että varmasti myös alueiden elinvoimavaikutuksia ruodittiin monin tavoin tässä salissa, kun tehtiin ne pykälät, jotka koskivat aluesairaalatoimintaa. On minusta kuitenkin tärkeää saada muistuttaa, että ihan jokainen aluesairaala toimii myös tästä eteenpäin. Olisi varmaan ollut helpompi tietyllä tavalla päätyä jotenkin sellaiseen ratkaisuun, että sammutetaan valot parista paikasta ja sitä kautta huolehditaan, että osaajia riittää ja yhteisiä varoja säästyy. Mutta lähdettiin tielle, jossa tehtiin alueiden välistä työnjakoa. Ja kaikkein isoimman roolin, mikä on ehkä jäänyt liian pienelle huomiolle tässä keskustelussa, ja vastuun kantavat kullakin alueella yliopistollinen sairaala ja se ykkössairaanhoitopiiri alueella, jonka tehtävänä on huolehtia siitä, että kaikille alueille, myös niille pienempien sairaaloiden ja pienempien sairaanhoitopiirien alueille, riittää osaajia. Potilasturvallisuus ja lääkäreiden riittävyys ovat oleellisia kysymyksiä.

Ja mitä tulee aluesairaalaverkkoon, minun ymmärryksen mukaan siellä edelleen toimitaan laadukkaasti, loistavasti. Ja muistetaan, että tärkeitä erikoissairaanhoidossa ovat muutkin asiat kuin leikkausoperaatiot.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys polttoaineveron alentamisesta (Jari Ronkainen ps)

Suullinen kysymys SKT 218/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Ronkainen perussuomalaisten eduskuntaryhmästä, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.27 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Suomi on pitkien etäisyyksien maa. Suomessa ei pärjää ilman autoa joitain poikkeuksia lukuun ottamatta. Kumipyörät pyörittävät koko yhteiskuntaa, kun tavarat ja ihmiset liikkuvat.

Marraskuussa kansalaisaloite niin sanotun dieselveron eli käyttövoimaveron poistosta sai ennätysajassa tarvittavat 50 000 allekirjoitusta. Nyt tukijoita on jo lähes 120 000. Myös perussuomalaiset esittivät jälleen vaihtoehtobudjetissaan polttoaineveron laskua. Tämä ei hallitukselle kelvannut. Liikkumisen kustannuksilla on merkittävä vaikutus työssäkäynnin kannattavuuteen ja kuluttajahintoihin. Kysynkin: miksi te, arvoisa hallitus, ette halua koh- tuullistaa polttoaineveroja, vaan kuritatte edelleen suomalaista?

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

16.28 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin on aivan selvää, että Suomessa, kuten edustaja hyvin mainitsi, pitkien etäisyyksien maassa, se yksityisauto on aivan välttämätön siinä arjen elämässä, sen pyörittämisessä, töissäkäynnissä ja asioiden hoitamisessa, ja se tulee olemaan sitä tästä pitkälle tulevaisuuteen. On vaikea nähdä näillä etäisyyksillä, että vaihtoehtoisia välineitä on. Meidän täytyy pitkällä tähtäimellä pyrkiä siihen, että nämä ovat mahdollisimman päästöttömiä, jotta myöskin tärkeisiin ilmastotavoitteisiin päästään.

Mitä tulee autoilun verotukseen, niin meidän täytyy kerätä meidän hyvinvointiyhteiskunnan, sen palveluiden pyörittämiseen, infran rakentamiseen ja turvallisuuteen tarvittavat verorahat jostakin. Yhteiskunnallinen sopimus on ollut se, että meillä on tietyllä tasolla oleva autoilun verotus ja polttoaineverotus. Hallitus on tehnyt ohjelmassaan ennustettavaa veropolitiikkaa, ja polttoaineveron keventäminen ei ole kuulunut siihen, vaan se on pidetty nykyisellä tasolla.

Mitä tulee tähän käyttövoimaveroon, niin yksittäin sen poistaminen kansalaisaloitteessa esitellyllä tavalla ei ole oikeastaan mahdollista, vaan pitäisi tarkastella [Puhemies koputtaa] koko polttoaineen ja autoilun verotus [Puhemies: Aika!] kokonaisuutena, ja siihen on hyvä mahdollisuus kevään hallitusneuvotteluissa.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.29 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eipä taida olla tulossa helpotusta somalaisten liikkumiseen. Huolestuttavalta näyttää myös siksi, että eilisessä MTK:n puheenjohtajatentissä demarit, vasemmistoliitto ja vihreät kannattivat polttoaineverojen korotuksia ensi kaudella. Vain perussuomalaiset ovat lähteneet tästä poskettoman kalliista ilmastotyöryhmästä pois. Keskusta ajaa niin älytöntä sekoitevelvoitetta polttonesteisiin, että hinnat voivat nousta jopa kymmeniä senttejä litralta. On tietysti hienoa, että näin ennen vaaleja hallitus ja vihervasemmisto näyttävät verotushalunsa. Hyvä hallitus, onko teillä mitään aikeita helpottaa työssäkäyntiä ja logistiikan kustannuksia? Tehän vain pahennatte suomalaisten tilannetta.

16.30 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun näitä ratkaisuja tehdään esimerkiksi tärkeästi ilmastomuutoksen torjumiseksi, niin kyllä meidän pitää pitää huolta siitä, että kustannukset kotitaloudelle pysyvät kohtuullisina, ja tämä koskee myöskin autoilua. Tehdään mieluummin sellaisia rakenteellisia ratkaisuja esimerkiksi autoveroon, ajoneuvoveroon ja polttoaineverotukseen, joilla päästään kohti sitä, että meidän autokantamme uusiutuu, ja tehdään ratkaisuja, joilla joukkoliikenteen käyttö on mahdollista — siellä, missä se mahdollista on — ja mennään sitten näillä kohti tavoitteita. Pidetään kuitenkin kustannukset siellä kotitaloustasolla järjissään, koska, kuten todettua, auto on välttämätön niin monelle ihmiselle Suomessa.

Mutta haluaisin muistuttaa siitä, että autoveroa on kevennetty tämän hallituskauden aikana, ajoneuvoveroa kevennettiin vähän aikaa sitten ja kahteen otteeseen me olemme myöskin käyttäneet romutuspalkkiota, joka on ollut suosittu ja jolla on pyritty tavallisia ihmisiä tukemaan autojen uusimisessa. Eli kyllä myöskin tässä autoilijan politiikassa on mielestäni tehty [Puhemies koputtaa] ihan järkeviä liikkeitä.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

16.31 **Rami Lehto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaiset haluavat pitää koko Suomen asuttuna. Myös keskusta ja siniset halusivat ennen pitää koko Suomen asuttuna, mutta ette halua enää. Meillä on pitkät välimatkat Suomessa. Meillä on pitkät työmatkat Suomessa. Polttoaineiden osuus on suuri työmatkakustannuksista. Mutta silti hallitus ajoi läpi lain biopolttoaineiden sekoitevelvoitteesta ja jakeluvelvoitteesta, joka on yli tuplasti kireämpi kuin EU-direktiivi olisi velvoittanut, ja tämä nostaa ensi vuosikymmenellä huomattavasti polttoaineiden hintoja tankilla. Pääministeri Sipilä, te ajellette Jumalan selän taakse yli 100 000 euron Teslalla — sähköautolla. Teitä ei haittaa, mitä polttoaine maksaa tankilla. [Antti Kurvinen: Halventavaa puhetta!] Kysynkin teiltä, pääministeri Sipilä: mitä te haluatte sanoa pienituloiselle duunarille, kun palkasta entistä suurempi osuus menee ensi vuosikymmenellä työmatka-autoiluun tai kulkemiseen?

16.33 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Autoilu on edelleen Suomessa välttämätöntä ja tulee sitä jatkossakin olemaan. Olemme sen takia pitäneet myöskin huolta siitä, että autoilun edellytykset tulevat jatkossakin olemaan Suomessa hyvät. Haluamme kuitenkin mahdollistaa myöskin sen, että meillä on autoilun osalta myös vaihtoehtoisia polttoaineita käytettävissä, koska dieselin — joka on keskeinen polttoaine etenkin raskaassa ajoneuvoliikenteessä, lentoliikenteessä ja merenkulussa — markkinahinta on jatkuvasti kansainvälisesti nousussa. Tältä osin uusiutuvat polttoaineet ovat tärkeä mahdollisuus, jotta voidaan nykyisellä autokannalla edelleenkin liikkua ja samalla myöskin huolehtia siitä, että liikenteen päästöjä voidaan tältä osin pitää kurissa. Kaikesta huolimatta on tärkeä muistaa, että dieseliä tullaan tarvitsemaan tulevaisuudessa, mutta meillä on oltava ratkaisuja myöskin sen osalta, että meillä on olemassa vaihtoehtoiset käyttövoimat.

16.34 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen torjunta on nyt ihmiskunnan tärkeimpiä tehtäviä, ja sen takia autoverotuksenkin täytyy noudattaa ilmastonmuutoksen torjuntaa. Yksi hyvin tärkeä asia, joka torjuu ilmastonmuutosta, olisi biokaasun vahvempi suosiminen. Se on myös kotimainen polttoaine, jos sen tuotantoon kannustetaan.

Täytyy sanoa, että hallitus on tehnyt sen hyvän teon, että olette antaneet konversiotuen, niin että ihmiset voivat muuttaa autojaan kaasukäyttöisiksi. Mutta sen sijaan kaasuautoilijoita rangaistaan sitten sillä, että autoverotus taas nousee tämän konversion jälkeen, ja se on todella ristiriidassa biokaasun kulutuksen suosimisen kanssa. Kysynkin: mitä hallitus tekee tämän asiantilan korjaamiseksi? Kysyisin myös: mitä hallitus tekee kotimaisen biokaasun tuotannon edistämiseksi?

16.35 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin biokaasu on yksi keskeinen käyttövoima, jota jatkossa voidaan jatkojalostaa niin, että sitä voidaan käyttää yksityisautoilun mutta myöskin raskaan liikenteen hyväksi ja esimerkiksi kaupunkien linja-autoliikenteessä.

On myöskin totta, että tältä osin meillä on ristiriita käyttövoimaverotuksen ja sen hallituksen esityksen osalta, että tuetaan biokaasuautojen konvertointia. Olen tässä samaa mieltä kuin mitä valtiovarainministeri tässä äsken totesi, että on syytä katsoa koko käyttövoimaverotusta uudelleen, katsoa niin, että se kannustaa niin ammattidieselin mahdollisuuksien kehittämistä kuin sitten myöskin biokaasun edistämistä. Mutta tämä vaatisi laajan ko-

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

konaisuudistuksen ajoneuvo- ja autoveron sekä samoin käyttövoimaveron kohdalla. Myöskin EU:ssa tätä kokonaisuutta mietitään, ja senkin takia on hyvä, että tämä voidaan seuravissa hallitusneuvotteluissa sopia.

16.36 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On varsin posketonta, että perussuomalaiset syyttävät sinisiä, Suomen Maaseudun Puolueen perillisiä, [Naurua] siitä, että me emme kunnioittaisi maaseutua. Teidän puheenjohtajanne — teidän puheenjohtajanne, perussuomalaiset — sanoi Maaseudun Tulevaisuuden paneelissa, että maaseudulla asuvat asuvat Jumalan selän takana. Meille sinisille maaseutu on Luojan silmäterä eikä Jumalan selän takana. [Naurua]

Silti täytyy sanoa, että kyllähän tässä nyt on mennyt vähän liian pitkälle. Ilmasto on tärkeä, mutta ilmastohysteria ei ole järkevää. Henkilöautopäästöt Suomessa tuottavat 9 prosenttia kaikista päästöistä. Vähäpäästöinen virtanen haja-asutusalueelta ei ole se, jolta pitäisi eniten nyhtää, eikä meidän pidä myöskään mennä Kallion ratikkakiskoilla kolistelemaan viiksihipsterin avuksi liiallisesti vaan pitää huolta siitä, että ilmastotekoja tehdään ilman ilmastohysteriaa. Siksi kysynkin arvoisalta valtiovarainministeriltä: haluatteko poistaa autoveron, niin kuin siniset haluavat?

Puhemies Paula Risikko: Ministeri Orpo, ja myös pääministeri halusi jo äsken pienen puheenvuoron.

16.37 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksella on veropolitiikassa selkeä oma ohjelmansa, jonka edustaja Elo hyvin tuntee. Emme ole tämän hallituksen tiimoilta tekemässä uusia päätöksiä. Meillähan tuorein oli se, että autoveroa käytännössä kevennettiin uuden mittausmenetelmän sisälle ajamisen myötä noin 100 miljoonalla eurolla, mikä on merkittävä alennus.

Mitä autoveron tulevaisuuteen tulee, niin mielestäni tämä ilmastokysymys on aivan kaikki kaikessa, ja meidän pitää tehdä sellaisia ratkaisuja, jotka auttavat tavallista suomalaista keskituloista ihmistä vaihtamaan auton vähäpäästöiseen, pienipäästöiseen. Siksi minusta olisi järkevää, että tulevalla kaudella päästöttömät ja vähäpäästöiset autot vapautettaisiin tai ainakin autoveroa kevennettäisiin. Mutta mitä koko autoverosta luopumiseen tulee, se vaatii pitkän siirtymäajan, pitkän suunnitelman, koska myöskään ei voi aiheuttaa häiriötä tärkeään autokauppaan.

16.38 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten puheenjohtajan mukaan asun Jumalan selän takana eli Oulussa. Olen sieltä Oulusta kulkenut täällä Helsingissä puulla kulkevalla autolla, turpeella kulkevalla autolla, dieselillä, bensalla ja sähköllä, ja kaikilla sieltä asti tänne kyllä hyvin kulkee.

Oma ajatteluni lähtee siitä, että koko Suomessa pitää pystyä liikkumaan, jokaisen suomalaisen liikkuvuus pitää pystyä takaamaan, ja useimmille ainoa mahdollisuus on henkilöauto.

No miksi sekoitevelvoitetta? Sekoitevelvoitteessa siis sekoitetaan esimerkiksi bensiiniä tai dieseliä biopolttoaineeseen ja sitä biopolttoainetta tehdään esimerkiksi männystä, ja se taas tuo työtä sille suomalaiselle duunarille, joka kulkee töissä. Me emme ole öljyvaltio, niin kuin naapurimme Norja on, mutta näin Suomestakin tehdään öljyvaltio, kun teemme biopolttoaineita ja sekoitamme niitä fossiilisiin polttoaineisiin.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

16.39 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ilmastokysymys on iso ja erittäin tärkeä, ja sen vuoksi olisi tärkeää hahmottaa myös se, että pelkästään yksittäiset toimenpiteet eivät ole ratkaisu, vaan meidän täytyisi katsoa tätä asiaa kokonaisuutena — ylipäättänsäkin sitä, miten meidän ihmisten olisi edullisempi kulkea töihin ja helpompi kulkea töihin, miten Euroopan vanhin autokalusto saadaan uusittua vähemmän päästöiseksi. Olette tehneet varmasti oikeitakin ratkaisuja autokannan uusimiseksi autoveron alentamisella ja romutuspalkkiolla, mutta nämä kaikki ovat olleet kädenojennuksia isotuloisten tai niiden puoleen, jotka pystyvät hankkimaan uuden auton. [Timo Heinosen välihuuto] Muun muassa romutuspalkkio on aiheuttanut sen, että on romutettu vähemmän päästöisiä autoja, jotka olisivat olleet tarpeen köyhien tai pienempituloisten ihmisten autokannan uusiutumisessa. Suomessa on 500 000 työssä käyvää, jotka elävät alle köyhyysrajan. Sen vuoksi tämä kysymys on myös eriarvoisuuskysymys. [Puhemies koputtaa] Meidän täytyy päättää siitä kokonaisuudesta, [Puhemies: Kysymys!] millä me mahdollistamme tämän kaikille. Näettekö myös te tämän isona kysymyksenä ettekä yksittäisinä tekoina?

16.40 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ilmastokysymys on iso kysymys, ja liikenteen merkitys siinä on huomattava varsinkin tässä kokonaisuudessa, kun puhutaan päästökaupan ulkopuolisista ratkaisuista.

Liikenteen osalta me olemme täällä yhdessä eduskunnassa linjanneet sen, että liikenteen tulisi olla hiilineutraali vuoteen 2045 mennessä. Tämä on mahdollista saavuttaa vain hyvin monenlaisilla toimenpiteillä, ja se vaatii ei ainoastaan liikenteeseen liittyviä toimenpiteitä vaan myös toimenpiteitä, jotka liittyvät tuloverotukseen ja muihin verotuksen ratkaisuihin niin, että jokainen pystyy tekemään omia valintojaan sen mukaisesti ja pystyy sitä kautta osallistumaan ilmastotekoihin ja ilmastoratkaisuihin.

Mutta se vaatii myöskin sen, että me teemme jo tänä päivänä itsellemme polkua siihen, miten tästä sitten eteenpäin voitaisiin katsoa. Ja sitä varten on tehty erilaisia selvityksiä, jotka antavat eri työkaluja, eri ratkaisuja, joita on sitten keskenään punnittava. Romutuspalkkio on loppujen lopuksi tuonut hyvin paljon uusia vähäpäästöisiä ajoneuvoja liikenteeseen ja poistanut kaikista vanhimpia autoja liikenteestämme pois. Mutta tämä on vain yksi, hyvin pieni osa kokonaisuudesta.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (Touko Aalto vihr)

Suullinen kysymys SKT 219/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Aalto, vihreä eduskuntaryhmä.

Keskustelu

16.42 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Köyhyyden ja eriarvoisuuden torjumisen täytyy olla yksi keskeisimpiä yhteisiä tehtäviämme. Tarjoan nyt yhteistyön hengessä ministereille konkreettista vaihtoehtoa, keinoa torjua köyhyyttä: poistetaan terveystakes-

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

ten vastaanottomaksut maakuntaudistuksen yhteydessä. Terveyskeskusten ja lääkärin ja sairaanhoitajien vastaanotokäynneistä kertyy parhaan arvion mukaan noin 90 miljoonaa euroa vuositasolla. Kun tuosta summasta vähennetään kaikki asiakasmaksujen laskutukseen ja hallinnointiin liittyvät kustannukset sekä toimeentulotuen kautta tehdyt maksatukset, asiakasmaksujen nettotuotto pienentyy tuntuvasti. Vastaanottomaksut tuovat siis pienen tuoton, mutta niistä koituu iso kustannus, jos ihmiset eivät hakeudu oikea-aikaisesti hoidon piiriin. Tartutteko tähän tarjoukseen, ministeri Saarikko?

16.43 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ihan totta, että asiakasmaksut ovat joillekin ihmisille este käyttää palveluita. Sen takia pidän erittäin hyvänä, että tässä uudessa asiakasmaksulaissa, josta eilen kävimme täällä lähetekeskustelua, on vahvistettu kuntien ja tulevien maakuntien velvoitetta tarjota ihmiselle mahdollisuutta maksuhuojennukseen, mikäli hän lukeutuu pienituloiseksi. Ehkä vielä tarkennuksena eiliseen keskusteluun ja siellä teille ja muille esittämiini vastauksiin: on oleellista huomata, että uusi laki siis velvoittaa tähän huomattavasti voimakkaammin kuin nykyisin. Tämä on merkittävä muutos ottaen huomioon, että me tiedämme, että rästiin jääneet asiakasmaksut ovat ulosotossa ja toimeentulotuessa paljon kuormittava seikka. Maksuista voi vapautua ja saada niihin huojennuksen, vaikka ei olisi toimeentulotuen asiakas, jos osoittaa, että omat tulot ja käytettävissä olevat varat ovat pieniä. Lisäksi olemme laajentaneet niitä seikkoja, [Puhemies koputtaa] joista voi saada huojennuksen. Esimerkiksi uutena merkittävänä ryhmänä ovat sairaalapäivät, lyhytaikainen osastohoito, josta myös voi saada maksuhuojennuksen.

2.4. Suullinen kysymys sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (Li Andersson vas)

Suullinen kysymys SKT 220/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Myös toisella eduskuntaryhmällä eli vasemmistoliiton eduskuntaryhmällä on kysymys tähän samaan aiheeseen. Sen jälkeen lisäkysymys edustaja Aallolle. — Edustaja Andersson, olkaa hyvä

Keskustelu

16.44 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko, te tiedätte hyvin, että suomalaisen sosiaali- ja terveydenhuollon suurimmat tasa-arvo-ongelmat liittyvät nimenomaan perusterveydenhuoltoon. Liian pitkät jonot terveyskeskukseen sekä ylisuuret sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut vaikeuttavat monen pienituloisen suomalaisen hoitoon pääsyä. Te tiedätte myöskin hyvin, että kunnat ja sairaanhoitopiirit eivät tähän asti ole käyttäneet niitä mahdollisuuksia alentaa maksuja pienituloisten kohdalla, joita laki jo tällä hetkellä antaa.

Ja mitä tämä hallitus sitten tekee? Te pahennatte tilannetta entuudestaan uudella asiakasmaksulakiesityksellä. Terveyskeskuksmaksun välikaton poisto tulee nostamaan monien pienituloisten suomalaisten terveyskeskuksen käyntimaksuja jopa sadoilla euroilla vuo-

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

nessa. Ministeri Saarikko, onko tällainen politiikka sitä perustason vahvistamista, [Puhemies koputtaa] mistä te usein puhutte sote-uudistuksen yhteydessä?

Puhemies Paula Risikko: Pysytään minuutissa.

16.45 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen itse paljon miettinyt tämän jo aiemmassa kysymyksessä esiin tulleen maksuttomuuden vaikutuksia, ja niitä myös on arvioitu. Voidaan nähdä, että sillä olisi vaikutusta hoitoon hakeutumiseen. Erityisesti itse ajattelen, että hoitajamaksujen osalta maksuttomuudessa olisi puolensa. Katseeni toki kääntyivät tässä kohdin sitten valtiovarainministeriön suuntaan. Tällä esityksellä nimittäin ei ole tarkoitus kerätä nykyistä enempää maksuja. Se kertymä, puolitoista miljardia yhteiseen kassaan ihmisiltä asiakasmaksuina, pysyy siis samansuuruisena, mutta samalla, koska esitys on kokonaisuus, vaikkapa se, että kaikkien alaikäisten palvelut tulevat maksuttomiksi, tarkoittaa taas toisaalla muutoksia.

On oleellista huomioda, että THL:n arvion mukaan, joka on arvioinut, mihin kaikkeen tämä asiakasmaksulaki vaikuttaa, esityksen voittajia ovat lapsiperheet ja kotihoidossa olevat ikäihmiset. Siksi myöskin viittaamaanne terveyskeskusten käyntimäärään liittyen: [Puhemies koputtaa] keskimääräinen käyntiarvio on 2,3 käyntiä, ja valtaosa ihmisistä käyttää 1—2 kertaa, kun välikatto täyttyisi kolmesta käynnistä.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan lisäkysymykset molemmilta kysyjiltä, ensiksi edustaja Aalto.

16.46 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri, vastasitte kauniisti maakuntien mahdollisuuksista, mutta tuossa mahdollisuuden edessä on yksi iso ongelma. Sen kaikki me tiedämme. Maakunnilla ei ole verotusoikeutta, ja ne saavat pääasiassa rahoituksensa valtiolta. Kun valtio mekaanisesti leikkaa maakuntien rahoitusta budjettileikkurin kautta, se johtaa tilanteeseen, että maakunnissa syntyy kestävyysvaje, ihan puhtaasti budjettivaje, ja kun maakunnalla on budjettivaje, niin se pyrkii rajaamaan ihmisten palveluiden käyttöä, nostamaan asiakasmaksuja. Asiakasmaksuja varmaan tullaan nostamaan kaikissa maakunnissa aivan tappiin saakka, sekä sitten käy niin, että henkilökohtaisten asiakaseteleiden ja henkilökohtaisen budjetin arvo jää hyvin pieneksi. Sen takia kysyn paljon sairastavien ihmisten puolesta, ikäihmisten puolesta ja työterveyshuollon ulkopuolella olevien ihmisten puolesta: eikö olisi kansantalouden ja kansanterveyden kannalta järkevintä poistaa vastaanottomaksut ja sen kautta vähentää köyhyyttä ja eriarvoisuutta?

16.47 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se esitys maksaisi euroja, ja tässä on linjattu, että esityksen osalta asiakasmaksujen kautta ei pyritä kerryttämään enempää yhteisiä varoja, mutta koska esitys on kokonaisuus, toisaalla tehdyt muutokset taas vaikuttavat asiakasmaksujen kokonaisuuteen — vaikkapa se minusta erinomainen asia, että jatkossa hammaslääkärikäynnit ja muut suun terveydenhuollon käynnit kartoittavat ja kerryttävät maksukattoa. Ja toisaalta, kun vuosia ja useamman hallituskauden aikana valmistellun esityksen kaikkein kipein ongelmakohta on ollut ensinnäkin vanhusten palveluiden vaikkapa asumiseen liittyvien maksujen suuri epäselvyys ja toisaalta se, että kunnilla on ollut hyvin yksituumainen, omavaltainen oikeus

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

periä sellaisiakin maksuja, joista laissa ei sanota mitään, pidän erittäin perusteltuna, että tuodaan lain tasolle selkeämmät säännökset. Se lisää pohjimmiltaan suomalaisten yhdenvertaisuutta, vaikka muutosvaiheessa varmasti keskusteluissa herää tämän kaltaisia kipuja.

Puhemies Paula Risikko: Lisäkysymys, edustaja Andersson.

16.49 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko, kun te puhutte siitä, että tämä on kustannusneutraali uudistus ja ei ole tarkoitus kerätä lisää varoja valtion kassaan, niin silloin te puhutte valtiontalouden näkökulmasta mutta ette yksittäisen pienituloisen suomalaisen näkökulmasta. Tämän uudistuksen ongelma on se, että parannukset, mitä tehdään, rahoitetaan terveyskeskuksen, perusterveydenhuollon, käyntimaksujen määrää kasvattamalla. Eli te maksatatte parannukset, mitä sinänsä kyllä tehdään, paljon palveluja käyttävillä ikäihmisillä. Sitä tämä esitys käytännössä tuo mukanaan.

Ministeri Saarikko, me tiedämme, että terveyskeskusmaksujen poistaminen koko maassa kustantaisi alle 100 miljoonaa euroa. Miten voi olla mahdollista, että kun hallituksella näyttäisi riittävän rahaa tehdä sellaista sote-uudistusta, joka yritysten kermankuorinnan seurauksena voi nostaa kustannuksia jopa miljardeilla euroilla, niin teiltä ei löytynyt rahaa uudistaa asiakasmaksulainsäädäntöä sellaisella tavalla, että kenenkään asema ei olisi heikentynyt?

16.50 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että tätä esitystä on valmisteltu useita hallituskausia. Ja mitä tulee tämän kustannusrajoihin ja siihen kokonaisuuteen, kun tietenkin terveystaloudellisesti katsoen varmasti voisi löytyä perusteita monenkinlaiselle maksuttomuudelle, sen raamin tähän toi valtiovarainministeriön laskenta siitä, minkä verran tätä kokonaisuutta voidaan viedä eteenpäin.

Haluan todeta kuitenkin edustaja Anderssonin esiin nostamasta pienituloisten ihmisten asemasta sen, että Terveystalouden- ja hyvinvoinnin laitos todellakin on arvioinut, että tämän esityksen voittajia ovat vaikkapa kotihoidossa olevat ikäihmiset tai lapsiperheet. [Vasemmalta: Panette köyhät köyhiä vastaan?] Ja kuten totesin, keskimäärin ihmiset käyttävät näitä palveluita ehkä noin 2,3 kertaa, itse asiassa mainitsemanne yli 75-vuotiaat ihmisetkin 2,9 kertaa. Eli valtaosa käyttäjistä ei ole hyötynyt nykyisestä välikatosta, kolmen kerran jälkeisestä maksuvapautuksesta, mutta sen sijaan merkittävää on, että jos tuleekin yhtäkkiä isompi tarve terveydenhuollolle tai vaikkapa hammashuollolle, niin maksukaton piiriin päätyy uusia palveluita ja kaikkein eniten palveluita tarvitsevat saavat nopeammin kaikki palvelut maksuttomiksi, kun koko maksukatto täyttyy.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys Apeli-myrskyn aiheuttamista metsätuhoista (Mats Löfström r)

Suullinen kysymys SKT 221/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, ruotsalainen eduskuntaryhmä, edustaja Löfström.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

Teemme niin, jotta mahdollisimman moni ryhmä saisi nyt uuden vuoden kunniaksi vielä puheenvuoron, että vain yksi kysymys per ryhmä.

Keskustelu

16.51 Mats Löfström r: Arvoisa puhemies! Uudenvuodenpäivänä Aapeli-myrsky iski Ahvenanmaalle ja muihin osiin Suomea. Edelleen, yhdeksän päivää myrskyn jälkeen, noin tuhat kotitaloutta Ahvenanmaalla on ilman sähköä.

Ahvenanmaalle tämä on luonnonkatastrofi. Metsävahingot ovat valtavat. Myrskytuhot yhden yön ajalta vastaavat arviolta ainakin neljän vuoden normaaleja hakkuita Ahvenanmaalla. Jotta metsäteollisuus ei kärsisi kohtuuttomasti, pitäisi metsänomistajien verotuksen kautta saada mahdollisuus jaksottaa tulonsa myrskyn kaatamasta metsästä siten, että ne voidaan käyttää metsätöihin tulevien vuosien aikana, sillä tulee viemään monta vuotta ennen kuin seuraava normaali hakkuu voidaan tehdä. Onko hallitus valmis tarkastelemaan sellaisia toimenpiteitä, että metsänomistajat eivät kärsisi kaksinkertaisesti, ensin myrskyn ja sitten verotuksen takia?

16.52 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itse asiassa tänään tapasinkin Ahvenanmaan edustajia. Muitakin asioita oli pöydällä, mutta tätäkin sivuttiin. Onneksi alkaa nyt olla se tilanne, että suurimmassa osassa kotitalouksia taitaa olla sähköyhteydet. Oli todella laajaa se tuho, mikä Ahvenanmaalla tapahtui. Kävimme sitä läpi.

Mitä tulee tähän ehdotukseen, Ahvenanmaan edustajat tosiaan samansuuntaisen tekivät, ja heille lupasin päivällä, että tätä asiaa pitää tutkia. Se oli uudenlainen ajatus, että puunmyynnistä yhdelle vuodelle kertyvän suuremman myyntitulon verotusta voisi jaksottaa. Tämä on uusi ehdotus, ja sitä pitää huolellisesti harkita ja katsoa, onko se mahdollista.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys tutkijoiden siirtymisestä ulkomaille (Antero Laukkanen kd)

Suullinen kysymys SKT 222/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraava pääkysymys, kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Laukkanen.

Keskustelu

16.53 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Suomen menestys kilpailukyvyssä kansojen kesellä on usein hyvin pienestä kiinni, ja meidän on oltava piirun verran parempia kuin muut. Tähän olemme vastanneet sillä, että olemme nostaneet koulutustasoa ja tutkimustasoa.

Nyt kuitenkin olemme hyvin erikoisessa tilanteessa, sillä tutkijat, korkeakoulutetut tutkijat, muuttavat suurissa määrin pois Suomesta, koska tutkimuksen rahoista on tämän hallituskauden aikana leikattu niin paljon. Suomen Akatemia on arvioinut, että jopa 1 500 tut-

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

kijaa on muuttanut 15 vuoden aikana pois Suomesta. Tämän hallituskauden aikana tämä on kiihtynyt: vuonna 2016 olimme tappiolla noin 300 tutkijan verran. Arvoisa ministeri, kysyisin nyt, kun nämä säästöt ovat johtaneet näin merkittäviin asioihin: Miten hallitus suhtautuu korkeakoulutettujen pois muuttoon Suomesta? Miten tämä aivovuoto saataisiin pysäytettyä?

16.54 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erinomainen kysymys, kiitos siitä.

Ensinnäkin kansainvälistyminen on ollut Suomen korkeakoulu- ja tiedepolitiikassa pitkäaikainen tavoite, eli siihen liittyy myös positiivista ilmiötä: se, että meidän tutkijat ovat niin loistavia, niin hyviä, että heitä halutaan rekrytoida maailmalle ja he saavat siitä kansainvälistä kokemusta, joka sitten toivon mukaan kanavoi hyvää myöskin takaisin kotimaahan.

Mutta se, mistä pitää pitää hyvää huolta ja kiinni, on se, että Suomi on vetovoimainen maa palata ja että Suomi on vetovoimainen maa myöskin parhaille ulkomaalaisille osaajille hakeutua tekemään tutkimusta tai esimerkiksi yrityspuolella hakeutua perustamaan yrityksiä ja työskentelemään täällä. Meillä on monia toimia käynnissä Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030:n kautta, joka on yhdessä korkeakoulujen kanssa laadittu. Ihan viimeisimpinä päätöksinä pääsimme hyvän taloustilanteen siivittämänä tänä vuonna kasvatamaan Suomen tutkimus- ja innovaatiobudjettia 112 miljoonalla eurolla [Puhemies koputtaa] pysyvästi. Ja edellytyksiä parannetaan [Puhemies: Aika!] yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa myös Talent Boost -ohjelmassa, jossa on monia toimia.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys viljelijöiden aseman parantamisesta elintarvikeketjussa (Esko Kiviranta kesk)

Suullinen kysymys SKT 223/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten keskustan eduskuntaryhmän kysymys, edustaja Kiviranta.

Keskustelu

16.55 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Elintarvikeketjun epäoikeudenmukainen tulonjako alkaa olla kaikkien tiedossa. Myös EU:n komissio on herännyt huomaamaan tämän ongelman. Alkutuottajan osuus jää kohtuuttoman pieneksi. Esa Härmäläkään ei pystyisi leikkaamaan ruisreikäleivästä niin ohutta siivua kuin viljelijän osuus tänä päivänä on. Kauppa määrää. Kauppaketjujen omat tuotemerkit vievät pohjaa tuotekehitykseltä. Myös sopimattomia kauppatapoja on käytössä.

Arvoisa ministeri Leppä, te olette toiminut ansiokkaasti viljelijän aseman parantamiseksi elintarvikeketjussa. Kertoisitteko meille nyt, mitä kaikkea hallitus on tehnyt ja mitä vielä on tulossa viljelijän tukalan ketjuaseman parantamiseksi? Pitäisikö kaupan tehdä parannus?

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

16.56 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaupan pitää tehdä parannus. On aivan päivänselvä asia, että kauppa on aivan ylivoimainen toimija elintarvikeketjussa, ja tämä ylivoimaisuus on kasvanut viime vuosien aikana. Siksi hallitus on tehnyt kokonaan uuden lainsäädännön, elintarvikemarkkinain, ja eilen on laitettu auki paikka elintarvikemarkkinavaltuutetulle. Ensimmäistä kertaa me saamme nyt tähän maahan riippumattoman, puolueettoman tahon, joka pääsee näkemään nuo sopimukset, joita elintarvikeketjun sisällä tehdään. Tällaiselle on ehdottomasti ollut tarvetta. Sen todistaa myöskin edustaja Kivirannan mainitsema eurooppalainen direktiivi, joka tuossa ennen joulua valmistui. Tällä kaikella me haluamme tasapainoa elintarvikeketjuun, uutta kasvua ketjun sisään ja uutta luottamusta, jolla kasvu on mahdollista. Puhtaalle, suomalaiselle, turvalliselle, jäljitettävälle ruualle on kysyntää niin kotimaassa kuin vientimarkkinoillakin, [Puhemies koputtaa] mutta siihen tarvitaan se tasapaino, jota edustaja Kiviranta tuossa äsken peräänkuulutti, ja sitä hallitus tekee.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys työn ja perhe-elämän yhteensovittamisesta (Timo Heinonen kok)

Suullinen kysymys SKT 224/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Ja kokoomuksen eduskuntaryhmän kysymys, edustaja Heinonen.

Keskustelu

16.58 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Perhebarometrin mukaan suomalaiset kaipaavat lisää joustoja työn ja perheen yhteensovittamiseen. Tätä kaivataan itse asiassa yhteiskunnalta kaikista eniten. Työelämän tasa-arvoa on vahvistettava ja vanhemmuuden sekä työelämän yhteensovittamista edelleen helpotettava. Kyse on ennen kaikkea tasa-arvosta, mutta sillä on väijäämättä vaikutuksia myös syntyvyyteen, sillä perhemyönteinen työelämä on avain syntyvyyden nousuun. Äideillä ja isillä pitäisi olla perhetilanteen mukaan oikeus tehdä etä- ja osa-aikatyötä, käyttää sujuvasti perhevapaita ja saada toiveidensa mukaisia työvuoroja. Lisäksi joustoja voisi olla myös päiväkotien aukioloajoissa. Olennaista olisi myös tehdä perhevapaauudistus, jonka seurauksena hoitovastuu lapsista jakautuisi vanhempien välillä paljon tasaisemmin kuin nyt. Tämä on myös kokoomuksen tahto. [Puhemies: Kysymys!] Kysyisin ministeri Saarikolta: minkälaisia toimia voisimme vielä saada tällä kaudella aikaan, [Naurua] että perheiden ja työelämän yhteensovittaminen sujuisi entistä sujuvammin?

16.59 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan tilanteesta olen päätellyt, että aivan heti ei kannata tuoda lisää lakiesityksiä sosiaali- ja terveysvaliokuntaan. Meillä on paljon työtä toimitettavana, ja tiedän, että sitä siellä ansiokkaasti toteutetaan.

Mutta kysymys on tärkeä. Itse asiassa tämä ei vastauksena automaattisesti vaadi edes lakimuutoksia. Kysymys on työelämän asenteesta. Huomaan, että vastasin joku päivä sitten

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

kysymyksiin raskaussyrjinnästä, siis siitä, että on todistettuja esimerkkejä, että lapsen odottaminen tai vanhempainvapaalla olo on heikentänyt työasemaa, jopa johtanut irtisanomiseen. Ei riitä, että me toteamme, että se on lainvastaista ja työnantajat eivät voi toimia näin, vaan itse asiassa meidän pitäisi kääntää asenne vielä paljon enemmän siihen suuntaan, että sellainen työntekijä on yritykselle tai julkiselle työnantajalle voimavara. Työpaikalle voi olla myös etua ihmisestä, jolla on perhettä ja hän pyrkii näitä parhaan kykynsä mukaan yhteensovittamaan. Mainitsitte kysymyksessänne hyvin oleellisia joustotekijöitä, joista yksikään ei vaadi lakimuutosta. [Puhemies koputtaa] Vielä oleellista olisi se, että nykyinen osa-aikatyö tulisi paljon enemmän käyttöön. [Puhemies: Aika!] Sitä julkisilla varoilla myös tuetaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys poliisin ja Rajavartiolaitoksen resursseista (Reijo Hongisto sin)

Suullinen kysymys SKT 225/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Sininen eduskuntaryhmä, edustaja Hongisto.

Keskustelu

17.00 Reijo Hongisto sin: Arvoisa puhemies! Edellisten hallitusten aikana poliisin hallintorakenteita on muutettu monta kertaa. Muutoksia on perusteltu poliisipalvelujen parantamisella. Valitettavasti on käynyt päinvastoin: poliisin virkoja on vähennetty ja toiminta-alueita laajennettu, hälytysvasteajat pitenevät vuosi vuodelta. Kansalaisten turvallisuus ja oikeustaju ovat koetuksella, jos rikoksia jätetään tutkimatta ja hälytystehtäviä hoitamatta.

Turvallisuudesta huolen kantavien sinisten mielestä nyt on toiminnan aika. Meidän mielestämme nyt on nopeasti selvitettävä, miten poliisin ja Rajavartiolaitoksen akuutit ongelmat korjataan ja ratkaistaan.

Arvoisa puhemies! Kysyn ministeri Mykkäselä: tehdäänkö vielä tällä hallituskaudella selvitys poliisin ja Rajavartiolaitoksen resurssitarpeesta, jotta seuraava hallitus voisi heti ja tehokkaasti kohdentaa voimavaroja sinne, missä tarve on suurin?

17.01 Sisäministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tärkeästä kysymyksestä edustaja Hongistolle.

Ensinnäkin voin sellaisen myönteisen uutisen tässä kertoa, että maanantaina poliisiylijohtajan ja poliisiosaston talousjohtajan kanssa käydyn laskennan pohjalta meillä tänä vuonna tulee olemaan lähes 100 poliisihenkilöä enemmän kuin viime vuonna. Me olemme 100:aan pyöristettynä samassa luvussa 40 henkilön tarkkuudella kuin mistä 2015 lähdettiin. Me olemme pysäyttäneet poliisin määrän laskun ja kääntäneet sen nyt nousuun.

Aivan yhtä selvää on tietysti se, että jos haluamme pitää Suomen maailman turvallisimpana maana, niin tulevana vuosina tarvitsemme pitkäjänteisen vahvistamisohjelman poliisin ja turvallisuuskoneiston puolelle — puhutaan sadoista poliisihenkilöistä aivan varmasti. Ja olemme käynnistäneet nyt lopputuloksista päin laskettavan ohjelman, joka kertoo, mitä saamme, jos toteutamme tällaiset muutokset. Toki myös se, miten Rajavartiolaitok-

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

sen resurssit turvataan — erityisesti itärajan paikkakuntien osalta — on tässä keskeinen kysymys, koska he paljon tekevät poliisiin liittyvää työtä myös siellä. Mutta vastaus on kyllä. Tällainen ohjelma tullaan tekemään, jonka pohjalta sitten hallitusneuvotteluissa se, joka siellä istuukaan, [Puhemies koputtaa] on vastuullisen paikan edessä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 315/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan, jolle siivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.03 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain muuttamisesta.

Aluksi taustaa. Laki ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä tuli voimaan helmikuussa 2015. Urheilijaeläke on tunnustusluontoinen, ei etuusperusteinen, eläkejärjestelmä suomalaisille urheilijoille. Eläke on tarkoitettu myönnettäväksi menestyneille urheilijoille. Urheilijaeläke on harkinnanvarainen.

Valtion ylimääräinen urheilijaeläke voidaan myöntää urheilijalle tunnustukseksi olympiakisoissa saadusta kultamitalista. Erityisestä syystä eläke voidaan myöntää myös merkittävstä kansainvälisestä urheilu-urasta. Eläkettä myönnettäessä otetaan urheilusaavutusten lisäksi huomioon hakijan verotettavat tulot. Eläke voidaan myöntää joko kokonaisuutena eläkkeenä tai osaeläkkeenä riippuen hakijan tulotasosta. Täyden eläkkeen taso on tällä hetkellä runsaat 1 300 euroa kuukaudessa, ja osaeläke on puolet täyden eläkkeen määrästä. Urheilijaeläkkeet myönnetään veikkausvoittovaroista.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi ylimääräisestä urheilijaeläkkeestä annettuun lakiin säännös, jonka mukaan laissa säädetyn tuloajan noudattamisesta voitaisiin poiketa erityisen ansioituneen olympiavoittajan tai paralympiavoittajan osalta. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi myös maininta siitä, että ylimääräinen urheilijaeläke voidaan myöntää urheilijalle myös paralympiakisoissa saadusta kultamitalista. Lisäksi ehdotetaan, että jo myönnetty osaeläke voitaisiin muuttaa täysimääräiseksi eläkkeeksi hakemuksesta, jos hakijan toimeentulo-olosuhteet ovat muuttuneet pysyvästi. Vastaava säännös sisältyy ylimääräisistä taiteilijaeläkkeistä annettuun lakiin.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

Eläkkeen määrän vahvistamisen sijaan valtion talousarviossa ehdotetaan vahvistettavaksi myönnettävien eläkkeiden enimmäislukumäärä. Laista ehdotetaan myös poistettavaksi maininta eläkkeiden rahoittamisesta veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista. Muutos vastaa ylimääräisestä taiteilijaeläkkeestä annetun lain säännöstöä.

Esityksellä voidaan arvioida olevan taloudellisia vaikutuksia siinä tapauksessa, jos eläkkeiden maksaminen siirretään veikkausvoittovaroista budjettirahoituksen piiriin. Lähtökohtaisesti esitettyjen muutosten tarkoituksena on kuitenkin täsmentää eläkkeiden myöntämisen kriteerejä valtion talousarviossa vuosittain vahvistetun määrärahan puitteissa. Viime vuosina määräraha on ollut enintään 260 000 euroa ja sitä on saanut käyttää enintään 16:ta täyttä eläkettä vastaaviin urheilijaeläkkeisiin. Vuonna 2019 budjetti on noin 370 000 euroa. Esitetyt muutokset tulevat todennäköisesti lisäämään urheilijaeläkehakemusten määrää.

Ja lopuksi hieman pohdintaa urheilijaeläkkeiden tulevaisuudesta. Mielestäni Suomessa liian harva saa urheilijaeläkettä. Täyttä eläkettä saa tällä hetkellä vain muutama. Monet ovat kritisoineet julkisuudessa nykyistä urheilijaeläkejärjestelmää, joka tosiaan tarjoaa eläkkeen vain harvalle. Siksi järjestelmää on tarpeen uudistaa nyt ja myös tulevaisuudessa, jotta voimme tarjota yhä useammalle yhteiskunnan kiitoksen menestyksekkäästä Suomen edustamisesta urheilussa.

Arvoisa puhemies! Uudistuksella on tiivistetysti siis tarkoitus parantaa Suomelle mainetta ja kunniaa tuoneiden urheilijoiden toimeentuloa. Lisäksi se mahdollistaa urheilijaeläkelain puutteiden korjaamisen taiteilijaeläkkeisiin nähden. Olympiavoitto on urheilumailman maineikkain saavutus, suoranainen uroteko, ja sen saavuttaneiden urheilijoiden palkitseminen on myös yksi tapa nostaa urheilun arvostusta Suomessa. — Kiitos.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Puhujalistalle.

17.07 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Urheilun kekkoseksikin kutsuttu urheilun grand old man Jukka Uunila aikoinaan kertoi, että silloinen tasavallan presidentti Urho Kaleva Kekkonen oli vuonna 1975 luvannut olympiavoittajille eläkkeen. Myös Kaarlo ”Kulta-Kalle” Kangasniemi kertoi Kekkosen antaneen tämän lupauksen. No, vuoden 75 lupauksesta meni pieni hetki aina helmikuuhun 2013 ennen kuin tehtiin tämä Kekkosen lupaus todeksi.

Arvoisa rouva puhemies! Urheilijaeläkkeen ajatuksena on se, että kun pitkän, mainetta saavuttaneen uran tehneet urheilijat ovat uhranneet tulevia eläketulojaan harjoitteluun, kilpailuun, niin eläkkeellä on tarkoitettu nimenomaan myöntää heille lisätuloja, kun eläke on jäänyt urheilijauran takia liian vähäiseksi. Tällä tavalla palkitaan, tai ei palkita vaan tuetaan, myös taiteilijoita ylimääräisten taiteilijaeläkkeiden kautta. Ei kaikkia taiteilijoita, ei palkintona, vaan niitä, jotka ovat tehneet menestyksekkään uran ja joilla sen vuoksi ovat jääneet eläketulot vähäisiksi. Tämä ei ole siis palkinto eikä tunnustus. Erikseen on olemassa Pro Urheilu -tunnustus, joka on sekä tunnustus että myös rahallinen palkinto, ja tämä voidaan myöntää kaikille.

Arvoisa rouva puhemies! Kun luin tätä esitystä, niin tässä on oikeastaan kolme kohtaa, joista kaksi ovat hyviä: se, että jatkossa voi anoa täyttä eläkettä, jos tulot muuttuvat, ja toiseksi se, että tähän tulee se mahdollisuus, että veikkausvoittovarojen lisäksi tämä voisi tulla myös budjettivaroista. Mutta sen sijaan ihmettelen tätä kolmatta esitystä siitä, että lain alkuperäisen tarkoituksen vastaisesti jatkossa ei olisi ideana enää pelkästään se, että tuet-

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

taisiin niitä urheilijoita, joilla uran vuoksi eläketurva on jäänyt pieneksi, vaan voitaisiin myös muille myöntää eläkettä. Tätä ei, ministeri Terho, ole kannattanut teidän oma ministeriönne, opetus- ja kulttuuriministeriö, ja myöskin valtion liikuntaneuvosto on todennut: ”Liikuntaneuvosto vastustaa esitystä tulorajoista poikkeamiseen erityisen ansioituneen olympiavoittajan tai paralympiavoittajan osalta.” Allekirjoitus: valtion liikuntaneuvoston puheenjohtaja, olympiavoittaja Tapio Korjus.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä on myös iso kysymys siitä, mitkä tämän heijastusvaikutukset olisivat tuleviin taiteilijaeläkkeisiin, ja sen vuoksi toivoisin, että valiokunnassa hyvin huolellisesti pohditaan tätä kolmatta kohtaa: kannattaako muuttaa lain perusperiaatetta ja -ideaa siitä, että tällä nimenomaan paikataan sitä menetystä, joka urheilijalla on ollut urheilijauran takia. Tämä ei ole palkinto, vaan tällä on toiset periaatteet.

Puhemies Paula Risikko: Oliko muutamaan vastauspuheenvuoroon tarve? Edustaja Essayah ja edustaja Multala ainakin toivoivat, sitten mennään taas kohta listalle.

17.11 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä on todellakin monta tällaista, voisiko sanoa, tasa-arvoa lisäävää elementtiä. Ensinnäkin tässä tullaan yhä lähemmäksi taiteilijaeläkkeitä ja toisaalta — tärkeä asia — paraurheilijat nostetaan samalle viivalle. Totta kai on tärkeää, että myöskin sitten tulevaisuudessa voidaan pohtia, tuleeko tämän rahoitus budjettirahoista, ei pelkästään Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista.

Mutta tähän samaan asiaan kuin edustaja Arhinmäki kiinnittäisin huomiota. Tietenkin on varmasti niitä tilanteita, joissa merkittävästä olympia- tai paralympiamenestyksestä mielellään palkitaan, mutta meillä on olemassa tämä Pro Urheilu -menettely sitä varten. Ja toisaalta voisi sanoa, että ennen kaikkea aikanaan on luotu koko järjestelmä niitä henkilöitä varten, joilla ei ollut mahdollisuutta opiskeluun siihen aikaan ja joilta toisaalta ehkä jäi työura jollakin tavalla rikkiinäkseksi ja hajanaiseksi. Kenties tuli loukkaantumisia tai vammaa, jotka eivät mahdollistaneet normaalin eläkekertymän kertymistä. Siinä mielessä olisinkin halunnut kuulla ministerin perusteluita tähän kohtaan, näitten tulorajojen poistamiselle.

17.12 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä hyvän esityksen ja täsmennysten tuomisesta. — Kuitenkin ehkä se, mistä aiemmatkin kommentit kumpuavat, on se, että kaikilla urheilijoilla, erityisesti yksilöurheilijoilla, ei ole minkäänlaista eläketurvaa tällä hetkellä, ja käytännössä siis kaikki urheilijat kärsivät siitä samasta, eli urheilu-uran aikana todella harvalle kertyy minkäänlaista eläkettä. Tällä hetkellä tämä kyseinen laki koskee niitä henkilöitä, joilla sitten muutenkin eläketurva on jäänyt alhaiseksi eli ei ole käytännössä ollut mahdollista ikään kuin kompensoida urheilu-uran jälkeen sitä urheilu-uran aikaista eläkekertymää. Ehkä nyt tätä muutosta suurempana puutteena pidänkin sitä, että tämä eläketurva puuttuu kaikilta heiltä, jotka ottavat sen riskin ja heittäytyvät urheilu-uralle. Sen pitäisi olla paljon turvallisempi valinta ihan kaikille, myös heille, jotka eivät sitä olympiamitalia voita. Onkin hyvä, että ministeri on tähän epäkohtaan jo kiinnittänytkin huomiota.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

17.13 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime vaalikaudella, kun tämä laki tehtiin, se oli askel oikeaan suuntaan, ja nyt tässä vielä hieman parannellaan.

Edustaja Arhinmäki puuttui siihen, että siellä on tietysti tämä ”erityisen ansioituneelle” ja ”erityisestä syystä”. No, totta kai kannattaa katsoa, mitä ovat ne erityiset ansiot ja erityiset syyt, jotta se on tasa-arvoinen.

Nämä tulorajat sinänsä ovat hyvin matalia, ja niin kuin edustaja Multala tässä mainitsi, monella urheilijalla eläkekertymä jää hyvin pieneksi. Urheilu-ura saattaa kestää 10, jopa 15 vuotta, ja sen takia sitten työura jää lyhyeksi, ja on hyvä, että sitä nyt edes jonkin verran pystytään paikkaamaan.

Sen huomion haluan tässä lähettää liitoille, kun tämä eläke myönnetään nimenomaan hakemuksesta, että eläkkeensaajat ovat varttuneita ja kaikki eivät välttämättä seuraa ope- tus- ja kulttuuriministeriön sivuja tarkkaan jokaisena päivänä ja se edellyttää silloin liitoil- ta aktiivista tiedottamista näitä urheilijoita kohtaan, jotta he tietävät, että tällainen järjestel- mä on olemassa ja että he voivat hakea. [Puhemies: Minuutti mennyt jo aikoja sitten!] Esi- merkiksi viime vaalikaudella tässä tapahtui paralympiapuolella ikävä kömmähdys.

17.14 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että tämä jär- jestelmä on olemassa, ja yhdyn niihin puheenvuoroihin, mitä täällä aiemmin on sanottu sen hyvistä puolista ja siitä, kuinka tärkeää tämä on, ja tietenkin se vaatii myös sen, että se on resursoitu kylliksi.

Minä haluaisin tässä vähän kysyä, kun kuuntelin edustaja Arhinmäen puheenvuoron ja hän on varmasti oikeilla jäljillä kysyessään tätä tuloraja-asiaa, sillä kyllähän se aika mer- kittävää on, jos liikuntaneuvosto kokonaisuudessaan — aika arvovaltainen elin, joka poh- tii näitä asioita — vastustaa tätä. Mielelläni, ministeri Terho, kuulisin teidän perustelujan- ne juuri tähän kohtaan, koska kuitenkin tässä tämä vastustuselementti on olemassa. Tieten- kin ymmärrän sen, että jos voimavarat ovat niukat ja joku saa sitten tulorajoista viis hie- man enemmän, taas joku voi jäädä hieman vähemmälle, ja siksin haluaisin tietää, mistä itse asiassa on kysymys tässä taustassa. Itse en siellä liikuntaneuvostossa ole enkä tiedä keskustelua, mikä siellä on käyty, ja siksi toivon, että sitä jonkin verran tässä avataan. [Pu- hemies koputtaa]

Kaikkienensa haluan korostaa tämän eläkejärjestelmän resursoinnin riittävyyttä.

17.16 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän myös tätä urheilijaeläkejärjestelmää tärkeänä, ja on hienoa, että siihen tulee myös näitä uudistuk- sia. Täytyy sanoa, että arvostamani presidentti Kekkonen oli kaukaa viisas, kun tällaisen aikanaan lupasi Kangasniemelle ja kumppaneille.

Tasa-arvoisuushan tässä on tietysti erittäin tärkeää, ja kysynkin ministeriltä ihan omaa tietoa lisätäkseeni, paljonko se järjestelmä maksaisi, jos kaikille kultamitalisteille annettais- siin eläke ilman erillistä anomusta — missä suuruusluokassa olisi. Onko tämä kuinka iso vaihtoehto, että urheilija voittaessaan mitalin tietäisi, että on ansainnut eläkkeen? Toisaal- ta tämä tuloraja-asia on mielestäni tärkeä ja perusteltu asia. Jos on hyvin menestynyt urhei- lija ja menestynyt sen jälkeen muuallakin siviilielämässä, niin varmaan se eläke on siltä osin ok.

Onko mietitty sellaista, voisiko urheilija urheilijauran aikana toimia niin sanotusti yrit- täjäpohjalta? Kun urheilijatkin saavat erilaisia palkkioita ja korvauksia siinä urheilu-uran

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

aikana, niin se katsottaisiin heidän tulokseen ja he maksaisivat siitä eläkettä niin kuin yrittäjät ja sillä lailla voisi kertyä tämä eläketurva. Ja vaikkei sitten olisikaan olympiavoittaja, [Puhemies koputtaa] niin olisi urheilu-uran aikana eläketurva kertynyt.

17.17 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tapanani ei ollut kehua viime vaalikauden hallitusta, mutta tämä oli yksi hienoista asioista, mitä viime vaalikaudella toteutettiin hallituksen johdolla. Nyt on hyvä, että tähän saadaan näitä välttämättömiä korjauksia, tarkistuksia, esimerkiksi juuri tämä, että paralympialaisten menestyjät tulevat tämän eläkkeen piiriin. Ja on hyvä asia, että tämä lähenee taiteilijaeläkkeen kriteereitä.

Tuossa ministeri mainitsi, että tätä järjestelmää kehitetään ja myös vastaisuudessa on kehittämisen paikkoja edelleen, niin että tässä on edelleen korjaamista. Mitä näkisitte, herra ministeri, että tässä vastaisuudessa on vielä korjattavaa?

Puhemies Paula Risikko: Otetaan viisi vastauspuheenvuoroa: Torniainen, Myllykoski, Rossi, Arhinmäki, Kiuru. Sitten on tietysti ministerin vastaus, mutta sitten katsotaan puhe-listaa.

17.18 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministeri Terholle asian esittelystä.

Urheilijaeläkejärjestelmä on erittäin hyvä, ja kiitos tässä yhteydessä edelliselle eduskunnalle siitä, että se on luotu. Kaiken kaikkiaan omasta mielestäni tämä parannus, mitä nyt tehdään tässä hallituksen esityksessä, on erittäin hyvä ja tervetullut, ja uskon, että sitä myöskin on odotettu. Tämä lisää myöskin urheilun ja urheilumenestyjien arvostusta. Ennen kaikkea tämä on myöskin tasa-arvokysymys. Tässä nyt myöskin nostetaan paralympialaiset ja olympiaurheilijat samalle viivalle muiden kanssa. Se on hyvä asia. Tätä on toivottu kauan aikaa.

Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja oikeastaan siitä asiasta, että kun näitä resursseja on hallituksen esityksen valmistelussa kaavailtu, niin mitä ne tulisivat olemaan. Ministeri Terholta kysyisin: nyt kun tämä lähtee siitä, että hakemuksesta voi sitten saada eläkkeen, niin paljonko se lisäarvo olisi, jos saataisiin se, että automaattisesti tulee olympiavoitosta tietty korvaus?

Puhemies Paula Risikko: Vain minuutti käytetään aikaa. — Edustaja Myllykoski, 1 minuutti.

17.19 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Siinä pysytään.

Olisin joka tapauksessa kysynyt ministeri Terholta, että kun olette tuonut raikkaan keskustelunavauksen näin vaalien merkeissä, niin olisiko tässä yhteydessä ollut hyvä ottaa keskusteluun tämä: kun ne urheilijat, jotka ovat menestyneitä urheilijoita, saavat apurahoja — jo ennen uransa loppua meillä tehdään urheilijasta tiettyjä luokitteluja siitä, onko tämä potentiaalinen Suomen lipunkantaja kansainvälisesti — niin olisiko järkevää ruveta keskustelemaan vaikkapa liikuntaneuvoston kanssa tästä järjestelmästä, että uudistettaisiin sitä niin — kun liikuntaneuvosto tätä mallia nyt ei oikein ole kannattamassa — että me voisimmekin arvioida jo siinä vaiheessa menestyvien urheilijoiden potentiaalisuutta, jotta

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

heidän apurahoistaan osa menisikin eläkkeen kartuttamiseen? Tai sitten laitettaisiin joku muu siivu, mutta toivoisin, että tämä raikas keskustelu, [Puhemies koputtaa] mitä tällä käydään, voisi jatkua.

17.21 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on urheilukansa. Me rakastamme ainakin voittajia, ja siksi minä kyllä kannan huolta niidenkin puolesta, jotka eivät sitten ole voittajia, niiden puolesta, jotka tulevat vähän hitaammin maaliin eri tilanteissa. Hallitus on tehnyt paljon hyviä asioita, muun muassa tunti lisää liikuntaa kouluihin on eräs tällainen tekijä. Mutta on varmasti paljon asioita, joilla voidaan kannustaa urheilijoita heidän aktiivitoimiaikanaan, millä tavoin voidaan panostaa heidän toimeentuloonsa. Eläketurva on monelle nuorelle urheilijalle sellainen, että ei sitä niinkään ajatella, ja olympiavoittokin on aika kaukainen haave monelle.

Arvoisa puhemies! Tässä mielessä kysynkin, kun hallituksen ja eduskunnan toimintakausi on loppumetreillä, viimeinen savotta on täällä meneillään: löytyykö vielä toimenpiteitä ainakin yhteiskunnan kannustukseksi myös siinä, että nekin, jotka eivät ole nyt sitten näkemässä ja kenties saamassa näitä sinänsä tarpeellisia lisäeläkkeitä, voisivat pärjätä myös aktiiviaikanaan paremmin?

17.22 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä järjestelmä, kun ensimmäistä kertaa helmikuussa 2013 jaettiin olympiavoittajille urheilijaeläkkeitä, tuli nimenomaan veikkausvoittovaroista ja rajatulle joukolle sen vuoksi, että silloin ei ollut vielä riittävästi rahoitusta eikä lainsäädäntöä, mutta tämä Kekkosen lupaus oli saatava melkein 40 vuotta sen antamisen jälkeen toteutetuksi. Sen vuoksi minusta on hyvä, että kun saatiin silloin pää auki ja saatiin viime kaudella lainsäädäntö, niin sitä tässä nyt tarkennetaan sekä rahoituksen osalta että sen osalta, että tätä joukkoa laajennetaan. Mutta edelleen minä nostan esille sen, että lausunnoissa on todettu, että tämä, että tulo rajoista voi myös poiketa, asettaisi hakijat epätasa-arvoiseen asemaan, ja liikuntaneuvosto sanoo, että tämä muutos ei palvelisi kyseisen lain tarkoitusta eli turvata perustoimeentulo henkilöille, joiden eläkekertymä on urheilu-uran johdosta kovin alhainen. Tässä helposti on sellainen tilanne, että sellainen, [Puhemies koputtaa] jolle pitäisi tämä turvata, jää vähemmälle sen vuoksi, että annetaan jollekin.

17.23 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tämä järjestelmä nyt eri vaalikausilla kehittyy koko ajan oikeaan ja parempaan suuntaan, niin heitänpä tässä jo kehitysajatuksen tuleville vaalikausille. Meillä on runsas joukko valmentajia, jotka tekevät arvokasta valmennustyötä oman työnsä ohella, ja monella työnteko jää sitten aika vähiin ja käy samalla tavalla kuin urheilijoille, että eläkekertymä jää todella pieneksi. Esitän ajatuksen, että lakia jossain vaiheessa, esimerkiksi tulevalle vaalikaudella, voitaisiin laajentaa sillä tavalla, että erityisen ansioituneille ja erityisestä syystä pienieläkkeisille valmentajille voitaisiin laajentaa tätä. Se joukko ei välttämättä ole kovin iso, mutta he ovat tehneet merkittävää työtä.

Ja sitten toistan tämän, mikä jäi äsken vähän kesken, että liitoilla on iso vastuu tiedottaa omia urheilijoitaan, että varttuneet urheilijat eivät sitten jää sen takia rannalle, että kukaan ei ymmärrä tehdä sitä hakemusta.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia, tässä olivat vastauspuheenvuorot. Riittääkö ministerille 3 minuuttia paikalta?

17.24 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Ensinnäkin olen iloinen siitä, että meillä on siis pääosin yhteisymmärrys sisällön mielekkyydestä ja siitä, että paitsi että tämä järjestelmä on hyvä, sitä tulee kehittää sekä nyt että jatkossa.

Ensimmäinen kysymys, mitä tietysti itsekin pohdin silloin ja minkä otti tässä useampi esiin, ainakin Pakkanen: miksei sitten selvytyden vuoksi vain yksinkertaisesti kaikille olympiavoittajille? Silloin tulin pohtineeksi esimerkiksi Suomen tulevaan jääkiekkomenestykseen vakaasti uskovaisena sitä, että jos tekisin tällaisen kategorisen esityksen, niin kun meidän joukkueessamme todennäköisesti neljän vuoden päästä on taas NHL-pelaajia ja kahdeksan vuoden päästä on NHL-pelaajia ja sitten kaikki 20 NHL-pelaajaa voittaisivat olympiakullan ja nämä miljonäärit olisivat oikeutettuja tähän eläkkeeseen, niin se olisi tavallaan tarpeeton laajennus tälle järjestelmälle. Sen takia tyydyin tähän rajatumpaan uudistukseen.

No, nyt tässä tosiaan osa on ollut epäileviä sen suhteen, onko tarpeeton lisä tämä uudistus, mitä kohtaan neuvostokin on osoittanut epäilyksiä, mutta mitä toisaalta Olympiakomitea ja tietenkin moni itse olympiavoittaja on kyllä toivonut, eli tämä mahdollisuus poiketa näistä tulorajoista. Tarkoitus on siis parantaa urheilu-uran vetovoimaa. Yksinkertaisesti tämä — edes pieneltä osin. Tämähän on käytännössä kuitenkin hyvin maltillinen uudistus ja mielestäni nimenomaan liiankin maltillinen. Mutta kun annetaan mahdollisuus erityisesti syystä joustaa näistä rajoista, niin tarkoitus olisi tehdä vain joustavampi ja inhimillisempi järjestelmä, mikä tosiaan on käytännössä hyvin pieni uudistus, periaatteellisesti siitä voi tietysti sitten keskustella.

Kun kysyttiin, että mitä tulevaisuudessa, niin se, mitä minusta pitäisi tehdä — koska minun filosofiani on, että tämä järjestelmä on juuri koko huippu-urheilu-uran vetovoiman kasvattamiseksi — on se, että kyllähän tätä pitäisi pystyä jatkossa laajentamaan laajemmalle joukolle ja myös valmentajille. Se on oikein hyvä ajatus.

Siinä lyhyesti. Kaksikin minuuttia riitti tähän filosofiseen keskustelun aiheesta.

Puhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistalle.

17.26 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Moni urheilija kärsii tiukasta taloudellisesta tilanteesta aktiiviuran jälkeen. Osa urheilijoista, jopa varsin tunnetuistakin, elää kädestä suuhun myös uran aikana. Loppujen lopuksi Suomessa niiden urheilijoiden joukko, jotka kykenevät itsensä elättämään urheilemalla, on varsin pieni. Myös lajikohtaiset erot ovat suuria, ja siellä, missä raha liikkuu vähemmän, on huippunimilläkin tienestit tiukassa. Kunnollinen satsaaminen menestykseen vaatii paljon aikaa ja resursseja sekä merkittäviä uhrauksia. Monilla urheilijoilla saattaa jäädä opiskelut vähemmälle, kun urheilumenestyksen eteen on paiskittava niin paljon töitä, ettei aikaa juuri muuhun tahdo jäädä.

Mielestäni urheilijaeläkkeet ovat perusteltuja, koska monet vuodattavat siniristilipun eteen paljon hikipisaroita ilman, että rahaa juuri jää kouraan. Kun urheilu-ura on paketissa, luonnollisesti eläkettäkin ei pääse karttumaan, jos ei muuta tienestä ole. Säännös, jonka mukaan säädetyn tulorajan noudattamisesta voitaisiin poiketa erityisen ansioituneen olympiavoittajan tai paralympiavoittajan osalta, tuo lisää harkinnan varaa urheilijaeläkkeiden

myöntämiseen. Myös mahdollisuus osaeläkkeen muuttamiseen täysimääräiseksi on hyvä asia. Ylimääräisen urheilijaeläkkeen muuttamisen myötä se vastaa ylimääräisestä taiteilijaeläkkeestä annetun lain säännöstä. Tämä on reilu muutos.

Esityksen budjettivaikutukset eivät ole merkittävät, mutta mielestäni on hyvä, että laista ehdotetaan poistettavaksi maininta eläkkeiden rahoittamisesta ensisijaisesti veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista. Veikkausvoittovaroihin kohdistuu jo tällä hetkellä kova paine, ja pitkässä juoksussa Veikkauksen toimimiseen kulttuurin ja urheilun sekä muun toiminnan rahasaampona liittyy paljon epävarmuustekijöitä.

Esitys on pääosin hyvä, erittäinkin hyvä, ja parantaa osaltaan urheilijaeläkejärjestelmän toimivuutta. Mutta tietenkin myös liikuntaneuvoston jäsenenä haluan, että otettaisiin huomioon juuri tämä, että urheilijalla ura on voinut työssä jäädä hyvin lyhyeksi, ja kun tulee eläkeikä, on eläke jäänyt urheilunkin takia todella pieneksi. Ja se pitää huomioida, että kyllä myös taloudellinen tilanne, sen määrittäminen ja sen vaikutus, olisi erittäin tärkeä ottaa huomioon olympiavoittajan kohdalla.

Olemme kaikki suomalaiset varmaan sitä mieltä, että on todella kivaa ja hieno ja upea asia, kun Pikkuleijonat toivat kultaa, kun tulee olympiakultaa, on se laji mikä tahansa, tai tulee kansainvälisesti hyvää menestystä, on se laji mikä tahansa. Lajeissa on kyllä eroa: Joitakin tuetaan paljonkin, helposti saa sponsoreita. Toiset lajit eivät sitä saa, pitää tehdä melkein nollalla eurolla tai maksaa itse kaikki. On tärkeää, että on laji mikä tahansa, jos Suomi saa siitä mainetta ja lapset ja nuoret ja aikuisetkin saavat tsemppiä harrastaa urheilua, se on tärkeää, arvokasta.

Olen ehdottomasti sitä mieltä, että olympiavoittajia ja muutenkin menestyneitä huippu-urheilijoita pitää jotenkin huomioida. Ennen vanhaan menneinä vuosikymmeninä näin ei ollut, ja monet olympiaurheilijat, aikaisemmat ja hyvin menestyneet, ovat joutuneet käymään työssä ja työn ohessa treenanneet, uhranneet paljon, ja myös läheiset ovat uhranneet paljon. Minä muistan, kun 70-luvulla, kun velipoikani on kymmenottelija ollut ja Suomeakin edustanut paljon, hän treenasi talvisin niin, että puntit olivat siellä kotituvassa, ja kerran ne puntit putosivat läpi lattian. Kun piti lämpimissä oloissa treenata eikä treenipaikkoja ollut, niin äiti sanoi, että nyt täytyy siirtyä navetan puolelle, etteivät kaikki lankut mene rikki. Eli kyllä se on ollut aika vaikeaa ennen vanhaan, ja nyt on positiivista se, että on päästy vähän eteenpäin urheilijankin uralla.

Toivonkin, että tämä jatkuu ja urheilijoita palkitaan, kun menestystä tulee, ja ennen sitäkin on mahdollisuudet harrastaa ja tehdä hyvä ura myös urheilijana. Se on hienoa, että nykyään pystyy myös opiskelemaan siinä samalla. — Kiitos.

17.32 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Voi sanoa, että nyt kerrankin on sellainen aihepiiri, josta voin sanoa, että tunnen sen jopa paremmin kuin omat taskuni.

Ehkä tässä ensin edustaja Pakkasen ehdotukseen siitä, minkä vuoksi urheilijat eivät voisi toimia yrittäjinä: No, sama syy ehkä kuin taiteilijoilla, eli suurin osa urheilijoista todella elää kädestä suuhun. Kaikki tulot, joita on saatavissa joko sponsorirahoituksena tai sitten yhteiskunnan tukena tai seuran mahdollisena tukena, yleensä menevät suoraan siihen urheiluun, ja varsinkin uransa alkuvaiheessa oleville urheilijoille, jotka harjoittelevat yhtä paljon ja matkustavat yhtä paljon kuin huiput mutta eivät kuitenkaan tienaa läheskään yhtä paljon, on erittäin haasteellista siinä vaiheessa maksaa näitä YEL-maksuja aivan varmasti. Myöskin yritystoiminnan pyörittäminen tietenkin on oma byrokraattinen haasteensa siinä urheilun ohella.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

Muutama vuosi sitten oli STM:n asettama työryhmä, jossa itse asiassa pohdittiin tätä urheilijoiden eläkejärjestelmää, ja silloin työryhmässä oli esillä samantyyppinen järjestelmä kuin tällä hetkellä taiteilijoilla on, eli että apurahaurheilijoilta otettaisiin siitä apurahasta suoraan eläkesäästöjä varten ja se järjestelmä olisi ollut MYELin piirissä, ja tämä järjestelmä siis nyt tällä hetkellä on jo taiteilijoiden apurahoissa käytössä. Kaikki muut itse asiassa loppujen lopuksi totesivat, että tähän järjestelmään ei voida mennä, mutta Urheilijayhdistys, joka siis edustaa yksilöurheilijoita, oli sitä mieltä, että tämä olisi ollut järkevä järjestelmä. Olen itse edelleen sitä mieltä, että tämä olisi yksi niistä mahdollisuuksista, joita voitaisiin myös urheilijoiden osalta käyttää, ja erityisesti tietysti niiden urheilijoiden, jotka ovat apurahojen piirissä. Heitähän on nykyään huomattavasti enemmän, kun nykyään on sekä nämä pienemmät, puolikkaat apurahat että nuorten urheilijoiden apurahat, eli kolmea eri tasoa.

Sitten tästä itse esityksestä sen verran, että mielestäni tämä on hyvä esitys. Tämähän ei sinällään laajenna tätä varsinaisen urheilijaeläkkeen saajien joukkoa kovinkaan laajalle, sillä määräraha pysyy samana ja nämä edelleenkin myönnetään hakemuksesta.

Vaikka olen liikuntaneuvoston jäsen, en itse asiassa ollut siinä käsittelyssä paikalla, kun tätä lausuntoa sorvattiin, mutta en pidä tätä tulo rajoista poikkeamisen mahdollisuutta minään suurena haasteena, sillä kun nämä edelleen myönnetään hakemuksesta, niin en usko sellaisten urheilijoiden tätä hakevan, joilla ei olisi ongelmia toimeentulonsa kanssa, ja uskon, että tässä ehkä on kyse enemmän siitä, että silloin ollaan aika lähellä sitä tulo rajaa joka tapauksessa.

Ehkä enemmän itseäni mietityttää se toinen poikkeus eli se, että nyt voidaan poikkeuksesta myös muille kuin olympiavoittajille myöntää urheilijaeläkettä. Sinänsähän se on hyvä, koska meillä on paljon sellaisia urheilijoita, jotka ovat voittaneet vaikka olympiahopeaa tai olympiapronssia tai maailmanmestaruuksia kasapäin mutta eivät yhtään olympiakultaa ja varmasti ansaitisivat menestyksensä puolesta urheilijaeläkkeen, erityisesti jos eläkettä ei muuten ole työuran aikana kertynyt riittävästi. Kuitenkin tässä aiheutuu sitten harkinnan paikka ministeriöön, eli ministeriön tulee jatkossa pohtia, ketkä ovat sitten niitä kriteerit täyttäviä urheilijoita, jotka eivät ole olympiavoittajia. Tietenkin tämä avaa mahdollisuuden myös muissa kuin olympialajeissa nyt saada urheilijaeläkettä.

Positiivista on se, että tulevaisuudessa urheilijaeläkkeitä voidaan siirtää rahoitettavaksi myös budjettivarojen puolelta. Näkisin, että tämä olisi hyvä suuntaus muutenkin urheilun ja liikunnan rahoituksessa, sillä tulevaisuudessa on nähtävissä sekin riski, että veikkausvoittovarot mahdollisesti tulevat pieneneään.

Ehkä vielä tästä, mikä aiemmassa keskustelussa tuli ilmi: Mielestäni edustaja Kiurun avaus siitä, että valmentajillakin voisi olla samantyyppinen järjestelmä, on hyvä. Tosin toivon, että se koskisi vain sellaisia valmentajia, jotka ovat valmentaneet aikoinaan, eivät ehkä nykypäivänä, sillä nykyäänhän on tehty paljon töitä sen eteen, että valmentaminen voisi olla täysipäiväinen työ, erityisesti huippu-urheilijoiden valmentaminen, sillä ilman ammattimaista valmentajaa, ammattilaista, huippu-urheilijalla on huomattavasti vaikeampi tie päästä huipulle.

Ehkä vielä sen haluan tähän loppuun sanoa, että esitys on mielestäni kannatettava ja toivon, että tätä keskustelua urheilijoiden sosiaali- ja eläketurvasta jatketaan. Ensi kaudella todella, kun täällä varmasti käsitellään sosiaaliturvan kokonaisuudistusta, toivoisin, että eri puolueet pohtisivat omia ajatuksiaan, millä urheilijoiden ja muiden kuin apurahataiteilijoi-

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

den — esimerkiksi freelancereiden ja kaikkien sellaisten, joilla ei ole työnantajaa — eläke- ja sosiaaliturva ratkaistaan. Tällainenhan tapaus nimenomaan urheilijoiden osalta on.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tähän varattu aika on käytetty, joten keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 17.37.

Keskustelua jatkettiin kello 19.34.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan numero 3 käsittelyä.

19.34 **Kimmo Kivelä sin:** Puhemies! Puoli tuntia oli varattuna aikaa keskustella ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain muuttamisesta. Puoli tuntia kului nopeasti, ja nyt tämä keskustelu jatkuu, tosin valitettavasti typistettynä.

Salissa lienee yksimielisyys — ainakin nykyisessä salissa, kun täällä on kaksi edustajaa ja puhemies paikalla [Naurua] — siitä, että on todellakin tärkeää, että tulevaisuudessa urheilijaeläkejärjestelmää voidaan laajentaa. Tämä kaikinensa on hieno asia, joka lopulta toteutettiin. Siitä edelliselle hallitukselle kiitokset, vaikka tapanani ei ole ollut Kataisen — Stubbin hallitusta kehua.

Ja on erittäin hyvä asia myös se, että urheilijaeläkejärjestelmä entisestään lähestyy taiteilijaeläkejärjestelmää. Sinänsä viime vaalikaudellahan lakkautettiin sanomalehtimieseläkkeet, mutta se ymmärrettävästi oli pitkälti perusteltua, sillä se oli eri aikakauden tuote eikä enää uusien myönnettävien eläkkeiden osalta perusteltua.

Valitettavasti keskustelussa ministeri Terho ei vastannut esiin tuotuun kysymykseen — jäikö häneltä se noteeraamatta parissakin puheenvuorossa — siitä, onko todella kysymys tunnustuksesta vai jostakin muusta ensisijaisesti entisen menestyksekkään urheilijan toimeentuloon liittyvästä. Ja, puhemies, olisi ollut ministeriltä paikallaan, että hän olisi maininnut jotakin Pro Urheilu -tunnustuspalkinnon ja urheilijaeläkkeen välisestä suhteesta. Sinänsä tämäkin on hieno instituutio, mikä 2000-luvun ajan on ollut olemassa, että menestyksekkäille urheilijoille annetaan eräänlainen elämäntyötunnustuspalkinto. Muistini mukaan se on 20 000 euroa.

Hienoa on tässä lakiesityksessä myös se, että tätä laajennetaan paralympialaisissa menestyneisiin urheilijoihin.

Monella tapaa urheilijoiden asema ja nimenomaan valmistautuminen urheilijauran jälkeiseen elämään on parempi, ja sitä on tietoisesti erilaisilla hankkeilla ja ohjelmilla parannettu. Aikaisemmin urheilija oli hyvin yksin. Kouluttautuminen jäi vähemmälle, ja sitten urheilu-uran jälkeen siviilielämään pääsy ei aina ollut niin helppoa. Nyt on erilaisia hankkeita, jotta urheilija hankkii ammatin, kouluttautuu urheilijauran ohella tai välittömästi sen jälkeen. On myös erilaisia taloudellisia ohjelmia, jotta rahaa urheilu-uran aikana jäisi sivuun. Kaikki tämä on hyvää, mutta kyllä urheilijaeläkejärjestelmää pitää vielä kehittää ja

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

sen piiriä laajentaa. On toki monia muitakin urheilijoita kuin olympiavoittajat, jotka ovat joutuneet uhrautumaan hyvin paljon.

Kun lähetekeskustelu alkoi, täällä tuotiin esiin, kuinka presidentti Kekkonen toi jo Meksikon vuoden 68 olympialaisten jälkeen esille, että Kaarlo Kangasniemelle ja muillekin tällainen eläke tulisi järjestää. Itse muistan, kun olin ensimmäistä kertaa vuonna 78 lukioikäisenä SMP:n puoluekokouksessa ja siellä annettiin julkilausuma, että urheilijaeläkejärjestelmä. Ja kun menin sitten kotona Lahdessa tämän puoluekokouksen jälkeen taas jalkapalloharjoituksiin ja levitin propagandapapereita siellä jalkapalloharjoituksissa, niin osa nauroidi, että urheilijaeläke. Se tuntui utopistiselta ajatukselta, mutta tänä päivänä se on totta ja laajenee entisestään.

19.39 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annettua lakia. Voimassa olevaan lakiin ehdotetaan lisättäväksi muun muassa säännös, jonka mukaan laissa säädetyn tulorajan noudattamisesta voitaisiin poiketa erityisen ansioituneen olympiavoittajan tai paralympiavoittajan osalta.

Muutosten tarkoituksena on lähtökohtaisesti täsmentää eläkkeiden myöntämisen kriteerejä valtion talousarviossa vuosittain vahvistetun määrärahan puitteissa. Tälle vuodelle rahaa on budjetoitu 370 000 euroa edellisvuosien 260 000 euron sijaan, ja sitä on saanut käyttää enintään 16:een täyttää eläkettä vastaavaan urheilijaeläkkeeseen. Mahdollisuus jättää tuloraja huomioimatta erityisen ansioituneen urheilijan osalta tulee todennäköisesti lisäämään hakemusten määrää, enkä pidä sitä ollenkaan huonona asiana.

Suomi on tavallaan urheiluhullu maa, ja osaamme arvostaa menestyneitä urheilijoitamme. Toivoisin kuitenkin, että yhä useammalla menestyneellä urheilijalla, myös paraurheilijalla, olisi mahdollisuus saada tällaista urheilijaeläkettä. Tämä on siinäkin mielessä oikeasuuntainen esitys.

Edustaja Pauli Kiuru toi tänään esiin asian, että myös valmentajia voitaisiin ottaa tähän urheilijaeläkkeeseen mukaan. Mielestäni se on hyvin kannatettava ehdotus. Siinäkin tosin jouduttaisiin tekemään vaikeita päätöksiä, otetaanko mukaan huippu-urheilijoiden valmentajia vai niitä valmentajia, jotka heille kasvattavat näitä huippu-urheilijoita, joista he sitten tekevät huippu-urheilijoita. Mielestäni tulisi suosia molempia valmennustasoja, myös paraurheiluvalmentajia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

4. Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan ja tarkastuksen vaalikausiraportti 2015-2018

Kertomus K 21/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

Keskustelu

17.37 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Sananlasku sanoo, että voitolla on sata isää, tappiolla ei yhtäkään. Samahan pätee talouskasvuun: kun talous kasvaa, se on hallituksen ansiota, mutta kun mennään alaspäin, niin se tapahtuu hallituksen pontevista ponnisteluista huolimatta.

Tällainen keskustelu on käyty tässä salissa moneen kertaan. Siksi on tärkeää, että meillä on puolueeton finanssipolitiikan valvonta- ja arviointielin, joka raportoi hallituksesta riippumattomana Euroopan unioniin, ja siksi Valtiontalouden tarkastusviraston arvio kulu-neen hallituskauden päätösten onnistumisesta on tärkeä puolueeton puheenvuoro. Ja kun sitä nyt tässä käsitellään, niin haastan keskustelijat puhumaan tästä VTV:n vaalikausi-raportista enkä kehumaan tai haukkumaan hallitusta yleisesti. Koska hallitus vaihtuu joka tapauksessa reilun kolmen kuukauden päästä, tarvitsemme VTV:n raporttia oppaaksi ja opetuksesi tulevaisuuteen, evääksi seuraavalle hallitukselle. [Olavi Ala-Nissilän välihuu-to]

Mitä Valtiontalouden tarkastusviraston raportti sitten kertoo? Pähkinänkuoressa: siltä osin kuin julkisen talouden tavoitteet ovat onnistuneet, niistä on kiittäminen hyvää suhdan-netilannetta. Jos käytän vertauskuvaa pituushypystä, niin voi sanoa, että hyvä tulos, mutta se on tuulitulos. Myötätuulta on takana liikaa, jotta saataisiin sama loikka aikaan toisissa olosuhteissa. Edessä on ikävämpää säätä, ja silloin tärkeää on, miten kestävä kunto on. Ja juuri siitä VTV esittää kriittisiä huomioita. Lupauksestaan huolimatta hallitus jättää perin-nöksi lähes yhtä suuren kestävyysvajeen kuin mikä oli hallituskauden alkaessa. Lähtötilan-ne oli 10 miljardin vaje, ja nyt vaje on 9 miljardia. Suomi ei tullut kuntoon.

Toinenkaan pitkän tähtäimen tavoite ei VTV:n mukaan toteudu. Julkisen talouden ra-kenteellinen alijäämä ei ole hallituskaudella merkittävästi kohentunut.

Sanoisin, että VTV antaa hallitukselle kouluarvosanan 7. Täydestä kympestä vähenne-tään kolme pykälää, seuraavat kolme puutetta, jotka seuraavan hallituksen täytyy korjata:

Ensimmäinen havainto on siis se, että finanssipolitiikka on löysää samaan aikaan, kun suhdanne on parantunut. Tästä syystä se hallituksen tavoite ei toteudu, että vuonna 2021 velkaantuminen loppuu. Vaikka jokaista lainaerää ei ole tarvinnut nostaa, silti valtiova-rainministeriön ennusteen mukaan velka kasvaa vielä useita vuosia. Sipilän hallituksen jäl-jiltä velkaantuminen jatkuu.

Toinen seikka. Taloudellista kestävyyttä piti autettaman sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksella, jonka piti tuottaa 3 miljardin euron suhteellinen säästö. Säästö ei tule mis-sään nimessä toteutumaan, vaikka sote toteutuisi. Siis tuli sote tai ei, säästöä ei tule. Pikem-minkin päinvastoin, aiheutuu 3 miljardin euron lisäkulut. Siis lausui perustuslakivaliokun-ta sotesta mitä tahansa, hallituksen sote-mallia ei pidä toteuttaa valtiontaloudellisesti vas-tuuttomana. Tätähän viestitti jo valtiovarainvaliokunnan hyvin kriittinen mietintö, siis myös hallituspuolueiden oma arvio.

Myös VTV tässä raportissaan varoittaa sote- ja maakuntauudistuksen merkittävistä ta-loudellisista riskeistä. Lainaus raportin sivulta 27: ” Erityisesti valinnanvapausmalliin si-sältyy uudistuksen kokonaiskustannuksiin liittyviä riskejä. Väliaikaisia ja pysyväisluonte-i-sia lisäkustannuksia aiheuttavat mekanismit muodostuvat yleisesti ottaen automaattisem-miksi kuin säästöjä tuovat mekanismit.”

Valiokunta moitti valtiovarainministeriötä siitä, että vaikutusarvioita ei esitetty. Val-tiontalouden tarkastusvirasto kyllä väittää, että vaikutusarviointeja olisi ollut mahdollista

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

ja tarpeellista parantaa. Ja VTV korostaa, että juuri tästä syystä olisi välttämätöntä edetä vaiheittain.

Arvoisa puhemies! Monista on varmaan ikävä kuulla tätä tuttua sote-kritiikkiä taas uudesta tuutista, mutta Valtiontalouden tarkastusviraston näkemys on painava. [Olavi Ala-Nissilän välihuuto] Tämä arvostelu esitetään korkealla virkavastuulla.

Vähemmän tuttua on kolmas ja viimeinen nostoni VTV:n raportista eli hallituksen veropolitiikan kritiikki tai veropolitiikan puuttumisen kritiikki, jota toki talouspolitiikan arviointineuvosto on aiemmin harjoittanut.

Hallituksen veropolitiikka on keskittynyt verojen alentamiseen vailla kokonaiskuva, eikä se ole ollut vastuullista. Hallitus on sortunut veropopulismiin. Lainaus raportin sivulta 30: ”Hallitusohjelmassa oli tavoitteena kannustinloukkujen purkaminen sovittamalla sosiaaliturvaa ja verotusta yhteen, mutta toteutus jäi tällä vaalikaudella vähäiseksi. Verotukien määrä, jolla on merkittävä vaikutus veropohjaan, pysyi hallituskauden aikana jokseenkin ennallaan. Vaalikaudella säädettyjä uusia verotukia ovat yrittäjävähennys ja metsälahjavähennys.”

Valtiontalouden tarkastusvirasto muistuttaa kohteliaasti, että hyvä verolinja on neutraali ja huomioi kokonaisuuden. Tämä on sama sanoma, jota SDP on tässä salissa toistanut useasti: tiiviit veropohjat mahdollistavat alemmat kannat. Ja ennen kuin alatte pelotella veronkorotuksilla, toistan: sitä mukaa, kun veropohjaa tiivistetään, veroja alennetaan. Se on SDP:n tavoite.

Arvoisa puhemies! Tässä on evästystä tarkastusvaliokunnan epäilemättä mielenkiintoisille kokouksille, ja odotan tässä kiinnostuneena, mitä edustajakollegat haluavat nostaa VTV:n raportista esiin ja miten se viitoittaa Suomea tulevaisuuteen, menestymään 2020-luvulla.

17.43 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa rouva puhemies! On todella tärkeää, että Valtiontalouden tarkastusviraston raporteista käydään keskustelua: lähete keskustelua ja sitten keskustelua sen jälkeen, kun valiokunta ne on käsitellyt. Se jää helposti liian vähäiseksi. Budjettia me täällä eduskunnassa käsittelemme koko syksyn, mutta sitten valtion tilinpäätöstietoja emme juuri, tai ainakin käsittely on liian vähäistä.

Olen todella valtiovarainvaliokunnassa ja tarkastusvaliokunnan jäsenenä kuunnellut ekonomisteja ja käsitellyt näitä VTV:n lausuntoja. Minusta tällä vaalikaudella on tyypillistä ollut se, että ekonomistit ovat olleet järjestäen kierroksen jäljessä. Valtiovarainministeriönkään omat ennusteet eivät nähneet talouden kasvua heti alussa. Se on minusta sinällään huono asia, koska sitten päätöksiä voidaan tehdä virheellisten ennusteiden perusteella. Parhaitenhan Suomen taloutta on ennustanut ministeri Lintilä, jonka ennustukset aina ovat olleet suurin piirtein kohdallaan. [Eero Heinäluoma: Niistä on vain lyhyen ajan kokemusta!] — Niistä on lyhyen ajan kokemusta.

Mutta jos me vertaamme vielä Suomen taloutta sitten hieman laajemmin globaalissa ympäristössä, kun sekin on yksi arviointikriteeri, niin nyt voisinkin pyytää, kun täällä näen tarkastusvaliokunnan puheenjohtajan, edustaja Heinäluoman, edustaja Harakan ja edustaja Viitasen: Luetelkaa Euroopasta ne maat, joissa talous-, työllisyys- ja velkatavoitteet on saavutettu tällä vaalikaudella [Eero Heinäluoma: Ruotsi!] etuajassa — ensinnäkin on saavutettu ja sitten vielä etuajassa. Tietääkseni se luettelo on harvinaisen lyhyt. Eli tässä mielessä, kun hallituksella on ollut strateginen hallitusohjelma, juuri se mahdollistaa myöskin Valtiontalouden tarkastusviraston raportoinnin peilaten näitä strategisia tavoitteita vasten.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

Ja tämä suuri kuva on hyvä. Muistamme tietenkin vaalikauden alun, jolloin monet ekonomistitkin suorastaan pilkkasivat näitä hallituksen työllisyystavoitteita ja velkaantumistavoitteita. Ne ovat kuitenkin toteutuneet [Timo Harakka: Eivät ole!] etuajassa.

Sote- ja maakuntauudistus on tärkeä, ja on tärkeää, että sitä tarkastellaan kriittisesti. Aikanaan tarkastusvaliokunta lausui, mikä on suurin riski sote-uudistuksesta. Se on se riski, että sitä ei täällä eduskunnassa pystytä viemään tällä vaalikaudella lävitse. [Pia Viitanen: Aika paljon on muita riskejä lueteltu!] Se oli suurin riski, näin me lausuimme, ja sitä ei tässä keskustelussa yleensä huomioida. Minusta on epäloogista, että ne, jotka ovat kaatamassa sote-uudistusta, samaan aikaan ovat lisäämässä valtion menoja. Kuitenkin se nähdään tästä tarkastusviraston raportistakin, miten me julkistaloutta kestävästi tasapainotamme. Ainoa kestävä tie on jatkossa uudistukset: työllisyyttä parantavat uudistukset, palvelu-uudistukset ja esimerkiksi paikallinen sopiminen työmarkkinoilla. Jokainen prosenttiyksikkö työllisyysasteessa parantaa julkistaloutta erilaisten laskelmien mukaan miljardista puoleentoista miljardiin. Ja kun me olemme päässeet yli 4 prosenttiyksikköä parempaan tilanteeseen, niin totta kai se on ollut hyvä asia.

Mitä tulee veropolitiikkaan, niin myöskin sitä on syytä tarkastella kriittisesti. Mutta minusta tärkeä suuri linja kuitenkin on se, että veropolitiikka on ennakoitavaa ja vakaata. Se tuo vakaan ympäristön yrityksille ja työntekijöille asua Suomessa, yrittää Suomessa. Tässä suhteessa tätä vaalikautta voi pitää onnistuneena, että meillä ei ole ollut tempoilevaa veropolitiikkaa. Ja kuitenkin suuressa linjassa, kun bkt on kasvanut, myöskin kokonaisveroaste on laskenut.

Mitä tällä vaalikaudella on Suomessa toteutettu? Meidän kustannuskilpailukykyämme on merkittävästi parannettu. Se oli se kiireellisin toimenpiteemme, mitä tarvittiin. Nyt me voimme ja meidän pitää hakea enemmän osallistavaa talouskasvua, mukaansa ottavaa talouskasvua, tehdä sellaisia järjestelyjä, että ihmiset eivät syrjäydy alueellisesti, eivät työttömyyden takia, eivät sosiaalisesti, eivät koulutuksen takia. Tällaista osallistavaa talouskasvua — inclusive growth, niin kuin tuolla OECD:ssä on sitä nimitetty — me tarvitsemme.

Puhemies! Tuolla tarkastusvaliokunnassa käsittelemme tämän raportin, ja siitä voidaan vetää myöskin johtopäätöksiä tulevaisuuteen. Mutta se ajatus — itsekin olen tilintarkastaja — että aina se tarkastuslausunto olisi yksiselitteisesti oikea totuus, ei tietenkään ole totta, vaan se on yksi näkemys, joka on tärkeätä ottaa huomioon, kun eduskunnassa päätöksiä tehdään.

17.49 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Tämä tarkastusviraston paperi on kyllä poikkeuksellisen tärkeä osa hallituksen toiminnan ja sen finanssipolitiikan linjan toimivuuden arviointia. Järjestelmähän on luotu sen jälkeen, kun Kreikan rahoituskriisin yhteydessä kävi ilmeiseksi, että kaikista jäsenmaista ei tullut oikeita tilanearvioita julkisen talouden tilasta. Sen jälkeen on luotu uudet järjestelmät, joilla on haluttu korostaa hallituksesta riippumattoman instituution toiminnan merkitystä ja antaa näille riittävät valtuudet, ja meillä tästä finanssipolitiikan arvioinnista vastaa tarkastusvirasto. Sen asema on järjestetty riippumattomaksi niin, että se toimii eduskunnan alaisuudessa eikä ole siis näin ollen tilivelvollinen tai alisteinen hallitukselle. Tämä riippumattomuusasema mahdollistaa virastolle myös sellaisen arvion tekemisen, jossa voi olla myös hallituksen linjasta tai toiminnasta kriittisiä arvioita. Näiden vuosien aikana, jotka olemme tässä uudessa järjestelmässä olleet, voi sanoa, että tämä toimii erittäin hyvin, niin myös tälläkin kertaa.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

Viraston finanssipolitiikan toimivuuden perusarvion voi hyvin jakaa. Suhdannetilanne on mahdollistanut finanssipolitiikan tavoitteiden merkittävää toteutumisvajetta, ja samalla virasto aivan oikein kiinnittää huomiota siihen, että kestävyysvaje, se meidän alkuperäinen iso ongelmamme tämän vaalikauden alkaessa ja jo aikaisemminkin, ei ole poistunut. Kun kauden alussa kestävyysvaje oli noin 10 miljardia, on se nyt valtiovarainministeriön viimeisimmän raportin mukaan noin 9 miljardia. Tämä arviohan ei ollut vielä tiedossa silloin, kun tämä tarkastusviraston raportti julkistettiin. Mutta kokonaisuudessaan kuitenkin VTV arvioi, että julkisen talouden rakenteellinen alijäämä ei ole tällä vaalikaudella merkittävästi kohentunut, ja tämä kertoo kyllä tämän työtaakan merkittävyydestä, joka meitä kaikkia kohtaa puoluekantaan katsomatta ja hallitukseen katsomatta.

Kestävyysvajeen osalta on selvää, että tähän vaikuttaa voimakkaasti paitsi se, kuinka säästäväinen hallitus on, myös se, kuinka tehokas se on tulojen keräämisessä. Tulojen keräämisessä taas iso kysymys on se, miten työllisyysaste kehittyy, kuinka paljon väkeä meillä on töissä, ja sitä kautta se, kuinka turvattuja verotulot ovat, ja vastaavasti tietysti se, kuinka paljon tai vähän joudutaan käyttämään rahaa työttömyydestä aiheutuviin menoihin.

Yhtä selvää on, että sekin vaikuttaa, kuinka onnistunutta veropolitiikka on. Laaja veropohja, johon täällä aikaisemmin viitattiin edustaja Harakan puheenvuorossa, on tärkeä periaatteellinen lähtökohta, jotta verokannat voitaisiin pitää mahdollisimman alhaalla ja verorasite näin ollen kohtuullisena. Kun hallitus aloittaessaan asetti omassa ohjelmassaan tavoitteeksi sen, että veroaste ei nouse, olemme tilanteessa, että tämän vaalikauden aikana veroaste on laskemassa pari prosenttiyksikköä, kun katsotaan kokonaisveroastetta. Miten se sitten jakaantuu tulonsaaja- tai veronmaksuryhmäkohtaisesti, on vielä ihan oma asiansa. Siitä eduskunta on käynyt useamman keskustelun. Kansantuotteessa veroasteen lasku on siis yhteensä lukien verotuloissa noin nelisen miljardia euroa, eli puhutaan erittäin suurista summista, ja näillä tietysti on myös oma vaikutuksensa kestävyysvajeeseen.

Tarkastusvirasto tuo esille kritiikkinsä siitä, mitkä ovat sote- ja maakuntauudistukseen liittyvät riskit. Sote- ja maakuntauudistuksen tarve on tietysti moneen kertaan todettu, ja samalla tämä hallitus on asettanut myös sen tavoitteen, että kestävyysvajeesta hoituisi peräti 3 miljardia säästöinä sote-uudistuksen kautta. Tarkastusviraston kritiikki ja arvio kannattaa nyt tältä osin lukea hyvin huolella ja tarkasti. Virastohan lausuu huolensa siitä, että kustannuksia lisäävät mekanismit toimivat tässä hallituksen uudistuksessa automaattisemmin kuin säästöjä tuovat mekanismit. Tämähän on havainto, joka on valiokuntakäsittelyssä eri yhteyksissä asiantuntijoilta tullut vastaan, ja voi sanoa, että sote-uudistuksen iso huolta aiheuttava tekijä on se, että alkuperäinen tavoite perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon tiiviimmästä yhteistyöstä ei ole tässä nyt käsittelyssä olevassa mallissa toteutumassa, ja säästöistä iso osa perustuu nimenomaan tähän erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon tiiviimpään integraatioon. Kun tuodaan tilalle tämä markkinamalli, joka johtaa perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteistyön heikentymiseen, niin voin arvioida, että tarkastusviraston varoitukset ovat hyvin varteenotettavia. Ylipäheksä me tiedämme, että meillä on kansallinen heikkous naapurimaahamme Ruotsiin verrattuna, että meillä on taipumus rynnätä uudistuksiin nopeasti ja välttää huolellisia, monipuolisia vaikutusarvioita. Ja kun on tietysti vielä monipuoluehallituksen logiikka, niin kun joku ratkaisu on tehty, niin hallitus on tavallaan pakotettu sen eteenpäinvientiin.

Tarkastusvaliokunta tulee käymään tarkastusviraston raportin huolella lävitse ja pyrkii omassa työssään siihen, että kaikki näkökohdat tulevat avoimesti käsitellyiksi ja arvioituiksi, ja tältä pohjalta, myös kuullen tämän täällä käytävän keskustelun, tulee tuomaan

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

eduskunnan päätettäväksi mietinnön ja siihen liittyvät ehdotukset tämän tarkastusviraston finanssipolitiikan linjaa koskevan raportin johdosta.

17.56 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kyllä kiinnostava raportti edessä ja varmasti tarkastusvaliokunnalla myös hyvin kiinnostava työ edessä, kun jälleen näihin asioihin siellä valiokunnassa paneudutaan. Tietenkin tässä on hyvä huomata, että raportissahan selkeästi todetaan, että esimerkiksi se, että osa taloustavoitteista tulee toteutumaan, johtuu puhtaasti siitä, että vaalikauden puolessavälissä tuli maailmalta myöätöuulta ja suhdannetilanne parani.

Mutta se, mikä tässä myös on merkittävää, on se, että tässähän käy ilmi juuri se, että se tärkeä asiahan, mitä meidän kaikkien pitäisi tässä katsoa, eli kestävyysvaje ei tule tämän hallituksen kaudella pienenemään. Eli perinnöksi seuraavalle hallitukselle, joka tulee olemaan tiukassa tilanteessa, jää lähestulkoon samansuuruinen kestävyysvaje kuin tämän hallituksen aloittaessa. Silloin puhuttiin 10 miljardista, nyt arvioidaan, että se on 9 miljardia eli käytännössä sama. Eli rakenteelliset uudistukset ovat jääneet tekemättä, ja tämä aivan tärkeä, konkreettinen asia, kestävyysvajeen pienentäminen, on tältä hallitukselta unohtunut.

Ja tähän liittyy nyt paljon sotien tilanne, mistä muun muassa edustaja Harakka omassa puheenvuorossaan ja edustaja Heinäluoma edellisessä hyvässä puheenvuorossaan kertoivat. On niin, että se olisi ollut se yksi merkittävä rakenneuudistus, jonka varaan hallitus pisti kovasti nappuloita. Mutta tosiasia on, että jos katselemme joko esimerkiksi valtiovarainvaliokunnan yksimielistä mietinnön osaa tai tarkastusvaliokunnan lausuntoa valinnanvapaudesta tai VTV:n raporttia, mistä nyt puhutaan, niin niissähän nimenomaan korostetaan, että voi olla niin, että sen sijaan, että aiheutuisi 3 miljardin säästö tulevaisuudessa, niin voi käydä niin päin, että merkki muuttuu toisensuuntaiseksi eli kustannukset tulevat vastaavasti lisääntymään. Ja näitä huutoja, hätähuutoja, mitä eduskunnan valiokunnissa on jo aiemmin sanottu, osin yksimielisissäkin osioissa, ja nyt näitä, mitä tässä raportissa tulee esiin, ei ole otettu tässä tosissaan. Ja voipi käydä niin, että kun nyt ennustetaan talouskasvun hiipumista tulevina vuosina ja nyt ollaan toimittu näin, niin kyllä tulee todella vaikeaa.

Ja se, mikä tässä on se huolestuttava, on ollut myös hallituksen arvovalinnat tässä noussevassa taloudessa. Ne ovat olleet niitä, että kasvu ei kuulu kaikille. Veronkevennyksiä on anteliaasti annettu suurten metsien omistajille ja suurten miljoonaperintöjen saajille, ja samaan aikaan köyhimmiltä on leikattu. Aika traagisia tietoja meillä on siitä, että kaikkein pienosaisimmilla, kaikkein heikko-osaisimmilla menee tänä päivänä entistä huonommin näiden arvovalintojen seurauksena. Ja tämä kaikki on ollut talouden noususuunnassa hallituksen arvovalintojen tulosta.

Eli näillä sanoilla, puhemies, tästä tulee mielenkiintoinen kuuleminen.

18.00 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Valtiontalouden tarkastusviraston finanssipolitiikan valvonta- ja tarkastuskertomus antaa puolueetonta kuvaa siitä, miten taloutta on tässä maassa hoidettu, niin kuin tässä edellä edustaja Heinäluoma hyvin tätä toimitelintä ja sen raporttien tarkoitusta kuvasi. On hyvä, että meillä on toimitelin, joka tarkastelee kokonaisuutta ilman minkään värisiä laseja, katsoo kokonaisuutta selkeästi kokonaisuutena.

Meillä on hyvin erilainen tilanne tällä hetkellä kuin silloin, kun tämä nykyinen hallitus aloitti. Silloin asetettiin itse asiassa viisi kovaa tavoitetta talouden kuntoon laittamiseksi.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

Päätettiin, että työllisyysaste tulee nostaa 72 prosenttiin, työllisten määrää nostaa 110 000:lla. Päätettiin myös siitä, että veroastetta ei tällä kaudella nosteta, eli tehtiin selkeä muutos siihen aikaan, kun valtiovarainministerinä oli sosiaalidemokraattien Antti Rinne. [Timo Harakka: Pääministerinä Jyrki Katainen!] Toisaalta sitten tehtiin päätös julkisen talouden velkasuhteen taittamisesta bruttokansantuotteeseen. Se taittui itse asiassa jo vuonna 2016, ja velaksi eläminen loppuu vuonna 2021. Julkinen talous tasapainottuu tänä vuonna ja on ylijäämäinen vuonna 2021.

Itse asiassa aika ainutlaatuinen tilanne. Kun tässä edellä edustaja Ala-Nissilä kuvasi sitä, missä on saavutettu tällaiset tavoitteet ja vielä etuajassa, niin ei taida löytyä maailmasta eikä Euroopasta toista maata, joka näin olisi pystynyt toimimaan. Toisaalta kova uutinen oli myös se, että ensimmäistä kertaa kymmeneen vuoteen pystyttiin valtionvelkaa viime vuoden lopulla myös lyhentämään. Eli velkaa ei jouduttu ottamaan enempää, ja velkamäärä ei kasvanut. Kädet saatiin lopulta ainakin hetkeksi pois lasten taskuista. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Arvoisa puhemies! Muistan hyvin — ja itse asiassa myös keskustalaiset kyllä hyvin siitä ovat tuolla sosiaalisessa mediassa muistuttaneet — miten sosiaalidemokraattien puheenjohtaja, edustaja Antti Rinne kuulutti tällä kaudella, taisi olla alkupuolta tai puoltaväliä, että ei tulla saavuttamaan työllisyysastetavoitetta, ei tulla saavuttamaan työllisten määrää. Ja kun nyt katsotaan, ne on saavutettu etuajassa: työllisyysaste on 72 prosenttia, työllisten määrä noussut noin 120 000:lla. Siitä toki on oma osansa myönteisten suhdanteiden ansiota, mutta on arvioitu myös niin, että noin puolet siitä on hallituksen toimenpiteiden ansiota, missä yhtenä olennaisena oli veroasteen nousun kääntäminen niin, että kenenkään suomalaisen työn verotus ei tällä kaudella ole noussut ja itse asiassa veroaste on laskenut noin 2 prosenttiyksikköä.

Viime vuoden puolella olimme todennäköisesti arvioiden mukaan suhdanteen huipulla, ja tänä vuonna erilaiset arviot osoittavat sitä, että talouskasvu tulee hiipumaan 2 prosenttiin, jopa hieman sen alle, ja sen jälkeen ensi vaalikauden alkupuolella olisi edessä tällainen pysyvämpi matalan kasvun aika, jolloin kasvu olisi tuolla noin 1,5 prosentin luokkaa.

Kasvu on ollut Suomessa siis vahvaa koko tämän hallituskauden ajan vuodesta 2016 lähtien, ja se on näkynyt siinä, että esimerkiksi tämän vuoden budjetissa pystyttiin tekemään hyviä kohdennuksia esimerkiksi osaamiseen ja koulutukseen, [Pia Viitanen: Ensin leikattiin!] varhaiskasvatuksen tasa-arvoon tai osallistumiseen, ryhmäkokojen pienentämiseen ja niin pois päin. Tai toisaalta lukiokoulutuksessa pystytään tänä vuonna panostamaan lisää laatuun ja toimeenpanoon sekä opintotukikuukausia nostamaan 9:stä 10:een. Myös ammattikoulujen amisreformin toimeenpanoon lisättiin rahoitusta 15 miljoonaa, [Pia Viitasen välihuuto] ja siihen tarvitaan kyllä tulevaisuudessa edelleen lisää resursseja. Tällä hetkellä valitettavasti meillä on se tilanne, että ammattikouluissa on hyvin erilaisia tilanteita, ja voi olla niin, että pelkkä raha ei tätä ratkaise, vaan tarvitaan myös lainsäädännöllisiä ratkaisuja siitä, kuinka paljon esimerkiksi lähiopetusta ammattikouluissa tulee antaa.

Tasa-arvo on tärkeä, myös maksuton toinen aste on yhtenä tavoitteena ollut Suomessa. Ja tällä vaalikaudella, nyt lopussa, pystyttiin antamaan uusi, vajaan 50 euron oppimateriaalilisä toisen asteen opiskelijoille. Itse asiassa, kun nyt olen kuulostellut sitä lukiolaisilta ja myös ammattikoululaisilta, tuo vajaa 50 euroa kuukaudessa on itse asiassa aika korkea ja hyvä tuki, eli monet ovat kiittäneet, että se oikeasti avittaa. Ehkä sen haaste on vain se, että

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

se jakautuu tasaisesti, kun se ehkä olisi tehokkaampi niin, että se tulisi lukukauden alku-puolella.

Itse pidän hyvänä sitä, että on arvioitu, että verotulot tulevat kasvamaan. Autoveroa on laskettu, mutta siinäkin tuotot ovat kasvaneet ja niin pois päin. Tänä vuonna palkansaajien verotus pystytään pitämään ennallaan. Kevennys on kohdistettu pieni- ja keskituloisiin, perusvähennystä korotettu ja indeksitarkistus tehty niin, että kenenkään suomalaisen työn verotus ei tänäkään vuonna kiristy.

Nämä ovat tärkeitä asioita, ja itse toivon, että tämä hyvä keskustaoikeistolainen veropolitiikka jatkuisi myös ensi vaalien jälkeen. Siitä on nyt kiistattomat tulokset, ja itse en sitä mainitse, mutta edustaja Ala-Nissilä on joskus sanonut, että voi olla, että meidän maastamme löytyy jopa palkittava valtiovarainministeri. Tulokset ovat siinä määrin kovia. [Olavi Ala-Nissilä: Ja pääministeri!]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Täällä ilmeisesti on tarvetta debattiin. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

18.07 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Kun edustaja Rinne ei sairauden takia voi olla tässä keskustelussa mukana, haluan hänen puolestaan käyttää puheenvuoron.

Nimittäin tämä edustaja Heinosen kokoomuslainen historiankirjoitus oli kyllä ylitsepäsemätön tämän vuoden käytetyissä puheenvuoroissa. Edustaja Rinne ehti viime vaalikaudella olla vähän aikaa, runsaan puoli vuotta, hallituksen ministerinä, niin että hänen syylistämisensä pääministeri Kataisen hallituksen mahdollisista virheistä tai pääministeri Stubbin hallituksen virheistä on mielestäni erittäin harhaanjohtavaa ja täysin tarpeetonta. Varsinkin kun sen tekee sen puolueen edustaja, joka on ollut lähes 30 vuotta hallituksessa — lähes 30 vuotta hallituksessa yhtä lyhyttä taukoa lukuun ottamatta vuosina 2003—2007. Kun oikein muistelen kaikkea tietoa, mitä tässä on meille kerrottu, muistan, että kokoomuksen aikana on otettu julkista velkaa yksin valtiolle yli 110 miljardia euroa — kokoomuksen ollessa hallituksessa tänä aikana. Joten minusta olisi kohtuullista, että puheenvuorot olisivat mahdollisimman objektiivisia ja eri näkökohtia huomioon ottavia valmiiksi, että niitä ei tarvitse tasapainottaa, erityisesti kun on edustajia, jotka ovat sairauden takia poissa.

18.08 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sen ovat tässä salissa sosiaalidemokraatitkin myöntäneet, että viime hallituksen hallitusohjelmaan teidän ja vasemmistoliiton vaatimuksesta kirjattiin se kirjaus, johon viittasin äsken, eli se kirjaus, että jos tehdään säästö, pitää tehdä samankokoinen veronkiristys. Tämä niin sanottu fifty-fifty-kirjaus tuli sosiaalidemokraattien toimesta — oliko sitten Urpilainen siinä vaiheessa vastuuneuvottelijana vai kuka siitä teidän puolueessanne neuvotteli, mutta teidän toimestanne se sinne tuli — ja kyllä aika yleisesti on todettu, että siinä tilanteessa, kun talous oli lähdössä liikkeelle, meillä veroja kiristettiin, eli suitsia kiristettiin siinä vaiheessa, kun hevonen oli pääsemässä käynniltä raville tai ravilta laukkaan. Se ei lähde siinä vaiheessa, kun veroja kiristetään, ja näin siinä kävi.

Arvoisa puhemies! Teen seuraavassa puheenvuorossa pienen kysymyksen.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

18.09 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä edustaja Heinosen historiankirjoitus on nyt pahasti kummallisilla jäljillä. [Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa!] Viime vaalikauden hallituksen — jossa en kylläkään saanut olla mukana, ja sen takia voin sitä arvioidakin — lähtökohta oli, että välttämättömiä säästöjä tehdään oikeudenmukaisella tavalla eli otetaan huomioon myös se, mikä on ihmisten maksukyky. Sen tuloksenahan rasitus jakaantui oikeudenmukaisemmin ja tuloerot vähentyivät. [Timo Heinonen: Syntyi satatuhatta työtöntä!]

Nyt on tehty ratkaisu, että näiden veronkevennysten suurimmat hyötyajat ovat miljoonaperillisiä, arvoisa edustaja Heinonen. Miljoonaperinnön saavat saavat suurimmat hyödyt. Apteekkareista, jotka ovat monopolialalla, suurimmat hyötyvät teidän veropolitiikastanne 15 000 euroa vuodessa, keskimäärin 5 000 euroa vuodessa. Tämä on tosiasia. Nämä ovat teidän tekemiänne ratkaisuja, ja sitten tämän lisäksi te olette panneet kaikki säästöt, niin kuin olemme saaneet kuulla, pienituloisille, mikä näkyy köyhyyden lisääntymisessä. Diabeteslääkkeiden omakorvaukset esimerkiksi, ja nyt te esitätte vielä uusia terveyskeskumaksujen nostoja, lähes 700 euroa.

18.10 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tapahtui viime vaalikaudella? Ensin neuvoteltiin vajeet liian pieniksi, ja sitten sovittiin, että puolet tulee veronkiristyksistä ja puolet säästöistä. Veronkiristykset toteutuivat, säästöt vain osittain. Rinteen aikana me eläkeläiset saimme ilmaisen kalastuskortin. Muuta konkreettista en oikein löytänyt.

Puhemies! Tuota edustaja Heinosen erinomaista puheenvuoroa voi vain vähän täydentää toteamalla edustaja Rinteen ennustus, että hän vielä toukokuussa 2017 sanoi, että hallitus ei tule saamaan työllisyystavoitteitaan ja ei tule saamaan velkaantumistavoitteitaan millään tavalla toteutettua eikä pääse työllisyysastetavoitteeseensa. Nämä ennustukset olivat täysin vääriä. Nythän hallitus on päässyt näihin tavoitteisiin. Minusta tämäkin kannattaa todeta, että ei kannata aina leimata hallituksen tekemisiä virheellisillä näkemyksillä, koska totuus on kuitenkin toinen.

18.11 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toiveeni siitä ei siis toteutunut, että puhuisimme tulevaisuudesta, vaan tässä edustajat Heinonen ja Ala-Nissilä jumittuivat tuonne menneisyyteen. Ihmettelen vain sellaista suhdannepolitiikkaa, jota ilmeisesti kokoomus kannatti edellisen hallituksen osalta, että taantumassa olisi pitänyt kaksin verroin leikata ja pahentaa tilannetta entuudestaan. Ei kuulosta järkevältä.

Mutta jos puhutaan nyt itse asiasta — sekään toiveeni ei toteutunut, että puhuttaisiin tästä raportista, vaan on kuultu mietteitä ammatillisesta koulutuksesta — niin katsokaa sivua 11. Siellä on taulukkomuodossa nyt sitten ne yhdeksän kohtaa, jotka olivat hallituksen finanssipoliittiset tavoitteet. Niitä on yhdeksän, ja niistä toteutui kuusi. Mainitsemani kolme eivät ole toteutuneet, edustaja Ala-Nissilä, toisin kuin tuossa henkseleitä paukuttelitte. Rakenneellisen alijäämän tavoite ei toteutunut, velan määrä tulee jatkamaan nousuaan vuoden 2021 jälkeen — tästä ette pääse mihinkään — ja kestävyysvajetta on yhtä paljon kuin aloittaessanne. Siis yhdeksästä kuusi, arvosana ei ole kovinkaan häävi.

18.12 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pari oikeaisua edustaja Heinäluoman puheenvuoroon.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

Ensinnäkin, kun nyt annettiin pienille yrityksille yrittäjävähennys, käytännössä suurin osa siitä hyödystä meni tietenkin partureille ja kampaajille, pikku pajoille, [Pia Viitanen: Ei mennyt!] suutareille ja tällaisille. Kun te teitte viime vaalikaudella pääomaverouudistukseen 4 prosentin alennuksen, sehän meni tosi ökykapitalisteille, jos te niitä etsitte. Siellähän ne todelliset rahamiljonäärit ovat, kun yhteisövero pudotettiin 4 prosenttiyksikköä. [Timo Harakka: Miksi ette peruuttaneet sitä?] Se oli todellinen iso kädenojennus. En sano, että se oli huono, mutta siellä olivat suurimmat hyötyjät. [Pia Viitanen: välihuuto]

Ja mitä tulee sitten äsken mainittuun yrittäjävähennykseen, kappalemäärällä mitattuna aivan varmasti suurimpia hyötyjiä olivat nämä pienet, pienet nyrkkipajat, joita tässä maassa on valtavasti paljon. Esimerkiksi apteekkareista puheen ollen hyvin monella apteekkarilla on tänä päivänä apteekkilupa henkilökohtainen, mutta he ovat yhtiöittäneet toimintansa. Ne ovat osakeyhtiöitä, suurin osa. [Timo Harakka: Ei apteekit voi olla!] Että älkää nyt viitsikö kuitenkaan. Liiketoiminnasta kun puhutaan, niin sitä voidaan monien osakeyhtiöidenkin kautta kierrättää. Toivon, että näissä faktoissa pysytään kuitenkin [Puhemies koputtaa] joissakin totuuden rajoissa.

18.13 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehotan, että edustaja Hoskonen katsoo kylmän rauhallisesti tästä apteekkarivähennyksestä esimerkiksi eduskunnan tietopalvelun laskelmat, jotka osoittavat yksiselitteisesti, että suurimmat hyötyjät ovat kaikkein varakkaimmat yrittäjät ja että ne mainitsemanne pienet kampaajat — nämä, joita pitäisi auttaa — hyötyvät sitten todella minimaalisesti tästä kevennyksestä. Samoin, edustaja Hoskonen, teidän veronkevennyksenne miljoonaperinnöille, teidän veronkevennyksenne suurmetsänomistajille — jopa hallitus itse omissa taustapapereissaan toteaa, että ne eivät tuo yhtään työpaikkaa. Nehän ovat tämän hallituksen arvovalintoja, joilla rikkaita suositaan.

Ja edustaja Heinonen unohti kokonaan, kun hän sanoi, että kenelläkään verotus ei kiristyy, että kyllä, minä luulen, teidän kotikunnassanne siellä torilla moni lapsiperhe saattaa ihmetellä edustaja Heinosenlekin, että miksi juuri meidän verotuksemme kiristyi. [Timo Heinonen: Työn verotusta ei kiristetty!] Hallitus kiristi tälle vuodelle lapsiperheiden verotusta. Te ette pääse sitä pakoon, ja ihmettelen, että niin lahjakkaasti sen koko ajan unohdatte.

18.15 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työn verotus ei kiristy yhdelläkään suomalaisella, työn verotus ei kiristy yhdelläkään suomalaisella. Näin sain, edustaja Viitanen. Pysytään totuudessa tässä salissa. [Pia Viitanen: Pysytään vaan!] Ja se talouspolitiikka, mitä tapahtui viime kaudella, toi tähän maahan 100 000 työttömää. Ja kun te äsken luitte ja kerroitte, ketkä ovat tämän kauden suurimpia talouspolitiikan voittajia, niin kyllä minun mielestäni suurimpia tämän talouspolitiikan voittajia ovat ne 120 000 ihmistä, jotka ovat saaneet työtä, ja heidän perheensä. Heillä oli aika paljon parempi joulu sen myötä, että he ovat päässeet työttömyydestä takaisin työn syrjään kiinni.

Arvoisa puhemies! Pyydän edustaja Heinäluomalta: mainitkaa kaksi Suomen valtiovarainministeriä, jotka ovat pysäyttäneet tämän maan velkaantumisen.

18.15 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielelläni otan osaa tähän keskusteluun kertomalla, että kun jätin valtiovarainministerin tehtävät, valtion budjetin ylijäämä oli yli 3 miljardia euroa. Yksikään sen jälkeinen valtiovarainministeri ei ole pystynyt tälle salille esittelemään ylijäämäistä budjettia. Se on, edustaja Heinonen, vas-

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

tuullista politiikkaa. [Timo Heinonen: Vastatkaa kysymykseen!] Ja jos näin ei olisi tehty ja meidän velkaamme noususuhdanteessa ei olisi vähennetty, niin me olisimme aivan liemiesä. Mutta onneksi meillä on ollut vastuullista politiikkaa silloin, kun on mennyt hyvin, ja silloin, kun taloudessa menee huonosti, on yritetty katsoa, että meillä on pelitilaa.

Sitten tulen tähän yritysosaan. Uskon, että edustaja Harakka tulee antamaan tästä yritys-vähennyksestä vähän tarkemmat tiedot, mutta eduskunnan tietopalveluhan on meille yksiselitteisesti kertonut, että lähes 80 prosenttia näistä menee varakkaammille yrittäjille, sinne toiselle puoliskolle, ja nämä parturit saavat kympejä tästä hallituksen politiikasta. [Hannu Hoskosen välihuuto] Te mielellään mainitsette heidät mutta sitten unohdatte heidät käytännössä. Ja oletan, että edustaja Hoskosen puolue on kaikkien näiden pääomaveroratkaisujen takana, jotka jo Esko Ahon hallituksen aikana tehtiin.

18.17 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Heinäluoma, kun te aloititte valtiovarainministerinä, ensimmäiseksi te poistitte varallisuusveron Suomen kaikkein rikkaimmilta. [Hannu Hoskonen: Niin, mitä tapahtui?] Tähän mennessä yli puolitoista miljardia euroa on annettu varallisuusveron poiston myötä näille Erkoille ja muille. No, se siitä.

Sitten viime kaudella te alensitte yhteisöveroprosenttia neljä ja puoli prosenttiyksikköä, vai oliko peräti kuusi ja puoli prosenttiyksikköä, Urpilaisen toimesta. Ja en ota kantaa siihen — ei ole varmaan selvää näyttöä — mikä sen vaikutus on ollut erilaisiin työllistäviin ja yritystoiminnan edellytyksiin, mutta valtava alennus oli yhteisöverosta näille vauraille yhtiöille.

No, taas tämä yrittäjävähennys: Myönnän, että sitä ei olisi tarvinnut eikä pitänyt tehdä. Se olisi pitänyt laatia niin kuin olisi varallisuusveron poistokin pitänyt tehdä, että sitä ei anneta kaikkein rikkaimmille vaan oikeudenmukaisesti. Nyt olisi tietysti mielenkiintoista, kun saisimme tietää ne todelliset tulokset tästä, että mikä on ollut yrittäjävähennyksen [Puhemies koputtaa] todellinen vaikutus työllisyyteen ja talouteen.

18.18 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kankaanniemi on kyllä erinomainen puheenvuorojen käyttäjä, mitä tulee historiaan, mutta hän on niin vaatimaton mies, että hän aina unohtaa oman osuutensa. Hän oli nimittäin hallituksessa silloin, kun tehtiin ratkaisut pääomaveron tuomisesta 25 prosenttiin, kun sitä ennen suurten omaisuuksien haltijat maksoivat yli 50 prosenttia pääomaveroa. Te olitte, edustaja Kankaanniemi, silloin hallituksessa. Koska te olette niin vaatimaton, niin haluan nyt teidän puolestanne kertoa, että pääomaverotusta tehtäessä kristilliset, joiden puheenjohtaja muuten olitte silloin, olivat hallituksessa. Onnittelut siitä.

Mitä tulee tähän isoon linjaan, niin esitän, että nyt siirtyisimme pikkuhiljaa tulevaisuuteen, koska nyt tämä historiaosuus on varmaan kaikille tullut riittävän selväksi. Nyt pitäisi puhua siitä, mitä tälle kestävyysvajeelle aidosti tehdään, kun tosiasia on, että se ei ole kaventunut, ja se on meidän kaikkien ongelma. Kestävyysvaje on samassa suuruusluokassa kuin silloin, kun tämä hallitus aloitti. En syytä ketään, mutta totean, että tämä tulee olemaan seuraavan hallituksen edessä ja pitäisi miettiä, mitä ovat ne uudistukset, joilla voidaan varmistaa, että meidän lapsemme ovat ylpeitä tämän päivän päätöksentekijöistä.

18.19 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on lähihistoriassa todellakin kaksi valtiovarainministeriä, jotka ovat pystyneet siihen, että

he ovat pysäyttäneet pitkään jatkuneen pahan, nopean velkaantumisen, ja katsotaan, missä vaiheessa sitten heidän nimensä saadaan tässä salissa julkisuuteen. Niitä edustaja Heinäluoma ei halunnut sanoa — uskon, että hän ne kuitenkin tietää.

Suurimmat hyötyjät ovat siis olleet ne 120 000 ihmistä, jotka ovat saaneet työtä, mutta olen samaa mieltä, että nyt pitää katse kääntää tulevaisuuteen ja katsoa sitä, millä tavalla meidän talouden tulevaisuuden kestävyysaasteisiin pystytään vastaamaan. Meidän ikärakenne on sellainen, että se vaatii toimenpiteitä, niin että me pystymme huolehtimaan jokaisesta suomalaisesta tulevaisuudessa. Sote ja sotu ovat siinä tärkeässä osassa mutta myös se, että me huolehdimme siitä, että talouskasvu jatkuu ja työllisyyskehitys jatkuu tämäntyyppisenä. Jos me emme pysty nostamaan työllisyysastetta nykyisestä 72:sta ensi kaudella 75:een ja mielellään siitä eteenpäin, niin kyllä aika moni näistä tavoitteista ja peruseriaateista, joita on suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa, on silloin kyseenalaistettu.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Käydään vielä lyhyesti tätä, neljä puheenvuoroa, ja sitten mennään puhujalistaan.

18.21 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun katsoo viime vaalikauden listaa, niin on se aika murheellista katsottavaa sen takia, kun julkisen talouden rahoitusasemahan huononi viime vaalikaudella 38,5 miljardia. Valtio velkaantui yli 20 miljardia, kunnat noin 7—8 miljardia, valtion omaisuutta myytiin, ja kassa oheni. Siitä tuli tämä 38,5 miljardin euron julkisen talouden aseman heikkeneminen.

Mutta mitä tulee talouskasvuun, niin katsoin Eurostatin tilastosta. Eurostatin tilaston mukaan Euroopassa talous alkoi piristyä, käyrä alkoi nousemaan vuoden 2013 alkupuolella. Silloin talous lähti Euroopan mantereella nousuun. Ei se nousu ollut rajua mutta selvää kasvua ja naapurimaissamme vielä parempaa kuin meillä.

Sitten lopuksi vielä, arvoisa puhemies, se, että kun katsomme talouden kehitystä, niin tällä hetkellä se 120 000 työllistä, mitä on tullut lisää, on noin puolen miljoonan ihmisen elämään vaikuttanut erittäin positiivisesti, kun perheeseen on tullut lisätuloja. Ja monessa perheessä viime jouluna oli aidosti joulua, kun oli aidosti rahaa vaikka joululahjoihin lapsille.

18.22 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä olisin kyllä toivonut ihan tosissani, että edustaja Heinonen ei olisi ollut ihan niin julma Jyrki Kataista kohtaan ja Stubbia kohtaan. Nimittäin kävi niin, että silloin heidän hallituksensa aikana, eli silloin kuuluisan viimeisen hallituksen aikana, nimenomaisesti nämä veronkiristykset olivat muun muassa solidaarisuusvero kaikkein rikkaimmille, pääomaveron nosto, joka toi oikeudenmukaisuutta kaiken kaikkiaan, ja samaan aikaan esimerkiksi työttömyysturvaa nostettiin heikompiosaisten hyväksi 100 eurolla. Näin tapahtui.

Ja nyt tämä hallitus tekee täysin toisinpäin, eli se kiristää lapsiperheiden verotusta. Ei edustaja Heinonenkaan voi pois puhua sitä, että lapsivähennys poistui tälle vuodelle. Ei hän voi sitä pois puhua, vaikka kovasti yrittääkin. [Timo Heinonen: En ole väittänytkaan!] Ei siellä torilla tätä pois puhuta. Te kiristätte lapsiperheiden verotusta. Samaa aikaan te leikkaatte erilaisia sosiaalietuuksia, perusturva kaikkein heikoimmilta ja annatte veronkennyksiä sitten suurten metsien omistajille tai miljoonaperijöille. Tämä on teidän linjanne, [Puhemies koputtaa] ja se on hieman toinen kuin Jyrki Kataisen hallituksen linja.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

18.23 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisi kiva, että tässä salissa pysyttäisiin totuudessa toisten puheenvuoroista. En ole kertaakaan puhunut tuota, mitä te, edustaja Viitanen, täällä väitätte. Minä sanoin, että kenenkään työn verotus ei kiristy, ja se on totta. Kenenkään suomalaisen työn verotus ei kiristy. [Sami Savio: Tuloverotus kiristyi!] Ja se on tosiasia.

Tällä kaudella, niin kuin sanoin, kyllä se on ollut monelle ihmiselle iso helpotus, että työttömyys on kääntynyt laskuun, 120 000 ihmistä on päässyt takaisin työhön ja työn syrjään kiinni. Ja se on näkynyt monen, erittäin pienituloisenkin perheen kukkarossa myönteisellä tavalla, että perheen isä tai äiti, tai monessa tapauksessa varmasti jo kumpikin, on päässyt takaisin töihin ja päässyt näin aivan erilaiseen tilanteeseen. Minun mielestäni tämä on hyvä tilanne.

Toivon, edustaja Viitanen, että ette enää kolmatta kertaa sano väärää todistusta lähimmäisestä tässä keskustelussa.

18.24 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Neljä faktaa, jotka on nyt tässä syytä todeta:

Ensiksikin on sivuseikka, puhutaanko työn verotuksesta suhteessa yleiseen henkilöverotuksen kiristymiseen. Lapsivähennyksen poistaminen on johtanut tilanteeseen, jossa pienituloiset koululaisperheet ovat selkeästi menettäneet ansioitaan. Ja silloin se ylittää tämän työn veron alennuksen moninkertaisesti. Ne perheet, joissa lasten harrastuksiin ei enää ole varaa, ovat hävinneet tässä uudistuksessa ja tämän hallituksen aikana.

Toinen fakta on se, että edellinen valtiovarainministeri, joka lopetti Suomen velkaantumisen, istuu toisessa rivissä. Hän on Eero Heinäluoma. Hänen kaudellaan Suomen valtion velka supistui, ja se oli erittäin siunauksellista sen tähden, että seuraava valtiovarainministeri Jyrki Katainen saattoi käyttää sitä pelivaraa, jonka hänen edeltäjänsä Heinäluoma oli hänelle jättänyt.

Kolmas fakta — ja tärkeä fakta pöytäkirjoihin — on se, että apteekit ovat lakisääteisesti henkilöyhtiöitä ja siksi jokainen apteekkari nauttii tästä täysin kohtuuttomasta veroedusta, jonka tämä hallitus [Puhemies koputtaa] jostain syystä on halunnut luovuttaa juuri heille, jotka ovat jo valmiiksi kuntien verotilastojen kärjessä.

18.25 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen verran menneitä vielä, että edustaja Heinäluoma, vaikka onkin nuori mies, muistaa varmasti, että vuonna 1991 Holkerin, Liikasen, Louekosken jäljiltä Suomen talous oli katastrofissa. Me teimme 92—93 pääoma- ja yhteisöverouudistuksen, [Timo Heinonen ja Pia Viitanen: Niin!] joka on Suomen historian kaikkein paras verouudistus. Kaikkien aikojen paras verouudistus. Muistaakseni sosiaalidemokraatit kannattivat sitä. Se oli erinomainen. No, silloin pantiin yhteinen veropohja yhtenäiseksi, tiiviiksi — pieniä aukkoja aina jää, mutta kuitenkin — ja teidän ei tarvinnut sitä parantaa millään lailla. Sitten varallisuusveron te poistitte.

Mutta katsotaan tulevaisuuteen. Teillä on nyt, sosiaalidemokraateilla, aivan uskomaton talouspopulismi päällä. Te lupaatte joka paikkaan valtavasti lisää rahaa [Pia Viitanen: Oleteko te hallituksen vallannut?] seuraavalla kaudella. Mistä te otatte ne rahat, kun te lupaatte, että ei velkaannuta, ei kiristetä veroja vaan alennetaan? [Puhemies koputtaa] Tämä on pohjatonta populismia.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

18.27 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En nyt mielellään tätä historiankirjoitusta jatkaisi, mutta kun toisen kerran edustaja Kankaanniemi puhuu varallisuusverosta, niin on syytä kertoa, mitä silloin tapahtui. Olen sen edustaja Kankaanniemelle kyllä kertonut aikaisemminkin, mutta hänellä on muisti vähän valikoiva tältä osin.

Vanhasen ykköshallituksella tehtiin erittäin merkittäviä veroratkaisuja, ja niihin kuului se, arvoisa edustaja Kankaanniemi, että osingot tulivat verolle. [Toimi Kankaanniemi: Kyllä tiedän!] Osingot tulivat verolle, mikä oli merkittävä verotuksen tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta lisäävä uudistus. Sen tuotto valtiolle silloin oli puoli miljardia. Teidän täällä suureen ääneen puhumanne varallisuusveron poiston, jonka tosin Vanhasen ykköshallitus teki sen mukaisesti kuin tuloratkaisu oli sovittu, menetys oli 70 miljoonaa euroa. Eli varakkaat ihmiset maksoivat tämän hallituksen linjauksen jälkeen 400 miljoonaa euroa enemmän eivätkä vähemmän. Eli verotuksen oikeudenmukaisuus kasvoi. Sellaista politiikkaa kannattaa tehdä, joka lisää verotuksen maksukyvyyn huomioon ottamista veropäätöksissä.

18.28 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ollaan täällä arkeologian puolella, muistelun puolella, niin kun todellakin silloin Jätteenmäen— Vanhasen hallituksen aikana me olimme molemmat neuvottelemassa, niin päätettiin myöskin tarkastella varallisuusveroa. Se oli epäoikeudenmukainen, se ei toiminut, se ei kohdistunut oikein, ja siitä tuli vain tuo 70 miljoonaa, mutta sitten kiristettiin osinkoveroa. Mutta muistan kyllä luvut eri tavalla kuin edustaja Heinäluoma, että kiristys olisi ollut suurin piirtein kolminkertainen, siis vähän 200 miljoonan alle, että... [Eero Heinäluoma: 470 ulkomuistista!] — Ei, ei, kyllä minulla, arvoisa puhemies, on oikeat luvut uskoakseni tässä suhteessa. Voidaan tarkistaa tämä, mutta minä luulen, että suuruusluokka oli kyllä tätä suuruusluokkaa.

Mutta se oli erinomainen verouudistus siihen aikaan. Nyt vielä, puhemies, kun valtiovarainministeri Urpilaisen aikana laskettiin osakeyhtiöiden verokantaa 4,5 prosenttiyksikköä — oliko se näin paljon peräti — niin olihan se oikein, että kaikkein pienimmille yrityksille myöskin mentiin jollain tavalla vastaan ja tehtiin tämä yrittäjävähennys. [Puhemies koputtaa] Apteekkarithan eivät maksa itselleen palkkaa, ja se on pieni ryhmä. Minusta heidän syyllistämisenä [Puhemies: Aika!] on kyllä aivan kohtuutonta. Mutta se kohdistuu pieniin yrityksiin.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Viitanen. Sitten mennään puhujalistaan.

18.29 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun piti tässä oikein jo heristää korvia ja miettiä, saammeko uutisen tältä päivältä siitä, että edustaja Kankaanniemi on jälleen palannut hallitukseen. Jo toista kertaa tällä kaudella edustaja Kankaanniemi ilmeisesti on hallituksessa, koska hänen retoriikkansa on jälleen kerran sitä, että koko maailman suurin kauheus on se, että SDP on olemassa, ja hän jopa paheksui sitä, että SDP haluaa parantaa eläkkeensaajien asemaa. Hän nimitti sitä populismiksi. Minä kyllä sanon, että minä niin monen eläkeläisen kanssa, puhemies, puhun näinä päivinä ja he ovat todella huolissaan heidän toimeentulostaan ja he ovat pitäneet erittäin merkittävänä, että olemme puhuneet sen puolesta, että pientä työeläkettä saava ihminenkin saisi oikeutta sen sijaan, että nyt jää reikä rahapussiin tämän hallituksen politiikan seurauksena. Tätä sitten edustaja

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

Kankaanniemi nimittää populismiksi. Hän oli täsmälleen samalla linjalla silloin, kun hän itse, ja pääministeri Sipilä myös, istui tälläkin kaudella hallituksessa nostamassa bensaveroa ja mitä kaikkea teitte tällä hallituskaudella. Nyt te olette hieman [Puhemies koputtaa] vetäneet hiljaisemmaksi, kun olette siirtynyt oppositioon, [Puhemies: Aika!] mutta ilmeisesti tässä oli, puhemies, uutinen.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt mennään puhujalistaan.

18.30 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Jos palataan nyt hetkeksi tähän Valtiontalouden tarkastusviraston raporttiin sen sijaan, että muistellaan, kuka silloin 80-luvulla sen rinkelipussin avasi ja kuka ei, niin on tärkeitä huomata sivun 11 kooste siitä, miltä osin hallituksen finanssipolitiikan tavoitteet ovat onnistuneet ja miltä osin eivät. Tämä on riippumaton, puolueeton arvio, ja se auttaisi meitä tässä keskustelussa tällaisen historiaan jumittuneen juupas—eipäs-väittelyn sijaan toteamaan sen, että sivulla 11 on taulukkomuodossa, minkä ei pitäisi olla kenellekään meistä ylivoimaista havaita, yhdeksän hallituksen finanssipoliittista tavoitetta, joista kuusi on toteutunut ja kolme ei ole toteutunut. Ja ne ovat tärkeimpiä tulevaisuuden kannalta, 2020-luvun kannalta, ja tärkeimpiä seuraavien hallitusten kannalta, ennen kaikkea kestävyysvaje, jonka hallitus lupasi poistaa, mutta joka on lähes samansuuruisena vaanimassa seuraavaa hallitusta. Ja se, mikä tässä on erityisen surullista, on tietenkin se, että seuraava hallitus ei tule nauttimaan sellaisesta talouden myötätuulesta kuin tämä hallitus. Tällä hallituksella olisi ollut tilaisuus toimia suhdannepoliittisesti oikein, pystyä siihen, mitä luvattiin, eli siihen, että velkaantuminen aidosti taantuisi vuonna 2021. Nyt näyttää siltä, että tämän hallituksen jäljiltä se ei tule toteutumaan seuraavan hallituksen loppupuolellakaan.

Toinen asia, mikä tässä on tärkeä havaita ikään kuin faktantarkistusmielessä: Palaan jälleen tähän yrittäjävähennykseen. Meillä on eduskunnan tietopalvelun laskema arvio, mutta meillä on myös Yleisradion marraskuussa julkaisema [Hannu Hoskosen välihuuto] seikkaperäinen artikkeli, joka perustuu Verohallinnon lukuihin ja josta ilmenee seuraavaa: euromääräisesti tästä 300 miljoonan lahjapotista kaksi kolmasosaa on päätyntä kahteen ylimpään tuloluokkaan, kahteen ylimpään tuloluokkaan 200 miljoonan jokavuotinen lahja. Onko tämä oikeudenmukaista? Onko tämä eriarvoisuutta lisäävää vai tasaavaa politiikkaa? Jokainen sen ymmärtää, vallankin kun huomioimme sen, että edes hallituksen omassa esityksessä ei todettu, että tällä yrittäjävähennyksellä olisi minkään valtakunnan kasvun ja työllisyysmenetyksiä. [Eero Heinäluoma: Vaikutuksia!]

Ja siteeraan täältä Yleisradion jutusta: ”Yrittäjävähennyksen 297 miljoonasta eurosta yli 40 prosenttia meni enemmän kuin 55 000 euroa vuodessa tienanneille.” Eli ylimpään tulokymmenykseen. ”Esimerkiksi yli 300 000 euroa vuodessa tienanneet jakavat keskenään yli 9 miljoonan euron osuuden yrittäjävähennyksestä.” Minkä ihmeen takia apteekkarit, jotka nauttivat jo valmiiksi tällaista monopoliasemaa, jolla he estävät kilpailua omilla paikkakunnillaan, ansaitsevat vielä tuhansien eurojen joululahjan [Puhemies koputtaa] tältä hallitukselta? Sitä ei voi ymmärtää erkkikään.

18.34 Kimmo Kivelä sin: Arvoisa puhemies! Henkilökohtaisesti en ollut valmistautunut enkä varautunut minkäänlaiseen debattiin täällä, mutta tätä on ollut kieltämättä mukava kuunnella, ja ihan oikeanlainen hallitus—oppositio-asetelmahan tässä on tullut. On käyty historiassa, on yritetty visioda tulevaa ja kehua tai haukkua, mitä viime aikoina on tehty.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

Mutta kokonaisuutena täytyy sanoa, että kyllä meillä on hieno instituutio tämä Valtiontalouden tarkastusvirasto ja että se nykymuodossaan on nimenomaan eduskunnan alainen laitos, niin kuin hieno instituutio — voisi sanoa, että 2000-luvun suuri poliittinen innovaatio — on myös tarkastusvaliokuntainstituutio, jonka puheenjohtaja täällä on paikalla.

Eli kun tällaisesta asiakirjasta saadaan näin hyvää keskustelua, niin silloin se totuus seisoo siinä jossakin keskellä. Tätä voivat käyttää hyväkseen sekä hallituksen että opposition edustajat. Minä kun olen sieltä toiselta puolelta, niin uskallan sanoa, että kokonaisuus, iso kuva, tässä kirjasessa, ansiokkaassa pienessä suuressa kirjassa, on kuitenkin plusmerkkinen, mitä tulee tämän vaalikauden finanssivalvonnan kysymyksiin.

Mutta yhteen asiaan, mikä sinänsä on pieni detalji täällä, vain muutaman rivin kokoinen asia: Tehtäväni vuoksi en kyllä anna hallitukselle tyyliopisteita hallituksen alkumetreiltä. Aivan oikein täällä Ylen rahoitukseen liittyen sanotaan: ”Vaalikauden aikana kehysperiaatteiden tulisi kuitenkin pysyä muuttumattomina kehysjärjestelmän uskottavuuden takamiseksi.”

18.36 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Yksi karneimpia fraaseja, mitä minä olen kuullut tässä talossa, on se, että politiikkaa tehdään ajassa, mutta niinhän se kuitenkin on. Siinä ollaan, missä ollaan. Ja kun tämä Sipilän hallitus aloitti silloin kevätkesällä 2015, silloinhan julkisen talouden asema oli todella kurja. Pakkohan se on meidän myöntää. Olimme komission tarkkailulistalla, ja kolmesta Euroopassa toimivasta laitoksesta, jotka arvioivat julkisen talouden tilaa ja Suomen valtion rahoitusasemaa, kolmesta suuresta reittarista, kaksi näytti jo peukalon alaspäin. Yksi meidät pelasti, en muista sen firman nimeä nyt, mutta kuitenkin kaksi luottoluokitajaa näytti meille jo alaspäin, mikä olisi tarkoittanut, että valtionvelan korko olisi lähtenyt nousuun ja 100 miljardin velalla olisi yksi prosentti vienyt meiltä miljardin budjetista pois. Tämähän oli lähtötilanne. Muistaakseni se oli Standard & Poor's, joka näytti vielä meille peukkuja, että ollaan vielä entisellä luottoluokitustasolla, elikkä ei näytetä miinusta, vaan ollaan entisellään. Se taisi meidät pelastaa, että emme joutuneet siihen kurimukseen, että olisimme joutuneet maksamaan lisää valtionvelan korkoa jo ottamistamme veloista.

Tämä oli lähtötilanne, ja hallitusohjelmassa 4 miljardia leikattiin, tehtiin 4 miljardin leikkaukset, paljon uudistuksia. Sitä, toteutuvatko kaikki uudistukset, emme vielä tiedä, mutta kuitenkin esimerkiksi valtiontalouden rahoitusaseman paraneminen on valtavan iso asia, ja kaikkein suurin ehdottomasti, että työpaikkoja on tullut nyt se 120 000 lisää. Silloin kun Sipilän—Orpon hallitus aloitti, niin meillä oli työllisyysaste 67,7 prosenttia. Nyt se on jo yli 72 tällä hetkellä, elikkä se on yli 4 prosenttiyksikköä noussut ylöspäin. Jokainen prosenttiyksikkö, minkä työllisyysaste paranee, tarkoittaa noin 30 000:ta työpaikkaa, ja valtiontaloudessa — en tarkkaan muista — yli miljardin vaikuttaa kuitenkin julkisen talouden rahoitusasemaan se yksi prosenttiyksikkö, kun 30 000 ihmistä saa työtä. Yksi prosentti on noin 30 000 työpaikkaa. Sitähän se käytännössä on.

Tällä hetkellä kun katsotte Suomessa, missä tapahtuu, niin kaikkialla Suomessa tapahtuu. Se on se valtava muutos, mikä on tapahtunut. Olen ihmetellyt, minkä takia esimerkiksi metsien hakkuuta demarien puolelta on pyritty jarruttamaan, että ei saisi hakata tai asetetaan joku keinotekoinen katto, vaikka meillä on Metsäntutkimuslaitoksen, nykyisen Luken, mukaan valtavat metsävarat. Edelleen meillä on noin miljoonan hehtaarin ensiharvennusrästit tekemättä, mikä tarkoittaisi noin 50 miljoonan motin hakkuukertymää. Se laiskanläksy on meillä vielä tekemättä, vaikka olemme kuitenkin hakkuista lisänneet. Elikkä

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

metsiemme mahdollisuus tarjota lisää työtä on lähes rajattoman hyvä näin pienelle kansakunnalle. Mutta te vain siitä huolimatta haluatte asettaa rajoitteita. Sitä minun on mahdoton ymmärtää. Suomessa on kuitenkin yli satavuotiset metsäntutkimuksen perinteet. 1800-luvun lopulla tämä alkoi, ja nyt meillä on tarkat tilastot siitä. Joka vuodelta löytyy Metsäntutkimuslaitokselta, nykyiseltä Lukelta, ihan julkista tietoa, voitte etsiä vapaa-aikanne.

Mutta joka tapauksessa, kun katsoo tätä valtiontalouden ja julkisen talouden kehitystä, voi sanoa, että rakenteellisia uudistuksia on tehty, yli 300 normia on purettu. Se on liian vähän, minä myönnän sen avoimesti, mutta kaikkea ei kerkeä tähänkään aikaan tehdä. Lisää olisi pitänyt purkaa, ehdottomasti pitää purkaa, ja toinen on, että työmarkkinoiden jäykkyyttä pitää poistaa. Joustoja pitää työmarkkinoille saada lisää. [Eero Heinäluoma: Mitäs ne jäykkyydet on?] — Jäykkyyksiä meillä on edelleen. Kun vertaamme eurooppalaiseen työmarkkinapolitiikkaan, niin aivan varmasti meillä on jäykimmät työmarkkinat koko Euroopassa.

Mutta joka tapauksessa, arvoisa puhemies, kun katsotaan sitten tulevaisuuteen, mitä meidän tulisi tehdä? Meidän tulee tehdä sillä keinoin, että pieni yritystoiminta tässä maassa menestyy. Kaikki me sen tiedämme, että julkisen talouden puolella meillä ei ole varaa lisätä työpaikkoja kovinkaan paljoa. Se on hyvin vähän, mitä sinne voidaan lisätä. Mieluuminkin, jos saadaan niin, että yksityinen puoli ja yrityspuoli voivat hyvin, tuotannollinen toiminta voi hyvin ja suomalaiset tehtaot toimivat hyvin ja kauppa käy ja vientisatamissa on ruuhkaa, niin kuin muuten tällä hetkellä on. Ystävänikin pääsi töihin satamaan. Oli pitkään työttömänä, mutta nyt pääsi satamaan töihin, kun vientisatamissa todella tapahtuu. Rekat kulkevat ja niin edelleen.

Tämän takia puheet siitä, että me olisimme jotenkin epäonnistuneet, ja demarien antama kuva siitä, että kaikki menee päin prinkkalaa — nehän eivät pidä paikkaansa. Me viime vaalikauden jälkeen olimme komission tarkkailulistalla ja luottoluokittajien tarkkailulistalla. Kaikki me sen tiedämme. Jos me siinä pelissä olisimme hävinneet, me olisimme tänä päivänä kaulaa myöten vaikeuksissa, ihan varmasti.

Kilpailukyksopimus, mikä silloin Sipilän johdolla neuvoteltiin viisaasti: Siitä lämmin kiitos työntekijöille ja työnantajajärjestöille, että he tekivät tämän sopimuksen. Se nosti meidän päämme pinnalle ja on parantanut meidän kustannuskilpailukykyämme lähes 10 prosenttia. Olimme pahimpia kilpailijamaita noin 10 prosenttia jäljessä, kun tämä hallitus aloitti. Nyt olemme saavuttaneet sen kustannuskilpailukyyn.

Tämän takia, arvoisa rouva puhemies, lopuksi totean vielä sen, että se on totta, että kun konkurssipesää lähdetään hoitamaan — se on vähän niin kuin osakeyhtiö, joka menee nurin, ja sille määrätään pesäinhoitaja — niin ei sitä pesäinhoitajaa pidä mennä moittimaan siitä, että se poika poloinen on ottanut sellaisen homman vastaan, vaan kyllä hänelle on annettava työrauha. Toki osakeyhtiölaissa ja siinä lainsäädännössä se on turvattukin. Mutta kun julkista taloutta laitetaan kuntoon, niin pitää nyt sen verran kunnioittaa, että annetaan niille kunnia, jotka sitä työtä ovat tehneet, eikä niille, jotka ovat sen tulipalon sytyttäneet.

Minä olen maalla asuessani oppinut sen, että kyllä niitä oksan ottajia on, kun olisi kasken kaatajia. Tässä keskustelussa tämä on tullut aika rajusti esille. Jos me emme saa ihmisille tässä maassa töitä... Onneksi nyt on saatu 120 000 työpaikkaa, ja jos meillä maltti riittää tässä kansakunnassa korvien välissä ja Suomen eduskunnassa, sama kehitys voi jatkua, koska meillä on uusiutuvat luonnonvarat ja sellaiset tuotteet, joilla me voimme pärjätä. Mutta jos me lähdemme prosenttikikkailuun ja kaivelemme vanhoja menneitä asioita, jois-

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

sa joku teki väärin tai minkä teki oikein... Tärkeintä on tämä hetki, että pistämme rattaat pyörimään, pidämme ne pyörimässä ja annamme ihmisille työtä lisää. Se on selvä asia, että jos me keskitymme vaikka valtion tukien jakamiseen erilaisin tavoin tuonne markkinoille niin, että sitä kautta saadaan jotakin hyvää aikaan, siitä ei seuraa mitään muuta kuin konkurssi. Tärkeintä on pitää se, että ihmiset ovat töissä, hankkivat itse eläketurvansa ja ostavat suomalaisia tuotteita kaupasta, vaikka sitä suomalaista leipää ja suomalaista maitoa. Silloin maanviljelijäkin siinä samassa pelissä elää.

18.43 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Haluan jatkaa tätä keskustelua ensin puolustamalla hallitusta tarkastusviraston moitteilta. Kun tarkastusvirasto esittää hallituksen finanssipolitiikasta sen moitteen, että kehyssääntöä sinänsä on noudatettu mutta on tehty kehyssääntöihin muutoksia, niin se muutos, joka hallituksessa on tehty ja jonka eduskunta on hyväksynyt, koskee Yleisradion rahoitusta. Tämä muutos tehtiin parlamentaarisen valmistelun pohjalta, ja sen lähtökohtana oli turvata Yleisradion riippumattomuus, aivan samalla tavalla kuin täällä on mainittu aiemmin tarkastusviraston riippumattomuus. On erittäin tärkeää, että eduskunnan alainen Yleisradio voi toimia riippumattomasti ja että sen rahoitus on turvattu, ja jotta tämä on mahdollista, eduskuntapuolueet yhteisessä valmistelussa päätyivät siihen, että Yleisradion rahoitus tulee pitää kehyksen ulkopuolella. Näin ei pääse syntymään tilannetta, että kulloinkin hallitus ollessaan tyytymätön joihin ohjelmiin voisi Yleisradiolta ottaa rahaa ja antaa niitä ikään kuin johonkin muihin hyviin tarkoituksiin ja tällä tavalla toimia saman kehyksen puitteissa. Eli se, mistä tarkastusvirasto tässä moittii hallitusta, on juuri oikea ratkaisu, eli palata siihen tilanteeseen, joka aikaisempien kehyksien aikana on ollut voimassa, että Yleisradion menot eivät kuulu kehykseen, ja se on tärkeä riippumattomuustekijä. On mielestäni perusteltua, että eduskunta lausuu tästä erikseen, jotta tämä tulee tarkastusvirastolle selväksi. Tässä ei ole hallituksen toiminnassa moitteen sijaa.

Palaan tähän keskusteluun, joka on ollut tietysti virkistävää, ehkä historiankirjoituksen osalta jonkun verran rosoista, että metsäpolitiikan kohdalla ei kysymys ole siitä, että demarit asettaisivat metsien käytölle rajoituksia. [Hannu Hoskonen: Niinhän teidän puheenjohtaja sanoi!] Ei ole kysymys siitä, että demarit asettaisivat metsien käytölle rajoituksia, vaan siitä, mitä Pariisin ilmastopöytäkirja ja Euroopan unionin ratkaisut meille tarkoittavat. Jos edustaja Hoskonen haluaa paneutua asiaan, niin uskon, että ympäristöministeri Tiilikainen mielellään antaa tästä selvityksen — mielellään antaa tästä selvityksen, koska nämä ilmastotekijät ovat todellakin tulleet uutena tekijänä kaikkien maiden politiikkaan, jokaisen eurooppalaisen maan politiikkaan, myös Suomen. Meidän täytyy miettiä, mikä on kestävää politiikkaa, jotta elämä maapallolla jatkuu. Suomi ei tee sitä yksin. [Kari Kulmala: Ei todellakaan!] Suomi ei tee sitä yksin, mutta me emme voi myöskään sanoa, että me emme tee omaa osuuttamme. Tässä pitää olla viisas ja vastuullinen yhtä aikaa, ja se tarkoittaa sitä, että me olemme sitoutuneet siihen, että me huolehdimme näistä hiilinieluista. Ja niin kuin puheenjohtaja Rinne aivan oikein on sanonut: jos hiilinielut, jotka sitovat hiilidioksidipäästöjä, kasvihuonepäästöjä, kasvavat, me voimme hyvin lisätä hakkuita. Se on viisas ja vastuullinen linjaus, mutta se pakottaa katsomaan tätä hiilinielukysymyksen hoitamista. Jos sitä ei tehdä, niin me ajamme umpikujaan, kovalla vauhdilla betoniseinään, ja siinä ei käy hyvin suomalaisille, ei myöskään edustaja Hoskonen lapsille tai lastenlapsille. Sen takia tässä ei pidä luoda väärää vastakkainasettelua vaan hakea ratkaisuja, jotka yhtä aikaa turvaavat metsien kestävä kasvua, metsien järkevää talouskäyttöä ja samaan aikaan huoleh-

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

tivat siitä, että meidän kasvihuonepäästömmme vähenevät ja meidän ympäristömmme sääs-
tyy. Tämä on se iso rajoite, joka meillä nyt on ja jota me emme 20 vuotta sitten tienneet.

Kun tästä historiankirjoituksesta on niin paljon puhuttu ja täällä edustaja Heinonen —
hän on tosin poistunut — viittasi myös näihin, että mikä on minkäkin osuutta, niin minusta
on syytä nyt tässä yhteydessä vielä mainita Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen selvitys
viime vuosien talouskasvusta. Hehän kävivät tätä eri komponenttien osalta lävitse ja pää-
tyivät siihen, että karkeasti puolet tulee kansainvälisestä suhdannekehityksestä ja kansalli-
sesta kysynnästä — karkeasti puolet. Seuraavaksi tärkein tekijä on työmarkkinaratkaisu:
työmarkkinajärjestöjen ja palkansaajajärjestöjen yhteinen ratkaisu, joka on tuottanut noin
neljäsosan tästä työllisyyskehityksestä. Ja sitten Etlä, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, an-
taa kyllä tunnustusta myös hallitukselle, mutta se on se neljäsosa näistä työpaikoista. Mi-
nusta olisi nyt kohtuullista, että emme syyllistä yhtään hallitusta 100 000 työttömästä —
kun emme syyllistä edes Esko Ahon hallitusta puolesta miljoonasta työttömästä, [Toimi
Kankaanniemen välihuuto] niin me emme myöskään syyllistä 100 000:sta — vaan näem-
me, että talouskehityksessä on objektiivisia tosiasioita, joista iso osa tapahtuu meistä riip-
pumatta. Jos on hyvä talouskehitys, sitä pitää pyrkiä osaltaan hyödyntämään, käyttämään
hyväksi ja varautumaan tulevaisuuteen poistamalla kestävyysvajetta. Jos on huono talous-
kehitys, silloin pitää olla sitä puskuria aikaisempien päätöksentekijöiden luomana, jota
voidaan käyttää sen huonon vaiheen ylitse kulkemisessa. Tämä suhdanneajattelu on tuhan-
sia vuosia vanhaa, ja sehän löytyy jo Raamatun ajan viisauksista: seitsemän lihavaa ja seit-
semän laihaa vuotta. Se on tänäkin päivänä mestarillinen ohje. Silloin kun on ne lihavat
vuodet, niin pitää laittaa siemeniä säästöön, jotta on siemenviljaa, kun tulevat ne laihat
vuodet. Tämä tosiasia sopii edelleenkin budjettipolitiikkaan, ja sen perään tarkastusvirasto
tässä omassa raportissaan myös kysyy, kun se huomauttaa, että kestävyysvaje ei ole hyväk-
syttävällä tasolla ja että se ei ole olennaisesti muuttunut.

Ja kun näin on, niin meidän pitää pikkuhiljaa siirtyä siihen keskusteluun, että mitä seu-
raavaksi tehdään, ja silloin puhutaan niistä uudistuksista, jotka tukevat vahvaa työllisyys-
astetta, mahdollistavat uusien henkilöiden pääsyn työelämään ja huolehtivat myös synty-
vyydestä — huolehtivat myös syntyvyydestä, koska osa kestävyysvajeen heikkenemisestä
johtuu siitä, että meidän syntyvyysluvut ovat todellakin romahtaneet, ja siinä on meillä ai-
kamoinen haaste. Tuore Helsingin Sanomat kertoo tästä minusta erittäin tärkeän tiedon,
joka on se, että iso osa tästä syntyvyysongelmasta johtuu tämän päivän työelämästä. Se ei
ole, niin kuin edustaja Hoskonen täällä sanoo, se, että on jäykkyyksiä, [Hannu Hoskosen
välihuuto] vaan se johtuu turvattomuudesta, pätkätyöstä, osa-aikaisuudesta, kaikista niistä
joustoista, joihin työntekijät on pakotettu ja joiden tuloksena tulee tunne, ettei uskalla teh-
dä maailmaan uusia jälkeläisiä. Eli me tarvitsemme sellaisia työelämäuudistuksia, jotka
huolehtivat turvallisuudesta. Me tarvitsemme perhevapaaudistuksen, jossa lapsiperheet
voivat luottaa siihen, että heillä on mahdollisuus huolehtia lapsistaan ja olla myös työelä-
mästä poissa, kun se hetki on. Tällaista joustavuutta, edustaja Hoskonen, me tarvitsemme.

18.50 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä oli jo erittäin hyvä, eteenpäin kat-
sova puheenvuoro, koska tämä, mitä edustaja Heinäluoma tuossa äsken puhui, on tietenkin
sitä keskustelua, mitä tässä olisi ehkä syytä ollut painottaa vielä enemmän, koska me olem-
me nimenomaisesti siinä tilanteessa, missä itsekkin aloitin tämän osuuteni, että huoli on aika
suuri tulevaisuutta ajatellen, koska kestävyysvajetavoitteessa ei olla onnistuttu. Päinvas-
toin tämä hallitus jättää perinnöksi yhtä ison kestävyysvajeen kuin oli sen aloittaessa. Me

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

tiedämme, että talouskaan ei kasva ikuisesti, vaan huolestuttavat merkit hiipumisesta ovat olemassa, jolloin tulemme siihen johtopäätökseen, että seuraavalla hallituksella on edelleenkin tiukkaa, ja silloinkin pitäisi pystyä tekemään oikeudenmukaisia arvovalintoja. Kun tällä kaudella on nyt tapahtunut niin, että niitä arvovalintoja ei olla tehty edes nousevassa vaiheessa — silloin, kun kasvua on ollut muun muassa talouden myötätuulen myötä — niin kasvu ei ole kuulunut kaikille, ja tätä kautta ollaan pahennettu sitten taas toisaalta eriarvoisuutta, tuloeroja kasvatettu. Osaltaan se tulee maksamaan tietenkin kalliin hinnan jatkossa, koska ihmiset syrjäytyvät ja nuoret syrjäytyvät. Siitä tulee kallis lasku niin sanotusti.

Tämä kokonaisuus minua on kovasti huolestuttanut, ja siksi on tärkeää, että tulevina vuosina voimme tehdä niitä tärkeitä rakenneuudistuksia, voimme uudistaa perhevapaita, voimme uudistaa koulutusta, maksuton toinen aste, kaikki nämä. Ne ovat hyvin tärkeitä, jotta voisimme sitten osaamisen ja työn poluilla sekä tietyllä kestäväällä, eriarvoisuutta torjuvalla linjalla jatkaa. Mutta se haaste on entistä vaikeampi, mitä enemmän tässäkin tilanteessa olemme tehneet arvovalintoja, joissa rahaa on taas ehkä mennyt turhan paljon hyväosaisten suosimiseen veronkevennyksillä. Tämä on se iso huoli ja iso kuva, mitä olen tässä itse paljon mietiskellyt.

Edustaja Heinonen jo poistui, mutta oli hyvä asia, että hän tässä myönsi nyt kuitenkin sen, että lapsiperheiden verotusta kiristetään poistamalla lapsivähennys, se on tosiasia. Se on yksi arvovalinta. Hän ihan oikein sinänsä sanoi, että hyvä, että ihmisille tulee työtä, mutta samalla hän sitten unohti sen, että kaikille ihmisille tämäkään ei riitä ratkaisuksi. Meillä on iso joukko eläkkeensaajia, jotka eivät voi tästä hyvästä asiasta hyötyä, että talous kasvaa, työpaikkoja syntyy. Heidän inhimillisestä toimeentulostaan tulee huolehtia — sotaveteraanit, kaikki nämä ihmiset ja heikompiosaiset kaiken kaikkiaan. Mikä vastaus heille tämä on? Ei mikään. Se vastaus on, että etuuksia on leikattu. Etuuksia on leikattu ja samaan aikaan puhutaan jossain viikonloppupuheessa, että pitäisi tehdä jotakin ja köyhyyttä torjua, ja kuitenkin ei ole ollut siihen tällä hallituksella mahdollisuuksia.

Mitä tulee esimerkiksi eläkkeensaajiin, niin kyllä aika paljon Tampereella Tammelantorilla kuulee keskusteluja juuri siitä, että asumisen hinta kallistuu, hallituksen indeksijäädätykset koettavat kukkaroa, [Puhemies koputtaa] lääkkeitä kallistuvat, diabeteslääkkeet ja kaikki tämä, ja se on se iso [Puhemies: Aika!] osa taloudesta, mikä pitäisi pystyä hoitamaan oikeudenmukaisemmin.

18.53 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Otetaan nyt ihan rauhallisesti. Vuosina 1991 ja 2015 oli hyvin samanlaiset tilanteet — vaikka tiettyjä isoja eroja on — siinä mielessä, että 91, kun Ahon hallitus aloitti, maa oli ajautunut edellisen kauden ja vähän pidemmänkin kauden politiikan johdosta erittäin syvään kriisiin. Oltiin todella vaarallisessa tilanteessa. Samalla lailla oltiin 2015, eli edelliset sinipunahallitukset olivat tehneet sellaista politiikkaa, joka oli johtanut lähes katastrofaaliseen tilanteeseen koko kansakunnan, julkisen talouden ja myös yksityisen talouden. Siinä yhteydessä, silloin vuonna 91 kauden alkaessa, tehtiin kaikki verouudistukset. Kaikki veromuodot käytiin läpi ja uudistettiin arvonlisävero, kiinteistövero, tulovero ja pääoma- ja yhteisövero.

Pääoma- ja yhteisöverossa tehtiin laaja uudistus, jossa yhtenäistettiin ja tiivistettiin veropohja, ja sitten pantiin pääoma- ja yhteisöveroprosentti samalle tasolle. Sitten ne myöhemmin eriytettiin. En tiedä, oliko se viisasta tehdä vai ei, mutta näin on sitten tapahtunut. Ja sillä, että näin tehtiin yhteisöveron osalta, lähti Nokia valtavaan nousuun, lähti metsäteollisuus valtavaan nousuun ja pienyritystoiminta nousi. Meillä tapahtui siis valtava muu-

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

tos nopeasti vuosista 93—94 lähtien, kun tuo verouudistus oli päässyt kunnolla vauhtiin ja vaikuttamaan, ja siitä päästiin eteenpäin. Valitettavasti sitten Lipposen ensimmäinen hallitus leikkasi perusturvaa kaikilta osin todella rajusti, ja se aiheutti semmoisia köyhyysloukkuja, jotka vieläkin ovat meillä ongelmina monilla, ja myös jätti hoitamatta nämä ylivelkaantuneet, jotka olisi pitänyt hoitaa silloin.

No, tässä tilanteessa oltiin nyt. Vielä totean, että varallisuusveron osalta vuoden 2006 vaiheilla olisi pitänyt korjata sen varallisuusverojärjestelmän ongelmat eikä poistaa sitä. Samoin olisi nyt tässä yrittäjävähennyksen osalta ollut tietysti viisasta, että olisi tehty se toisella tavalla, mutta se nyt meni niin kuin meni, ja meidän silloiset ministerimme antautuivat siihen malliin, mikä silloin valittiin. Se ilman muuta edellyttäisi korjausta tietyiltä osin. Se suosii hyvätulaisia yrittäjiä vähän turhaankin. Mutta sitä minä ihmettelen, että sosiaalidemokraatit ovat yrittäjävähennystä vastaan noin kategorisesti. [Timo Heinonen: Suklaatahan ne vaan antaa yrittäjille!] — Puhemies, menen pönttöön. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Kun sosiaalidemokraatit kuitenkin edellisellä vaalikaudella olivat valtiovarainministeri Urpilaisen ajamana valmiit yhteisöveron alentamiseen sen 4,5 prosenttiyksikköä ja se hyödytti osakeyhtiöitä, niin miksi ihmeessä te vastustatte, että näille yrittäjille, jotka eivät ole osakeyhtiömuotoisia, voitaisiin antaa vastaavaa, oikeudenmukaista, yrittäjävähennyksen kautta tulevaa hyötyä? Miksi ihmeessä? Tätä vastausta ei ole teiltä kuulunut eikä taida tulla nytkään. Mutta toki myönnän, että tässä yrittäjävähennyksessä on tämä ongelma, että se euromääräisesti suosii hyvätulaisia ja pienyrittäjät saavat sitä vähemmän. Perussuomalaiset ajavat pienyrittäjille — näille, jotka saavat heikommin tästä hyötyä — nyt laajaa yrittäjäpakettia, jossa heidän asemaansa monella muulla tavalla parannettaisiin. Se ei kuulu nyt tähän tilanteeseen. Mutta yhteisöveroprosentin alentaminen osaltaan vaikutti kenties esimerkiksi Äänekosken suurinvestointiin ja muutamaa muuhun. Tiedä häntä sitten, olisivatko ne toteutuneet ilman sitä vai eivätkö, mutta veromenetykset tietysti olivat jonkinmoiset.

Arvoisa puhemies! Tämän hetken tilanteeseen. Kilpailukyky sopimus oli merkittävä tämän käänteiden aikaansaamiseksi, ja maailmantalouden kasvu veti sitten Suomen mukaan. Ja sitä ei tapahtunut viime kaudella, vaan te makasitte tässä tilanteessa niin, että ette tehneet sitä, mitä olisi pitänyt tehdä, ja näin sitten työttömyys kasvoi, velka kasvoi, kunnat velkaantuivat ja kaikki meni aika lailla heikosti. Nyt on saatu selkeä muutos aikaan. [Pia Viitasen välihuuto]

Eteenpäin katsoen tähän työmarkkinapolitiikkaan otan sen verran kantaa, että henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että yleissitovuus tulee säilyttää ja pitäisi palata sopimusyhteiskuntaan eli tehdä sopimuksia. Mutta työnantajapuoli on nyt sitten luopunut kokonaisratkaisusopimuksista, ja ne ovat tässä sitten siinä mallissa, että avainryhmät pystyvät ajamaan etujaan ja heikommat jäävät heikommalle asemalle. Sitten lisäksi vielä käy niin, että eläkeläiset, lapsiperheet ja muut vastaavat jäävät nuolemaan näppejään. Niin oli jo viime kaudella, ja se on nytkin suuri ongelma. Meidän pitää tässä yhteiskunnassa nähdä se, että meillä on äärimmäisen vakava köyhyysongelma Suomessa, ja siihen pitää kiinnittää huomiota. Seuraavan hallituksen tehtävä on sosiaaliturvauudistuksen tekeminen sillä tavalla, että köyhyys ei ole kasvava vaan päinvastoin se saadaan mahdollisimman pian pois tästä maasta. Se ei kuulu sivistisyhteiskuntaan.

Mutta tältä pohjalta jos lähdetään etenemään, niin nyt on parempi pohja kuin oli tämän vaalikauden alkaessa edellisen hallituksen jäljiltä, jolloin työttömyys, velkaantuminen ja

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

kilpailukyvyyn heikkous olivat meidän syviä ongelmia. Nyt ne eivät enää ole, nyt on mahdollisuuksia parempaan. Nyt tarvitaan oikeudenmukaisuutta. Mutta sellainen talouspopulistinen huutokauppa, mitä nyt on ollut, on kyllä kohtuutonta. Te olette luvanneet kaikki indeksit, te olette luvanneet valtavia rahoja koulutukseen, kehitysyhteistyöhön, [Puhemies koputtaa] sosiaaliturvaan, poliisille, kulttuurille, eläkeläisille ja niin edelleen. [Eero Heinäluoma: Eläkeläisille vähän lisää!] Ne ovat valtavia summia, mitä te olette luvanneet. Ja sen lisäksi vielä veronkevennyksiä. [Puhemies koputtaa] Millä te nämä rahoitatte, [Puhemies koputtaa] kun velkaa ette halua ottaa? [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jatketaanpa vähän. Tässä on vain muutama pyydetty puheenvuoro, ja sattuvat vielä olemaan eri ryhmistä.

19.01 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomuksessa tosiaan todetaan, että kestävyysvaje on maailmantalouden kasvusta huolimatta edelleen 3 prosentin luokkaa, ja valtiovarainministeriön viime kuussa julkistamien omien laskelmien mukaan kestävyysvaje kasvaa todennäköisesti lähivuosina 4 prosenttiin maailmantalouden kasvun hyytyessä. Suunta on kyllä tältä osin erittäin huolestuttava, se on pakko todeta. Vaalikauden aikana valtiontalouden velkaantuminen on hidastunut merkittävästi mutta ei kuitenkaan kokonaan pysähtynyt, varsinkin jos otetaan huomioon viime vuoden budjettiin liittyvät kertaluontoiset tulot.

Hallitus on tehnyt tällä vaalikaudella ja varsinkin sen alkupuoliskolla hyviäkin ja oikeitakin toimenpiteitä, ja niihin lukeutuvat muun muassa yleinen tuloveron kevennys. Valitettavasti erityisesti lapsiperheiden osalta on menty väärään suuntaan. Lapsiperheiden tuloverotus on jopa kiristynyt hallituksen lakkautettua tuloverotuksen lapsivähennyksen, ja tämä päätöshän tarkoitti pieni- ja keskituloisille lapsiperheille jopa 400 euron vuosittaisia nettotulojen menetyksiä. Tämä on kyllä hyvin vakava tahra hallituksen verokilvessä, ja lisäksi se on omiaan heikentämään syntyvyyttä, jonka laskuun täällä edellä aivan oikeutusti viitattiin.

Arvoisa puhemies! Kestävyysvajetta paikatakseen hallitus otti hallitusohjelmassaan erittäin suureksi, merkittäväksi tavoitteekseen 3 miljardin euron säästöt sosiaali- ja terveydenhuollon menoista. Ja alkuperäinen hallitusohjelmaan kirjattu tavoite oli huolehtia perusterveydenhuollon palveluintegraatiosta, sen jälkeen varmistaa palveluiden rahoitus ja vasta viimeisessä vaiheessa lisätä valinnanvapautta yksityiskohtaisten kokeilujen jälkeen. Ajatus oli hyvä ja kannatettava, mutta valitettavasti todellisuus on osoittautunut aivan toiseksi. Kuten edustaja Kankaanniemi tässä edellä totesi, niin marraskuisena yönä vuonna 2015 runnottiin muutaman hallituksen keskeisen ministerin läsnä ollessa kasaan surullinen lehmänkauppa, jonka sisältöä on jouduttu rustaamaan moneen otteeseen lähes koko vaalikauden ajan. Valmista ei ole tullut eikä oikeastaan taida tullakaan. Onhan eduskunnalla enää hieman yli kaksi kuukautta istuntokautta jäljellä.

Tämä 3 miljardin euron säästötavoitekin on enää pelkkä muisto, ja nähtäväksi oikeastaan jää, minkälaiset kustannukset tästä tulevat jatkossa syntymään. [Puhemies koputtaa] Tässä Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomuksessakin [Puhemies koputtaa] todetaan, että erityisesti valinnanvapausmalliin sisältyy pysyväisluonteisia kokonaiskustannuksiin liittyviä riskejä.

19.04 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Joku talousviisas sanoi aikoinaan, että kun ymmärtää historiaa, ymmärtää myös tulevaisuutta, ja nyt tässä keskustelussa on noussut esille opposition taholta, että Esko Ahon hallitus otti velkaa. Jos muisti katkeaa siihen eikä muisteta syitä, miksi siihen mentiin, niin olen hieman pahoillani talousosaamisen tasosta. Ei kannata sen jälkeen taloustieteilijöiden sakkiin liittyä. Ainakin kannattaa pysyä niistä porukoista mahdollisimman kaukana. [Toimi Kankaanniemi: Viisasta puhetta!]

Muistatte vallan hyvin, että silloin, kun Erkki Liikanen oli valtiovarainministerinä ja Holkeri oli pääministerinä, Erkki Liikanen lähti 1.3.90 Brysseliin EU-suurlähettilääksi muistamani mukaan, ja sitten hänen tilalleen tuli Matti Louekoski. Muistan Matti Louekosken sanat, kun häneltä joskus kysyttiin jälkikäteen jossakin tv-ohjelmassa, että olisitteko lähtenyt mukaan siihen hallitukseen, jos olisitte tiennyt, missä kunnossa valtiontalous oli. Hän oli pitkään hiljaa ja vastasi: ”En olisi lähtenyt.”

Muistan sen valtiovarainministeri Iiro Viinasen tuskaisen ilmeen Helsingin lentoasemalla, kun hän lähti Kaukoitään hakemaan rahaa, jotta Suomen valtio pystyisi maksamaan palkat ja eläkkeet, kun rahat oli täysin loppu. Olimme aivan täysin totaalisen kuilun partaalla. Olimme joutumassa Kansainvälisen valuuttarahaston huomaan koko valtio. Ja te täällä viisastelette, että Esko Aho otti velkaa. Olisiko pitänyt jättää ottamatta ja jättää eläkkeet maksamatta, palkat maksamatta, [Kari Kulmala: Niin kuin Venäjällä!] poliisien palkat maksamatta ja opettajien palkat maksamatta tai kenen tahansa palkat maksamatta? [Eero Heinäluoma: Missähän vaiheessa päästään tälle vuosituhannelle?] — Minä tulen nyt sinne. — Arvoisa puhemies, ajattelin vain opastaa opposition talousviisaita, että jos te tällaisella talousopilla lähdette talousviisaiden tietokilpailuihin, niin kannattaa pysyä ainakin yleisön takarivissä, eturiviinkään ei kannata mennä.

Toinen juttu sitten on tämä, mitä tuli tämän vaalikauden alkuun. Tämänkin vaalikauden alussa me olimme tilanteessa, että oli pakko tehdä tiettyjä päätöksiä. Ei ollut enää vaihtoehtoja. Kuten sanoin, olimme luottoluokittajien tarkkailun alla, EU-komission tarkkailun alla, ja kansantalous syöksyi alaspäin koko ajan. Olimme myötämässä koko porukka.

Muistan aina kansanedustaja Outi Ojalan kommentin. Tässä talossa hän aikoinaan oli ansioitunut edustaja, istuimme samaan aikaan muun muassa perustuslakivaliokunnassa, ja hänhän sanoi aina, että köyhän paras ystävä on aina vahva julkinen talous — eli tarkoitti valtion ja kuntien taloutta — ja silloin köyhälläkin menee hyvin. Tätä meidän on ollut pakko korjata. Jos siitä meitä moititaan, niin moitteen saa esittää, mutta kannatan kuitenkin sitä, että pysytte tosiasioissa.

Ja kolmas asia, metsäasioista:

Puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinne esitti tässä joulun alla, että 72,8 miljoonaa mottia hakkuita on ehdoton yläraja. En muista tarkkaa päivämäärää, mutta se Savon Sanomat -lehti on minulla tuolla työhuoneessani hyllyssä ja säilytän sen aarteidenani. Olin silloin käymässä Iisalmessa, ja kun avasin Iisalmen Sanomat, siinä oli Antti Rinteen juuri edellisenä päivänä Kuopiossa, Finnpulpin synnyinsijoilla esitetty kommentti.

Luonnonvarakeskuksen tutkijat ja koko metsäntutkimuksen pitkä historia todistavat kiistatta, että me pystymme hakkaamaan jo nyt tällä vuosikymmenellä 85 miljoonaa mottia ihan varmasti. Plus ne hakkuurästit päälle vielä, joita meillä on syntynyt aika paljon. Sitteen ensi vuosikymmenellä, kun menemme 2020-luvun yli, 2025:een mennessä pystymme hakkaamaan 95 miljoonaa mottia joka vuosi. Ja meillä on kertynyt vuosikymmenten aikana sellaisia hakkuusästöjä, että vaikka ylittäisimme sen vuotuisen kestävän hakkuumää-

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

rän, siitäkään ei tulisi mitään metsätaloudellista eikä metsänkehityksellistä ongelmaa, koska kehitysluokajakaus meillä on nyt Suomen metsissä sellainen, että se kestää nämä hakkuut.

Että nyt, kun te olette joutuneet, arvoisat opposition edustajat, selittämään puheenjohtajanne kannanottoja, ymmärrän sen tuskan, ymmärrän, että sydämeen sattuu joka hetki ja varmaan harmittaa yöunessakin. [Pia Viitasen välihuuto — Eero Heinäluoman välihuuto] Mutta juttu on näin, että kun te sanotte, että menee hiilinielu nurin, ei mene mikään hiilinielu nurin, koska se on kiistaton tosiasia, että kun teemme harvennushakkuut ja taimikohoidot ajallaan, niin hiilinielu kasvaa ja puuvarasto kasvaa, eliikkä siinä teemme parasta ilmastopolitiikkaa, ja sitten kun teemme harvennushakkuut ajallaan, tulevaisuudessa pysymme rakentamaan puutaloja yhä enemmän.

Maaseudullahan se jo osataan — meidän maaseudun taloista 95 prosenttia on puutaloja — ja nythän kohtapuoliin toivon mukaan tämä villitys leviää myös tänne suurempiin kaupunkeihin, että ruvetaan tännekin tekemään puutaloja, koska se on paras ympäristöteko, mitä te koskaan voitte tehdä, että jos betonitalo puretaan, rakennetaan tilalle puutalo. Se on varmasti paras ympäristöteko, mitä olla voi. Se puu säilyy siinä talossa parhaimmillaan sata vuotta eikä ole ollenkaan ilmaston kannalta huono juttu ja on asukkaan kannalta paras vaihtoehto. Kokemuksesta sen tiedän.

Tämän takia, arvoisa puhemies, sanoisin kuitenkin, että tässä keskustelussa kun lähdetään esittämään esimerkiksi Esko Ahon hallituksesta tuollaisia päättömiä väitteitä, eihän siinä rehellinen mies voi hiljaa olla ja kuunnella sitä, mitä siellä sanotaan, että Esko Aho otti velkaa. Pakkohan se oli ottaa, vai olisiko konkurssi pitänyt tehdä ja silloisen Kansainvälisen valuuttarahaston antaa tulla Suomeen määräämään, mitä täällä tehdään? Jos ette puhettani usko, käykääpä kysymässä Kreikassa — minulla on siellä muutamia tuttaviani — mitä tehdään sellaisessa valtiossa, jossa kansantalous romahtaa. Siellä leikattiin eläkkeistä kerralla puolet pois — 50 prosenttia suurin piirtein lähti eläkkeistä kertalaakista pois. Tämä tarkoittaa sitä, että kun te tuota vastuutonta populismia viljelette, niin toivoisin, että siinä olisi edes jonkun verran totuuden siementä, ja jos te talousviisaiden riviin asetutte, niin älkää nyt ainakaan sinne eturiviin menkö vaan menkää sinne takariviin, ja mieluummin jos olisitte vähän pienemmällä äänellä, ehkä se olisi uskottavuuden kannalta sitä parasta osaamista sillä hetkellä.

19.10 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! En aio jatkaa tätä historiakeskustelua, koska näitä arkeologisia lausuntoja, joita täällä käytetään ihan hienolla tavalla, nyt näyttää riittävän. Totean kuitenkin sen, että mitä historiaan tulee, niin jos talouspolitiikan ratkaisut esitetään hallituksen veroratkaisuina eikä niissä ole valuuttakurssiratkaisuja ollenkaan, niin kovin jää vaillinainen kuva talouden kokonaiskuvasta, sekä tästä päivästä että menneistä vuosikymmenistä. Jos ei puhuta ecuratkaisuista, ei puhuta devalvaatiosta, ei puhuta Suomen markan kellumaan laittamisesta, niin eihän siitä nyt todellista historiankirjoitusta tule. Mutta en mene siihen sen pidempään, koska sitä vartenhan me emme tässä täällä tänään ole, vaan, arvoisa puhemies, jos oikein katson, niin tässä on tarkastusviraston kertomus tämän hallituksen, tämän Sipilän hallituksen, finanssipolitiikan linjasta. Täällä ei ole varsinaisesti arvioinnin kohteena kokoomuslaisen Jyrki Kataisen tai kokoomuslaisen Alexander Stubbin, ei myöskään Matti Vanhasen kakkoshallituksen finanssipolitiikan linja, ei edes Matti Vanhasen ensimmäisen hallituksen tekoset eikä heidän finanssipolitiikan linjansa eikä Paavo Lipposen eikä Esko Ahon hallituksen finanssipolitiikan linja eikä kä-

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

sittääkseni myöskään Harri Holkerin hallituksen finanssipolitiikan linja, vaan nyt keskustelun kohteena pitäisi olla Sipilän hallituksen finanssipolitiikan linja. [Timo Heinonen: Ja se on toiminut!]

Palaan tähän kysymykseen siitä, mitä tehdään tulevaisuuden osalta. Pitäisi pikkuhiljaa löytyä ratkaisuja tähän asiaan. Metsäpolitiikka on aivan relevantti keskustelunaihe tässä yhteydessä. [Timo Heinonen: Kuullaanko nyt demarien linja?] Metsä on meidän erittäin tärkeä raaka-ainevara, joka on ollut meidän hyvinvoinnin keskeinen tekijä. Ja kun täällä näköjään saa antaa ohjeita siitä, millaisessa talossa pitää asua, niin rohkenen nyt kertoa, että asun omakotitalossa, joka on puutalo [Toimi Kankaanniemi: Onko leivinuuni?] — ja siellä on leivinuuni, kyllä — ja siellä on maalämpö. Uskon, että on hienoa, että suomalaiset osaavat käyttää puuta järkevällä tavalla kestävien ratkaisujen hyväksi. Se on aivan ilman muuta loistava periaate myös ilmastomuutoksen oloissa.

Minun mielestäni tässä tultiin aika lähelle, ja ihmettelen sitä kyllä tässä vaiheessa vielä, että — jos minä nyt oikein kuulin — minusta näytti, että edustaja Hoskonen ja edustaja Rinne ovat lähes samalla kartalla, kun edustaja Hoskonen puolustaa puun käyttöä ja edustaja Rinne sanoo, että kyllä, hakkuita voidaan kasvattaa, kunhan se tapahtuu niin, että hiilinieluista huolehditaan. [Timo Heinonen: Mitä sanoi Marin?] Oletankin, että edustaja Hoskonen aikoo vielä, kun hän on pyytänyt uudelleen puheenvuoron, kertoa, että hän ymmärtää, että hiilinielujen määrän pitää Suomessa kasvaa. Hänen hyvästä puheenvuorostaan puun käytön puolesta nimittäin puuttui tämä pieni asia hiilinieluista, joka on se asia, joka meidän on uutena vain otettava todesta, jotta voidaan tehdä seuraavalla vaalikaudella kestävää politiikkaa ja jotta myös voidaan finanssipolitiikan kestävästä linjasta huolehtia.

Tiedän, että näissä asioissa erittäin vahva asiantuntija, meidän varapuhemiehemme Pekkarinen, myös voi tässä asiassa antaa erinomaisia katsauksia siitä, [Timo Heinonen: Kuka menee puhemieheksi?] miten tehdään kestävää metsäpolitiikkaa, joka toteuttaa meidän tekemämme Pariisin sopimuksen ja Euroopan unionin sitoumukset samanaikaisesti, kun se mahdollistaa metsien järkevän käytön ja myös lisähakkuut. Uskon, että tämä yhtälö... Ettenkö sanoisi, että tämä on siis edustaja Hoskonen, edustaja Rinteen ja puhemies Pekkari- sen linjan mukainen kompromissi.

Mutta sitten tulen vielä näihin työelämän joustavuustekijöihin, joita täällä ei ikävä kyllä käsitelty. Jos me haluamme tähän syntyvyyteen vaikuttaa, niin meidän täytyy tehdä tämä perhevapaa-uudistus. Se on vain nyt sillä tavalla, että täytyy katsoa näitä nuorten sukupolvien, 20—30-vuotiaiden, tarpeita. Jotta työelämässä on turvallista ja jotta voi ajatella, että selviää uusien suomalaisten aiheuttamista vastuista, niin pitää voida luottaa siihen, että työelämässä saa oikeudenmukaisen kohtelun ja saa myös ne vapaat, jotka lastenhoidon kannalta ovat tarpeellisia.

Toivoisin, että tähän uudistuslistaan voitaisiin käyttää hivenen osa aikaa ja nyt jättää tämä historiankirjoitus ja puhua siitä, mikä täällä on otsikko, finanssipolitiikan linja, kestävyysvajeeseen vastaaminen suhteessa seuraavaan vaalikauteen, joka on kovin lähellä.

Ja sitten tullaan myös koulutuksen merkitykseen ja oppimiseen, ainoaan mahdollisuuden suomalaisen hyvinvoinnin takeena. Se kyllä edellyttää sitä, että me tästä nuoresta ikäpolvesta pidämme huolta ja olemme valmiita laventamaan oppivelvollisuutta sieltä 16-vuotiaasta eteenpäin, niin että meille ei synny tuhansia ja tuhansia uusia nuoria, jotka jäävät ammattitaidon ulkopuolelle ja jotka syrjäytyvät ja jotka ovat kärsimässä tästä ja sitten lisäksi eivät löydä paikkaansa työelämässä.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

Tässä on pari esimerkkiä niistä asioista, joita meidän kannattaisi täällä miettiä ennen kuin vaalikausi on päättynyt.

Lopuksi lupaan — siltä varalta, että keskustelu jatkuu hyvin pitkään — että tutustun kylä istunnon kaikkiin tämän jälkeisiin hyviin puheenvuoroihin pöytäkirjan kautta ja tarkastusvaliokunta ottaa ne huomioon, kun tekee finanssipolitiikan raportista mietintöä [Pia Viitanen: Ja tekee arkeologista kaivausta!] ja siihen liittyviä ehdotuksia eduskunnan suuralle salille.

19.16 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Seurasin tätä istuntoa työhuoneestani. Olin pyytänyt, että edustaja Viitanen pysyisi edes kolmannen kerran totuudessa, että ei laittaisi vääriä sanoja toisen suuhun, mutta hän ei siinä pysynyt. Hänen tarvitsi kolmannen kerran laittaa toisen edustajan suuhun vääriä sanoja, joita tämä ei ole täällä salissa sanonut, ja halusin sen takia tulla ne vielä tänne korjaamaan.

Itse olen todennut täällä, että ansiotulojen verotus ei suomalaisilla kiristy. Otin vielä matkaani Veronmaksajien tiedotteen, jossa todetaan näin: ”Ansiotulojen verotus kevenee 130 miljoonalla eurolla, kun perusvähennystä, työtulovähennystä sekä eläketulovähennystä korotetaan.” Lisäksi ansiotulojen verotukseen tehdään ansiotason nousua vastaavat indeksitarkistukset, jottei keskimääräinen ansiotason nousu nosta tuloveroprosenttia. Palkansaajan maksutaakka verotuloluonteisista sosiaaliturvamaksuista pysyy jotakuinkin ennallaan, kun palkansaajan työeläkevakuutusmaksut nousevat 0,4 prosenttiyksikköä ja työttömyysvakuutusmaksu alenee vastaavasti 0,4 prosenttiyksikköä. Kunnallisveroprosentin nosto kiristää tuloverotusta 46 kunnassa. Se päätös on tehty kunnissa. Ja viidessä kunnassa veroprosenttia kevennetään. Sekin päätös on tehty kunnissa. Lainaus jatkuu: ”Kokonaisuudessaan palkan verotus pysyy suunnilleen edellisvuoden tasolla. Pienituloisilla veroprosentti hieman kevenee. Myös eläkkeensaajien veroprosentit pysyvät suunnilleen ennallaan vuonna 2019 ottaen huomioon työeläkkeiden indeksikorotukset.” Tähän olen viitannut, tästä olen puhunut. Ja pyydän, edustaja Viitanen, ettette enää neljättä kertaa puhu täällä salissa muunneltua totuutta, laita toisen edustajan suuhun sellaisia sanoja, joita hän ei ole puhunut. Minä olen puhunut työn verotuksesta. Työn verotus ei kiristy tänä vuonna kenelläkään suomalaisella. Olkaa, edustaja Viitanen, rehellinen tässä salissa.

19.18 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Oli kyllä ihan miellyttävää kuunnella edustaja Heinosen puheenvuoro. [Timo Heinonen: Voitte pyytää anteeksi!] Yritin kuunnella, ja ehkä sieltä sitten ainakin yritettiin sanoa, että lapsivähennys poistui tälle vuodelle, koska sitä hän olen koko ajan sanonut, että näin käy, ja sitä en ole hirveästi kuullut Heinosen sanovan, mutta ehkä hän äsken sitten jollain tavalla ainakin haki myös tätä asiaa tuossa puheenvuorossaan sanoakseen sen ääneen.

Puhemies! Alun perin pyysin tämän puheenvuoron siinä vaiheessa, kun huomasin, että ehkä sitten toden totta on käynyt niin, että edustaja Kankaanniemi on jälleen tullut ministeri ja hän on siirtynyt hallitukseen ehkäpä vaikka kansliaministeriksi, koska taas tulivat nämä arkeologiset katsaukset menneisiin nimenomaan siitä kulmasta, mitä kaikkea pahaa sosiaalidemokratia tässä maailmassa on saanut aikaiseksi. Mutta toinen vaihtoehto, puhemies, mikäli hän ei olisi siirtynyt kansliaministeriksi, voi olla tietenkin se, että hän puhuu näin siksi, että hän yksinkertaisesti juuri tällä hallituskaudella, mitä tämä raportti koskee, on toiminut hallituspuoleen jäsenenä ja tehnyt nämä kaikki leikkaukset ja tätä eriarvoistavaa politiikkaa. Ehkä hänellä on huono omatunto siitä. [Toimi Kankaanniemi: Ei ollen-

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

kaan!] Tämä voisi olla se yksi selitys: hänellä on kerta kaikkiaan huono omatunto siitä, että on tullut leikattua eläkeindeksejä, perusturvaa, kaikkea tätä. Ehkä nämä puheet sitten kaiken kaikkiaan juontavat tästä juurensa.

Mutta mitä tulee sitten nimenomaisesti tähän käsiteltävään asiaan eli Sipilän hallituksen talouslinjaan ja VTV:n raporttiin siitä, niin siinä äsken, jälleen kerran, edustaja Heinäluoma katsoi aivan oikeaan asiaan eli siihen, että meidän pitää pystyä tekemään tulevaisuutta ajatellen rakenteellisia uudistuksia, mitkä tältä hallitukselta jäivät tekemättä. Perhevapaa-uudistusta ei kuulunut, ei tullut esimerkiksi oppivelvollisuuden laajentamista, sitä kautta nuorten syrjäytymisen ehkäisyä ja oppimisen polun turvallistamista, ei tullut mitään näitä täysin välttämättömiä uudistuksia. Sen sijaan se yksi, mitä vielä yritetään, on aika surkeassa mallissa noin teorialtaan, koska käytännössähän se johtaa siihen, että päinvastoin kuin sen ehkä ajateltiin pienentävän kestävyysvajetta tulevaisuudessa, se voi suurentaa sitä. Että tässä on aika mahdoton yhtälö. Se tässä pelottaa, ja mielestäni sen olisi pitänyt olla isomman huomion kohteena tässä keskustelussa kaiken kaikkiaan, miten nyt ja miten tulevaisuudessa nämä asiat ratkaistaan.

19.21 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! 20. päivä maaliskuuta 2015 sosiaalidemokraatit julkaisivat, siis kuukausi ennen viime eduskuntavaaleja, oman leikkauslistansa tälle vaalikaudelle, edustaja Viitanen. Puheenjohtaja Rinne ilmoitti 20.3.15, että sosiaalidemokraatit sitoutuvat leikkaamaan tällä vaalikaudella julkisia menoja, valtion menoja, 3 miljardia euroa, 2 miljardia etupainotteisesti heti ja sitten vuoden kuluttua vielä kolmannen miljardin, ja lisäksi ilmoitti, että sosiaalidemokraatit kiristävät verotusta miljardilla tämän vaalikauden aikana. [Pia Viitanen: Älkää vääristelkö asioita!] — Minulla on täällä tiedot, älkää te vääristelkö. — Ja mistä? Suurin summa leikkauslistalla oli 800 miljoonaa indeksikorotuksista, [Eero Heinäluoman välihuuto] 800 miljoonaa — mistä muualta saatte 800 miljoonaa tällä kaudella, kun inflatio on ollut lähes nolla alkukauden ajan? Ja 800 miljoonaa on valtava summa. Esimerkiksi kuntien valtionosuuksista kun olisitte ottaneet — siellä sanottiin, että puolitetaan valtionosuuksien indeksikorotukset — sillä ei tule 800:aa miljoonaa. Te olisitte muualta ottaneet vielä lisää. Ja sen lisäksi esimerkiksi ammatillisesta koulutuksesta teidän listallanne oli 270 miljoonaa. Hallitus leikkasi vain 190 miljoonaa. Sekin oli liikaa ja pitäisi kiireesti palauttaa, koska ammatillinen koulutus on syvässä taloudellisessa ja muussa ahdingossa tällä hetkellä. Eli tässä on rehellisyys.

Talous lähti kääntymään keväällä 2017. Valitettavasti perussuomalaiset heitettiin ruumasti ulos hallituksesta kesäkuussa 17, ja silloin elettiin jo parempaa aikaa, käänne oli tapahtunut, ja Suomi on nyt noussut sen ansiosta, että me olimme kantamassa vastuuta teidän jättämänne konkurssipesän selvittämisessä, ja nyt ollaan paljon paremmassa tilanteessa.

Mitä sitten tulee tulevaisuuteen? No, ensinnä totean, että malmivarat ovat uusiutumattomia varoja, ja olen huolissani ja perussuomalaiset ovat huolissaan, siitä, että niistä menee nyt liian helposti hyöty ulkomaille. Siihen pitää nopeasti saada korjaus.

Toinen on tämä metsäpolitiikka. Me olemme valmiit siihen, että nostetaan metsien hakkuita. [Kari Kulmala: Oikein!] Kunhan hoidetaan metsiä hyvin, niin ne uusiutuvat ja hiilinielut kasvavat. Jäi edelleen epäselväksi, mikä se sosiaalidemokraattien malli on tässä suhteessa, kun Marinilta tulee jotakin ja Rinteeltä jotakin muuta.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

Vielä totean, että syntyvyyden nousuun saanti on äärimmäisen tärkeää. Köyhyyden poistaminen on äärimmäisen tärkeää. Nuoret, 15—17-vuotiaat, pitää saada [Puhemies koputtaa] ammatilliseen koulutukseen. Se on väistämätöntä.

Perhevapaista totean, että perheet osaavat valita [Puhemies koputtaa] sen parhaan hoitomuodon heidän tarpeittensa ja lasten edun mukaisesti.

19.24 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Tässä on nyt käyty tätä talouskeskustelua, ja ilokseni huomaa, että metsän osuus Suomen kansantalouden parantumisessa tällä vaalikaudella on ollut todella ensiarvoisen tärkeä. On syytä muistaa myös se, että metsä generoi omalla tavallaan kaikkea sitä muuta tuotantoa, mitä Suomessa on. Meillä on kaksi johtavaa metsäkonevalmistajaa, Ponsse ja John Deere, jotka molemmat toimivat Itä-Suomessa, toinen Vieremällä ja toinen Joensuussa, ja monta muuta, pientä konevalmistajaa, jotka valmistavat erilaisia metsäkoneita, Kesla Joensuussa muun muassa ja monta muuta, iso määrä niitä on. Tarvitsemme kemianteollisuutta, sähkö-, energiateollisuutta, kaivannaisteollisuutta — malmeja me tarvitsemme, että voimme tehdä metalleja ja niin edelleen.

Mutta tämä keskustelu sen takia minua hieman harmittaa, että edes tosiasioiden tunnustaminen ei tunnu aina olevan helppoa. Todellakin silloin viime vuoden puolella, kun olin Iisalmissa käymässä, puheenjohtaja, kansanedustaja Antti Rinteen kommentti, että 72,8 miljoonaa mottia on yläraja ja sen yli ei ole meneminen — näinhän Savon Sanomissa luki, ja tarkastin vielä Iisalmen Sanomistakin sen saman jutun, että pitää paikkansa — nimenomaan Savon Finnpulpin kotipaikkakunnalla tehtynä oli aikamoinen teko mennä kertomaan, koska kaikki ne motit, mitä tällä hetkellä hakataan, joka ainoa motti, on varattu, kaikki lähtee suoraan tehtaalle. Siitä ei riitä yhdenkään tehtaan lisäraaka-aineeksi mitään. Kaikki on varattu ja joka motti on myyty, ja niillä on osoite jo sillä hetkellä, kun moton kaatopää katkaisee sen puun, sille osoite tiedetään sillä hetkellä. Elikkä Antti Rinteen viesti kuopiolaisille oli, että ei tule uutta tehdasta, sori vain, pojat. Mutta eihän se mitään. Minä kiitän siitä, Antti Rinne, että nyt meille Itä-Suomeen tuli tieto, mikä on Antti Rinteen malli. Sen me tiedämme nyt.

Ja tämä eilinen Maaseudun Tulevaisuuden vaalitentti, oliko, Vanhalla ylioppilastalolla, taisi olla: Siellähän teidän edustajanne sanoi, että hän ei oikein tiedä, miten nämä metsätieteilijöiden tilastot menevät — oliko se epäselvä vai vähemmän epäselvä, en muista sitä ilmaisumuotoa, mutta kuitenkin. Se on ainoa asia tässä maassa, joka varmasti osataan erittäin hyvin, [Puhemies koputtaa] metsätilastot yli 100 vuoden ajalta. Meillä on varmasti maailman ykkösmetsätilastot Suomen koko itsenäisyyden ajalta ja jo tsaarin vallan ajoilta. Elikkä meillä on parhaat tilastot näistä asioista.

Eli minä kiitän tästä oikeastaan demarieni Antti Rinnettä. Hän teki selväksi, mikä on Rinteen malli metsätaloudessa. Sen me nyt kaikki tiedämme ja varsinkin Itä-Suomessa tiedämme. Siitä kiitän lämpimästi, että se tuli näin vaalien alla myös kansalaisten tietoon. Lämmin kiitos.

19.27 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Minä olin hetki sitten siinä suhteessa toiveikkaampi, että olisin toivonut, että edustaja Hoskonen olisi nyt kuitenkin sanonut sen tärkeän asian, että hiilinieluja tarvitaan lisää. Se nyt tästä jäi puuttumaan. Minä olin jo valmis vähän liputtamaan sille Hoskosen, Rinteen ja Pekkarisen yhteiselle linjalle tässä, ihan viisaalle linjalle, mistä edustaja Heinäluoma omassa puheenvuorossaan puhui.

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

Mutta, puhemies, minulla ei ole tarve jatkaa sinänsä tätä Kankaanniemen käymää osin arkeologista katsausta ja keskustelua sen enempää. Haluan nyt vain sanoa sen, jottei jää väärää kuvaa ihmisille, jotka kenties joskus näitä arkistoja katsovat, että nämä väitteet, mitä hänellä on tässä sosiaalidemokraattien politiikkaa kohtaan, ovat virheellisiä, ne eivät pidä paikkaansa. Minä toivon, puhemies, että muun muassa tämän asiakirjan, sosiaalidemokraattisen vaihtoehtobudjetin, [Puhuja näyttää käsissään sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjettia] jonka olemme vastuullisesti tehneet joka vuosi — tämä on jo neljäs sellainen — kävisitte nyt läpi, katsoisitte sieltä faktat esimerkiksi vastuullisesta taloudenhoidosta, mitkä sisältyvät tähän. Meillä velkaa otettaisiin vähemmän kuin hallitus ottaa, mutta silti tehtäisiin huomasti oikeudenmukaisempaa politiikkaa arvovalintojen kautta. Tähän toivon teidän perehtyvän, ja tässä ovat ne esitykset, mitä me olemme tehneet ja miten me tätä talouspolitiikkaa olisimme näiden vuosien aikana harjoittaneet.

Ihan lopuksi haluan kyllä palata tähän raporttiin ja todeta, että se on hyvä, tärkeä raportti. Valiokunnassa se tullaan huolella käymään läpi. Oli hyvä, että puheenjohtaja sanoi, että tämänkin keskustelu otetaan siinä huomioon, mitä täällä on käyty, ja se tietenkin oli tärkeää, että ei täällä ole kiistetty sitä tosiasiaa, mikä tässä raportissa käy ilmi, että esimerkiksi so- tessa on valtavia riskejä nimenomaan kustannuskehityksen näkökulmasta — kaikki tämä tärkeä asia, mitä tässä raportissa on sisällä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, keskustelu näyttää pyörivän hyvin vanhoilla raiteilla. — Edustaja Hoskonen, teillä on nyt seuraava puheenvuoro.

19.29 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin valtiontalouden ja julkisen talouden tervehtymisen kannalta on äärimmäisen tärkeää se, mihin tämä raportti-kin viittaa. Hyviä tapahtumia on sen takia paljon tuossa raportissa, koska kansantalouden moottori eli Suomen metsät on nyt hyvässä käytössä — ei vielä riittävän hyvässä, mutta hyvä tie on menossa.

Mitä tulee hiilinieluihin, hiilinielut kasvavat sitä mukaa, kun teemme hakkuurästejä pois: harvennamme metsämme kuntoon ja raivaamme taimikot kuntoon. Teoreettinen Suomen metsien maksimaalinen kasvu lieenee tuolla 130—140 miljoonan motin paikkeilla, jos laittaisimme kaikki metsät optimaaliseen kuntoon. Sitä eldoradoahan ei ole olemasakaan, mutta edes sillä keinoin, että kaikki tiheimmät harvennushakkuut tekisimme pois, vanhimmat metsät uudistaisimme ja taimikon laittaisimme suurin piirtein hyvään kuntoon, saavuttaisimme 130 miljoonan motin tason. Silloin hiilinielu olisi paljon paljon nykyistä hetkeä suurempi, samoin hiilivarasto kasvaisi hurjaa vauhtia, koska ainahan me hakkaamme vähemmän kuin kasvu on. Eli sekä hiilinielu kasvaa siinä, kun metsää hoidetaan, että hiilivarasto kasvaa siinä sivussa. Tämä ei ole mitään tähtitiedettä. Tämä on ihan yksinkertaista matematiikkaa, jonka minäkin ymmärrän. Eihän se vaikeaa voi olla.

Ja mitä tulee näihin erinomaisiin ministereihin, joita keskustalla on ollut, muistan aikoi- naan, kun elinkeinoministeri Pekkarinen virassaan puolusti innokkaasti suomalaisen met- säteollisuuden investointeja eri puolille Suomea. Oli aina ilo kuunnella niitä puheenvuoro- ja metsämiehenä ollessani, ennen kuin olin edes kansanedustajana tässä talossa. Kun kuun- telin auton radiota, kun ajelin leimikkoa tekemästä toimistolle, niin olihan se mukava kuunnella, kun muuan ministeri todisti radiossa, että kyllä me tarvitsemme sen sahan sinne ja sellutehtaan tänne, ja jos saamme tuonne vielä pienen talotehtaan, niin jopa hyvä. Silloin se monelle oli katkera pala, kun maaseudulle tuli investointeja, mutta toivon mukaan nyt

Pöytäkirja PTK 139/2018 vp

tässä talossa on viisautta, että ymmärrämme kaikki yli koko tämän salin reunasta toiseen, että tulkoot niitä uusia talotehtaita, tai mitä nyt tuleekaan, ja käytetään tätä suomalaista raaka-ainetta eikä hirttäydytä johonkin 72,8 miljoonan mottiin, jota ei ole edes olemassa — paitsi Iisalmen ja Savon Sanomien sivuilla.

19.32 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Jotta ei jää väärää tietoa eduskunnan pöytäkirjoihin, luenpa täältä selvän lainauksen: ”SDP julkisti tänään 20.3.2015 talouslinjauksensa, jotka esitteli puolueen puheenjohtaja Antti Rinne. Puolue ajaa 4 miljardin euron lisäsopeutusta. 3 miljardin sopeutuksista tulisi puolueen mukaan sopia heti, viimeisestä miljardista keväällä 2017. Alun 3 miljardin paketista 2 miljardia suuntautuisi menopuolelle ja loput tulopuolelle. SDP:n 3 miljardin pakettiin sisältyvä 2 miljardin euron menosopeutuslista hallituskauden alussa näyttää tältä: elinkeinotuet 400 miljoonaa euroa, indeksisiin sidottujen valtion menojen osittainen jäädytys 800 miljoonaa euroa, opetus- ja kulttuuriministeriön alan sektorin järjestämis- ja rahoitusuudistus 270 miljoonaa euroa” — siis koulutuksesta — ”työllisyyttä tukevat sosiaaliturvan rakenneuudistukset 250 miljoonaa euroa, säästöt hallinnosta ja ict-kustannuksista 250 miljoonaa euroa, sote- ja rahoitusuudistuksen tuomat säästöt 250 miljoonaa euroa.” Lisää löytyy alempaa, mutta en mene tämän pitemmälle.

Tämä on faktaa, jonka puheenjohtaja Rinne esitteli kuukausi ennen viime eduskuntavaaleja. Teidän nämä neljä vaihtoehtobudjettianne, jotka te olette tehneet, ovat täysin ristissä näiden antamienne vaalilupausten kanssa. Täysin ristissä sen kanssa, mitä te vaalilupauksia annoitte, ovat nämä teidän vaihtoehtobudjettinne.

19.34 Eero Heinäluoma sd: Pyydän saada tarkastusvaliokunnan puolesta kiittää erinomaisen hyvistä keskustelusta jo tähän asti ja erityisesti Sipilän hallituksen finanssipolitiikan linjan onnistumista koskeneista erinomaisista puheenvuoroista.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

5. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 11.1.2019 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.42.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola